

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

10
динара

БРОЈ

1501

3.10.1980. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLІ

RIPXY

Веровати или не!

У ЕТИОПИЈСКОМ

ПЛЕМЕНУ
АРУСИ-ГАЛА
У ТОКУ
СВАДБЕНЕ
ЦЕРЕМОНИЈЕ
МЛАДОЖЕЊА
СЕДИ У КРИЛУ
СВОЈЕ
НЕ-
ВЕ-
СТЕ.

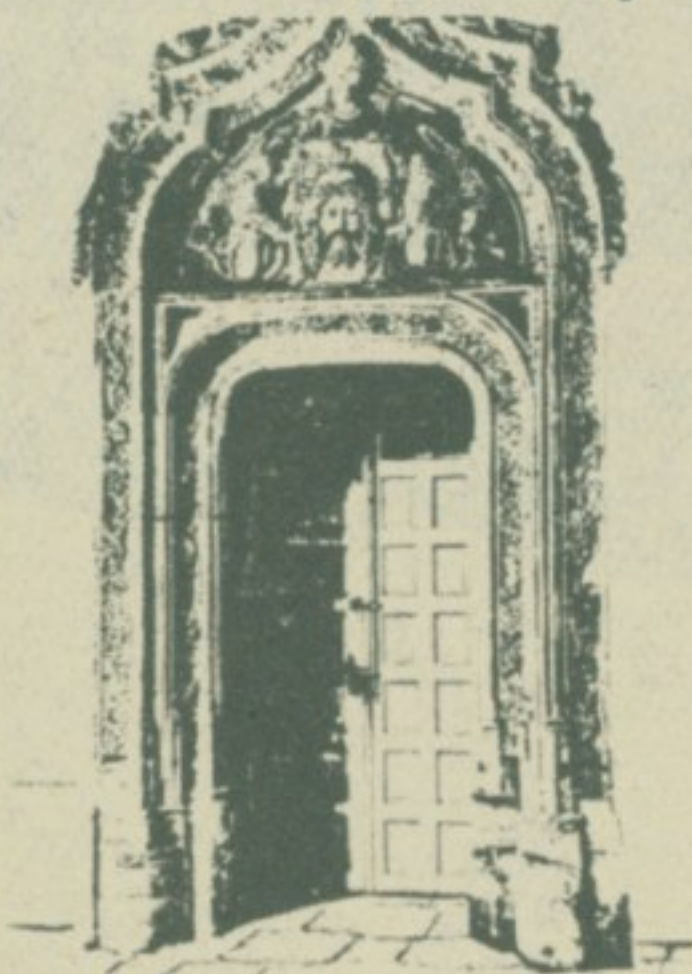
ХОРТЕНЗИЈА МАНСИНИ

(1646 - 1699)

ЈЕ ПРОПУСТИЛА ПРИЛИКУ ДА ПОСТА-
НЕ КРАЉИЦА ЕНГЛЕСКЕ.

ОДБИЛА ЈЕ ДА СЕ УДА ЗА ЧАРЛСА II,
КОЈИ ЈУ ЈЕ ЗАПРОСИО ДОК ЈЕ БИО У ИЗГНАНСТВУ У ФРАНЦУС-
КОЈ, ЈЕР ЈЕ СМАТРАЛА ДА ОН НИЈЕ ДОБРА ПРИЛИКА
ЗА ЊУ.

ОКВИР БРАТА

МАНАСТИРА
САН ХУАН
ДЕ ЛОС РЕ-
ДЕС У ТОЛЕ-
ДА (ШПАНИ-
ЈА) ИЗРА-
БЕН ЈЕ 1476.
ГОДИНЕ ОД
ПЛАЊА
НОЗИТА СУ
БИЛИ ОКО-
ВАНИ
ХРИШКАНИ,
КОЈЕ СУ
ЗАРОБИЛИ
МА-
ВА-
РИ.

ПОЖАРИ

НА
НАФТОНОС-
НИМ ПОЉИ-
МА ОКО ГРА-
ДА ДРАМ-
РАЈТА У
ОКЛАХОМИ
(САД)
БИЛИ СУ 1914. ГО-
ДИНЕ ТОЛИКО ЧЕС-
ТИ ДА СУ ГРАБАНИ
ИШЛИ УЛИЦАМА
УОПШТЕ СЕ НЕ ОБАЗИ-
РУЈУ НА ВАТ-
РУ.

АФРИЧКИ НОСОРОГ

ЈЕ
БИ-
ТЉО-
ЈЕД.
ХРАНИ
СЕ ЛИШЕМ,
АТИ НИЈЕ
У СТАЊУ ДА
СЕ ПЕНЕ УЗ
ДРВЕЊЕ.
ЗАТО ГА ПО-
ВИЗА СВОЈОМ
СНАГОМ И ТАКО
ПРИНОСИ ЧЕ-
СТИМА ОНО ШТО
ЖЕ-
ЛИ
ДА
ПО-
ЈЕ-
ДЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

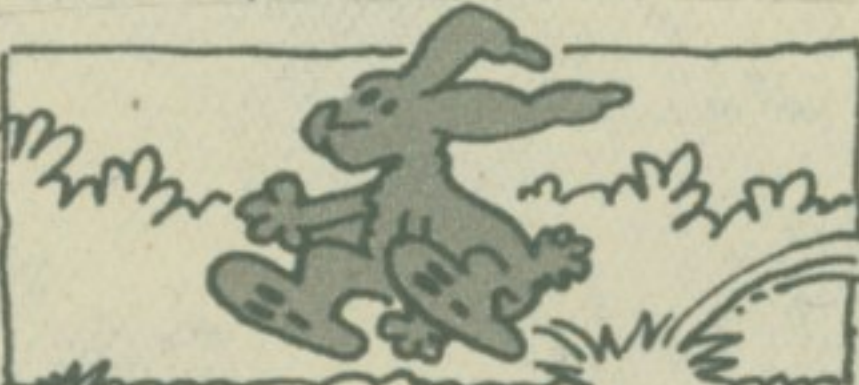
● у Сједињеним Америчким
Државама ће ускоро почети се-
ријска производња аутомобила
на електрични погон, који ће
постизати брзину од 120 кило-
метара на час. Планира се да

ће се до краја 1985. произвести
сто хиљада оваквих возила, а
до 2000. године чак десет ми-
лиона. Међутим, цена овог е-
лектромобила, бар за сада, је
прилично висока.

● у саставу Шпанске армаде
коју је 1588. године организо-
вао краљ Филип II за инвазију
Енглеске, налазила су се и 33
дубровачка брода.

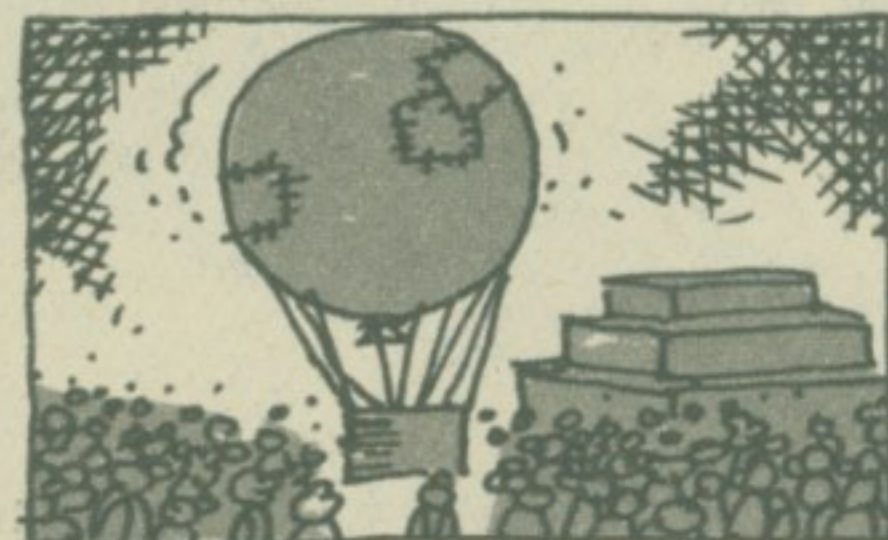
● израчунато је да неке вр-
сте зечева могу да праве ско-
кове дугачке од 6 до 10 метара.
При томе достижу брзину од 70
километара на час.

● у библиотеци Јелског уни-
верзитета у САД, чува се писмо
написано на арапском језику у
9. веку н.е. које се по свом
садржају нимало не разликује
од данашњих. У њему, између
осталог, пише: „Ми смо добро,
а надамо се да сте и ви. Зашто
не пишете?“

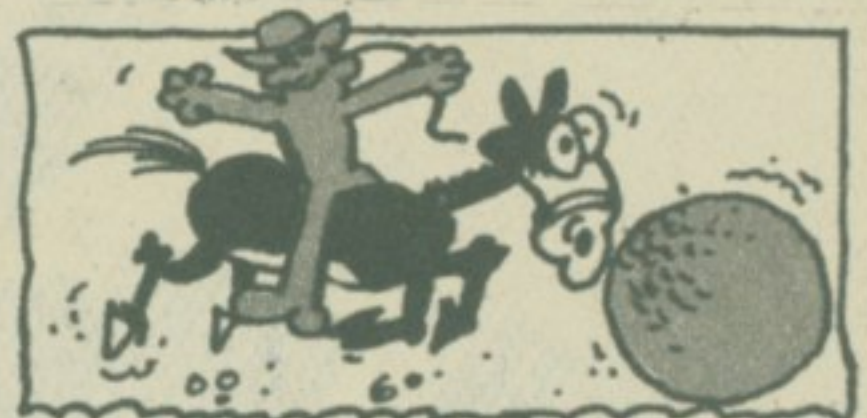

● сматра се да је мадфа, а-
рабљански дрвени бацач из 12.
века, претеча ватреног оружја.
Имао је облик краће цеви са
дршком, а служио је за бацање
пројектила величине ораха.

● на зидинама храмова старих
Инка приказане су неке врсте
ваздушних балона, а у усменим
предањима ових Индијанаца
помињу се људи који су летели
ваздухом. На основу тога перу-
ански научници претпостављају
да су Инке израђивале ва-
здушне балоне који су се диза-
ли помоћу загрејаног ваздуха.

● пушбол (од енглеског push,
гурати и ball, лопта) је ко-
њичка игра у којој два тима,
сваки са 4 до 8 јахача, настоје
да коњским грудима угурају
лопту од коже или гуме преч-
ника 130 до 180 сантиметара у
противнички гол. Ова игра во-
ди порекло из Америке.

● најслађа супстанца природ-
ног порекла је она коју излу-
чује такозвана серендитипијска
купина (Discogeophyllum cummi-
nis), биљка која расте у Нигери
у Африци. Ова супстанца 1500
пута је слађа од сахарозе.

ЈЕДИНСТВЕН СЛУЧАЈ У НАШЕМ ПОМОРСТВУ

НА ДНО ИЗЧИСТА МИРА

У пролеће 1974. године, на гробљу исслужених бродова у Солину, исечен је у старо железно брод „Ушће“. Сетан чин за сваки брод, за капетана и морнаре, за све који су пловили на њему или га гледали како упорно сече таласе Јадрана носећи житиљима безводних острва задарског и шибенског архипелага живот. Јер, „Ушће“ је преко две и по деценије снабдевао ове људе питком водом.

Али, није овај брод необичан по томе. У аналима бродских удеса на Јадранском мору још није забележен тако необичан, чак тајанствен бродолом као онај који је доживело „Ушће“. Укратко, брод са два живота, односно две смрти.

УЗБУНА! УЗБУНА!

Године 1948, као један од шест бродова исте класе, у ријечком бродоградилшту „Трећи мај“ поринуто је и „Ушће“, дугачко 42 метра, носивости од 400 бруторегистарских тона. Брод је припадао сплитској обалној пловидби. Са ксмандног моста њиме је заповедао четрдесет четворогодишњи Анте Лепеш.

Све до 20. августа 1959. године „Ушће“ је ревностно извршавало своју племениту дужност: захваљујући његовој посади, танковима и моторима, нико од острвљана око Задра и Шибеника није остао жедан. Али, тог мирног, летњег сванућа брод је потонуо у задарској луци, на бонаци као стакло, натеравши тим чудним бродоломом све поморске и остале стручњаке да се добро замисле.

Драма је почела око пола пет.

На броду обасјаном месечином и првим руменилом дана који је наилазио, сви су мирно спавали: заповедник, девет морнара, две жене и двоје деце. Кроз гумено црево из хидранта на обали у бродске танкове једнолично је текла вода коју је тог дана „Ушће“ требало да одвезе до острва Силба.

Ретки јутарњи пролазници угледали су са запрепашћењем како се брод лагано, а затим све брже нагиње на десни бок. Видели су како из своје кабине први излеће капетан Лепеш и трчећи од росе влажном палубом диже узбуну. Сви су се пробудили за трен, не схватајући у почетку шта се збива да би већ следећег тренутка скакали на обалу.

Али, ни тај очајнички чин није прошао без узбуђења и опасности. Брод се

НИ ПОСЛЕ ВИШЕ ОД ДВЕ ДЕЦЕНИЈЕ НИЈЕ ОТКРИВЕН УЗРОК ПОТОНУЋА БРОДА „УШЋЕ“ У ПОТПУНО МИРНОЈ ЗАДАРСКОЈ ЛУЦИ.

нагињао све брже и прекинути су електрични водови, светилке се угасиле, завладала паника испуњена крицима и дозивањем. Међутим, као први заповедник, Лепеш ни тада није губио присебност: преко бродске оgrade додао је лучком стражару прво једно, а затим друго дете. Узалуд је бродски моторист покушавао да покрене помоћни мотор како би проградиле сисаљке за избацивање воде из танкова. Безуспешан је био и покушај посаде да удвострученим везовима спречи превртање брода: море је већ куљало кроз гротло у његову челичну утробу.

Очешавши риву димњаком, затим и јарболом, „Ушће“ је клизнуло дубље и бочно легло на морско дно. За само неколико минута ова необична драма била је окончана, но, сре-

ћом, чланови посаде и путници успели су да се спасу. А да се брод преврнуо на леву страну, катастрофу не би имало шта да успори и сви би остали у својим кабинама као у смртоносним мишоловкама.

Још се вода над потонулим бродом није смирила, а одмах су пале и прве претпоставке, мишљења и нагађања: зашто је „Ушће“ потонуло, и то по потпуно мирном мору, у луци? Која га је то тајанствена сила тако брзо одвукла на дно, оставивши на површини само велику, масну мрљу нафте?

ОПЕТ НА ТАЛАСИМА

Бродолом „Ушћа“ није необичан само по томе што је „водоносац“ потонуо у јутро када није могао на

дно да оде ни најмањи рибарски чамац. „Ушће“ је изузетак и по томе што је на морском дну било веома кратко, свега четрдесетак часова. Вађење брода обавили су рониоци и стручњаци сплитског „Бродоспаса“ уз помоћ дизалице „Вели Јоже“ и тегљача „Борац“ који су допловили у Задар већ следећег јутра. Изнад површине мора, по коме је плувала прљава нафта, извиривао је само леви бок настрадалог брода, део капетанског моста и прамца. Врхом јарбола „Ушће“ се наслањало на обалу.

Међутим, вађење брода било је теже и спорије него што се очекивало. Само његово корито било је тешко 270 тона, док је у бродској утроби заостало око 140 тона збијеног ваздуха, па је при померању брода кретање ваздушне масе реметило равнотежу „Ушћа“.

Скоро до мрака трајало је то мучно натезање, када је брод најзад почео да се уздиже ка површини. У току ноћи, уз 500 тона морске воде, из утробе брода испумпано је и много ваздуха, после чега се „Ушће“ подигло и заљуљало на површини. Изгле-

дало је као да и није било на морском дну.

Тако је трећег дана након катастрофе завршена драматична борба за вађење скупогеног брода. Али, узрок изненадног потонућа још је био непознат. Пошто су на њему обављена прва стручна вештачења да би се утврдио узрок хаварије и његово стање после вађења из воде, „Ушће“ је одвучено у трогирско бродоградилште, где је темељито прегледано, очишћено и поправљено. Неколико месеци касније његов високи прамцак опет је засекао воде Јадрана, док су стручњаци били готово немоћни пред питањем зашто се оног августовског јутра 1959. године овај брод нашао на дну.

ТАЈНА ОСТАЈЕ — ТАЈНА

Детаљним прегледом брода утврђено је да је пре хаварије био потпуно исправан, без и најмање пукотине на челичном кориту, па је претпоставка да је вода продрла у „Ушће“ кроз неко оштећење одбачена као неоснована.

Дуже од годину дана испитиване су и остале могућности. Утврђено је да је вода кроз гумена црева пребацивана у брод без икаквог надзора па је, под претпоставком да се она разлила по палуби и потопила „Ушће“, оптужен капетан Анте Лепеш. Међутим, да и се ова тврдња могла прихватити као једина и искључива?

Дан пре потонућа, „Ушће“ је допловило у Задар око подне и пола часа касније почело са утоваром воде. Тада је била среда, притисак у градској водоводној мрежи слабији него суботом и недељом, када је брод најчешће узимао драгоцени терет. Уместо уобичајених 300 тона, колико је брод носио, до одласка на дно укрцано је само око 140 тона. Очигледно је, дакле, да половина укупног терета није могла тек онако да се разлије по броду и његовој унутрашњости.

Одбацивање и ове могућности само је загонетку потонућа „Ушћа“ учинило још мистериознијом, нарочито ако се узме у обзир чињеница да је под сличним околностима, неколико година пре „Ушћа“, у грчким водама потонуо још један брод истог типа. Оба брода су, после оправке, и даље срећно пловила, кријући тајну својих потонућа све до потпуне исслужености.

И. Лончар 3

Замак Толсти врх налази се на узвишењу над Шентјернејском долином. Подигли су га крајем 13. или почетком 14. века Грацари по којима је и добио тадашњи назив Грацарјев турн.

У замку који је почетком 19. века купила породица Рудеж, често је боравио и Јанез Трдина, познати словеначки писац бајки и прича за децу. С обзиром да је био побратим једног од власника, Драгутина Рудежа, маштовити писац је често боравио у Толстом врху и ту написао многе бајке и приче о Горјанцима. Кревет у којем је спавао остао је сачуван до данас.

У знак захвалности што му је спасао живот, гроф Антон Рудеж дао је Рангусу доживотан смештај у замку. Да би узвратио добротинство, овај је насликао на вратима подрума слику на којој је приказао 12 разбојника и себе. Да би се разликовао од њих, себе је насликао у одећу са цилиндром на глави.

ДОЛИНОМ КРКЕ

ГРО СА ПЕТОИ

Сутон је већ увелико почео да се спушта кад је Рангус зашао у шуму. Још само њу да прође па ће бити код куће. Мајка се сигурно већ забринула: никада се није тако дуго задржао у замку. Али како је могао усред разговора да прекине господина Рудежа, био је тако љубазан према њему. Можда би ипак било боље, размишљао је, да сам остао да преноћим. Ове издужене сенке дрвећа и све гушћи мрак делују некако претећи: као да ће сваког часа неко да изрони из грмља и зграби ме за врат.

Идући све даље и осећајући се све нелагодније, Рангус је већ помишљао да се врати кад је одједном зачуо пуцкетање гранчица. Стао је као укопан осећајући сваки дамар у телу. Већ у следећем тренутку пред њега су банула двојица с кубурама у руци. „Разбојници!“, синуло му је. Знао је да му нема спаса: да моли није вредело, да обећа није имао шта. Једино што је ове разбојнике интересовало био је новац. Зато се и зачудио што га, кад су му одузели кесу, нису одмах убили него повели харамбаша.

— Како се зовеш? — грмнуо је овај.

— Рангус, господине — одговорио је дрхтаво, неким туђим гласом.

— А откуд идеш. Рангусе? Од господе Рудежеве?

— Даа... — замуцао је.

— Добро, да одмах пређемо на ствар — почео је харамбаша док је 11 његових другова гледало преплашеног младића. — Ти знаш да ти живот не вреди ни пола гроша. Али можеш да га сачуваш. Под једним условом, наравно. Треба да нас кришом уведеш у замак. Остало је наша брига. Део плена добићеш и ти. Пристајеш ли?

Није смео да не пристане. Три ноћи касније, када је у замку утрнуо и последњи пламичак свеће, Рангус је сишао до малих врата у дну дворишта и широм их отворио. Један за другим разбојници су се ушуљали унутра.

— Овамо, за мном, пријатељи — шапутао је Рангус. — Пре него што навалимо, било би добро да се окрепимо вином.

Његов предлог разбојници су радо прихватили: пљачка је могла мало и да сачека. Јако вино брзо их је омамило. Било им је вруће па су раскопчали кабанице и одложили оружје. Рангус је управо то и чекао: неприметно се искрао напоље а у подрум су банули војници. Када су их пијани разбојници угледали, било је прекасно да било шта предузму. Тако је замак Толсти врх остао недирнут а његови власници Рудежи спасени сигурне смрти.

Текст: О Вукадиновић
Снимци: Љ. Патрногић

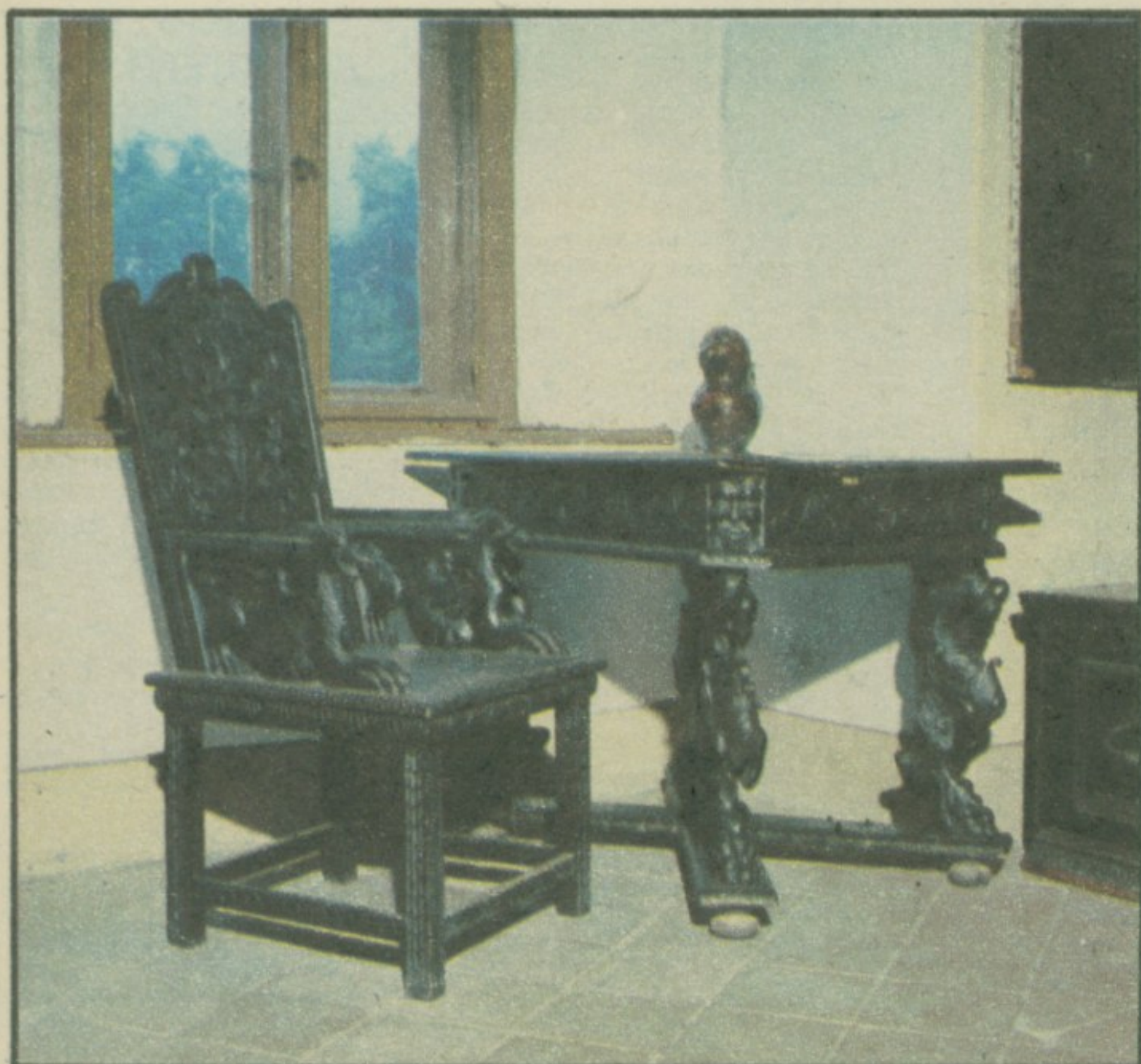
ОДНЦА КРАКОМ

ТОЛСТИ ВРХ

Грађен као тврђава, Грацарјев турн је имао 4 угаоне куле. Међутим, ни оне му у 16. веку нису помогле да се одбрани од Турака. Продрвши унутра палили су и убијали све редом. Бежећи од разуларених Османлија и њихових појудних погледа, женска чељад се повукла на врх главне куле. Схвативши да ни ту није ништа безбеднија, господарица замка је одлучила да сачува част: пре него што је иједан Турчин успео да посетне за њом, бачила се у понор.

Првобитни изглед замка није сачувао у потпуности јер је неколико пута паљен. Последњи пут за време рата када су се у њему сместили белогардејци. Упркос томе, у њему има још неколико комада руком рађеног намештаја и слика.

Толсти врх је, кажу, замка у којем живи последња грофица у нашој земљи. Зове се Вита Дер а унука је Драготина Рудежа. За разлику од других власника замкова у Словенији, она не само што је за време рата остала у земљи, већ је и активно помагала Народноослободилачку војску. Због сарадње са партизанима била је ухапшена у јуну 1942. и депортирана у логор у Аустрију. Захваљујући томе Вита Дер је вероватно и једина грофица која прима борацки додатак.

ВЕЛИКЕ БИТКЕ ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА

СТРАХОТА

Што се 1915. више ближила крају, Централне силе су са све већим самопоуздањем ишчекивале следећу годину. Аустријске и немачке јединице, уз помоћ новог бугарског савезника, присиле су српску војску на повлачење у Грчку, а армија руског цара Николаја била је још увек ошамућена од претрпљених пораза. Ове околности омогућиле су Немцима да, не стрепећи за своје положаје на источном фронту, сву пажњу усредсреде на Француску и тамо пребаце близу пола милиона војника.

Начелник немачког генералштаба генерал Фалкенхајн одлучио је да пронађе сектор за спектакуларан напад и тако „пусти крв“ француској армији. Провинцијски градић Верден потпуно је одговарао овој замисли. Био је неугодно близу (18 км) главном немачком железничком чвору и представљао северозападна врата за Париз, удаљен око 200 километара.

ОПЕРАЦИЈА „ГЕРИХТ“

На подручју реке Мезе, у правцу Вердена, почело је сакупљање огромних војних снага. До средине фебруара 1916. године, из

НА СТРАТЕШКИ САСВИМ БЕЗНАЧАЈНОМ БОЈИШТУ ПОГИНУЛО ЈЕ 400 ХИЉАДА ВОЈНИКА, БИЛЕ СУ ТО НАЈМАСОВНИЈЕ И НАЈКРВАВИЈЕ БОРБЕ У ДОТАДАШЊОЈ ИСТОРИЈИ РАТОВАЊА

Русије, са Балкана и из „Крупових“ фабрика допремљено је више од 1.400 топова, од чега тринаест 420-милиметарских хаубица за посаду града и 542 минобачача (свака мина била је напуњена са преко 50 кг експлозива и шрапнела). Огромну снагу имали су топови од 130 мм који су брзином пушчаног метка избацивали 13 см дебеле шрапнелске гранате. Први пут су употребљени и бацилаци пламена. Све је било спремно за офанзиву под тајним називом „Герихт“.

Опсежне припреме које су Немци вршили у близини Вердена, наравно, нису могле да остану незапажене. Међутим, француски

врховни командант Жофр игнорисао је обавештења о припремама непријатеља за велику офанзиву. На вест да су „велике Берте“ притисле Лијеж, Жофр је чак повукао из Вердена више од 4 хиљаде топова, оценивши да су ту непотребни.

Французи су, и поред свих сумњи у веродостојност података обавештајне службе, из авиона фотографисали немачке положаје. Развијено је на хрпе фотографија које су саме по себи довољно говориле, али новоспечени стручњаци (ваздушна фотографија била је још у повоју) нису умели правилно да их протумаче. Питали су се за-

што Немци, непун километар од француских положаја, као мрави копају 10—12 метара дубока склоништа у која је могао да стане читав батаљон.

Неки официри врховног штаба касније су утврдили да ове рупе, тзв. „Столен“ (рударско окно), служе за концентрацију пешадије која би у њима била сигурна од топовске гатре, али и погрешно закључили да се Немци спремају за одбрану, а никако за напад. Овај извештај разбеснео је генерала Жофра јер га је ометао у планирању офанзиве на реци Соми, али је уродио бар једним плодом: од 25. јануара до 20. фебруара, Фран-

цузи су на подручју Вердена послали 16 дивизија и 14 топовских бригада.

НИКО НЕ ВЕРУЈЕ ДЕЗЕРТЕРИМА

На француским положајима појавили су се 16. јануара први немачки дезертери који су потврдили да су „Столен“ склоништа за јуришне одреде, и да се припрема офанзива великих размера. Упркос свему, Французи су се још двоумили. Томе је допринео и снег који је густо падао, па се постављало питање да ли је могуће да се Немци по таквом времену спремају за напад.

Нико се није истински потрудио да сазна колико је јак евентуални нападач ни какве снаге има на располагању. Нико није размишљао шта ће се догодити ако Немци уистину нападну. Нико није направио ни план о противнападу којим би се бар ометао немачке припреме.

У ноћи између 20. и 21. фебруара време се променило. Разведрило се и оштар мраз просто је забележио земљу. Шуме су

ВЕРДЕНА

400 хиљада. У тим стра-
вичним данима заробље-
ништво је често значило
спас.

НЕЋЕ СЕ ПРОБИТИ

Робер Нивел, Петенов
заменик и нови командант
француских снага, успео је
својим четама да улије
вољу за напад и тргао их
из очаја. Његово гесло би-
ло је: „Неће се пробити!“
То је у тим тешким дани-

освануле прекривене ињем.
Тачно у седам часова та-
в хоризонт је задрхтао и
замаглио се. Са својих
скривених положаја не-
мачки топови су почели да
бљују гранате темпом од
сто хиљада комада на час.
Више од два милиона гра-
ната посејало је смрт у тро-
углу између Вердена и се-
ла Брабан и Орне. Топови
су ригали ватру бришући
ровове, развијајући бунке-
ре и уништавајући шуме.

Сировит напад и ниска
температура одузели су
Французима сву храброст.
Зурави, жиливи колонијал-
ни војници навикли на
афричке врућине, на минус
15° С били су сасвим оне-
способљени и бежали су
главом без обзира.

ЛАФЕТИ БЕЗ ТОПОВА

Верденска офанзива тре-
бало је да почне још 12.
фебруара, али је одложена
због снега. Немачки војни-
ци чекали су десет дана на
положајима. Хранили су се
само чоколадом, па су и
због тога доста препатили.
Многи су се онесвешћива-
ли по склоништима, док су
неки почели да халуцини-
рају.

Француске топовске је-
динице никада у историји
нису имале тако погодне
мете, али њихови топови
су остали неми. Командан-
ти батерија чували су му-
ницију за евентуални не-
мачки напад. После је, ме-
ђутим, било касно. Драго-
цена француска складишта
са топовским гранатама
летела су, једно за другим,
у ваздух и батерије су
наврат-нанос напуштале
положаје.

После првог изненађења,
према фронту је кренула
помоћ француским трупа-
ма. Њима у сусрет долази-
ли су грађани из Вердена
у пламену, групе војних
бегунаца који су ширили
вести о поразу, лафети бе-
топова.

И баш у тим тешким
тренуцима стигао је стра-
шан ударац за Французе:
утврђење Думон, „кључна
тачка читавог одбрамбеног
система код Вердена“, пало
је. Непријатељ га је заузео
без иједног испаљеног мет-
ка.

Немци су ликовали. Тре-
бало је да кајзер Вилхелм
лично обиђе положаје. По-
беда је још више надувана,
када су Немци због нера-
зумевања телефонског и-

звештаја објавили да је 9.
марта пало и утврђење Во
(у ствари тек 7. јуна). На
ту вест кајзер је послао
„освајачима“ највише од-
ликовање царске Немач-
ке.

НАЈВЕЋА ЕКСПЛОЗИЈА

Жестина немачке офан-
зиве доведена је у питање
упорношћу француских ге-
нерала Петена и Кастел-
ноа. По тзв. „светом путу
на фронт“ је доведено но-
вих 500 хиљада људи.
Французи су се најзад
тргли из блаженог сна.

После краћег одмора,
немачка пета армија поно-
во је напала западну обалу
Мезе. Петен је имао разло-
га да буде задовољан. Тамо
су се налазиле његове
најсвежије и најопремље-
није чете. У крвавој борби
за Морт Ом обе стране
претрпеле су страховите
губитке. Од топлоте иза-
зване силним експлозијама,
снег се топио и кратере од
бомби пунила је вода у ко-
јој су се утопили многи
рањеници.

У овој бици догодила се
и највећа експлозија у пр-
вом светском рату. Један
француски топовија случај-
но је погодио немачко
склониште у коме је било
више од 450 хиљада грана-
та великог калибра.

Последњих дана маја
Немци су почели да се пи-
тају да ли покољ код Вер-
дена уопште има смисла.
Нису више крварили само
Французи, ни немачке
жртве нису биле ништа
мање. Један од узрока
зашто су Немци устрајали
био је јалов покушај
Француза да 22. маја поно-
во заузму утврђење Думон.
Том приликом заробљено
је две хиљаде француских
војника.

ТРАГЕДИЈА ОПСЕДНУТИХ

Упркос изванредној „ло-
вини“, све више немачких
официра сматрало је да
треба зауставити даљи по-
кољ, тим пре што су до-
знали за англо-француске
припреме за офанзиву на
реци Соми. Генерал Фал-
кенхајн је био принуђен да
штеди снаге које су биле
потребне за друга бојишта.
Али, симболична вредност
Вердена била је непроце-
њива и борбе су наставље-
не.

Прича о трагедији код
Вердена обogaћена је број-
ним епизодама из писама и
сећања преживелих.

Један француски официр
из опседнутог утврђења Во
причао је, поред осталог, и
ово: „Чутуре су празне.
У амбуланти рањеници у-
залуд очекују освежење.
Војник Берар, кога сам
послао да провери стање у
резервоару, вратио се са
чудним изразом на лицу.

Схватио сам. Несрећа није
могла бити гора. Нека гра-
ната пробушила је цистер-
ну и вода је исцурела. На
њеном блатном дну, ту и
тамо, светлוצала се смр-
дљива бара. Ипак, не мо-
жемо да бацимо то ретко
блато. Дезинфиковали смо
га и помешали са послед-
њом залихом минералне
воде. Половина те жућка-
сте смесе припала је амбу-
ланти, а остатак смо па-
жљиво разделили међу со-
бом. Свако је добио једва
осмину чутуре“.

Једина веза опкољених
са светом били су голубови
писмоноше. Командант
утврђења Во послао је сле-
дећу поруку:

„Још увек се држимо.
Хитно нам је потребна по-
моћ. Ово је наш последњи
голуб“.

Тај исти голуб са бројем
787-15 стигао је у свој го-
лубарник и брзо угинуо од
отровних испарења. Помоћ
није стигла и утврђење је
пало.

Обе стране, нарочито не-
мачка, обилно су користи-
ле бојне отрове. Било је

дана када је густина плина
била невероватна. У бици
за Совил 22. јуна, Немци
су испалили више од 200
хиљада плинских граната.
Тадашње маске биле су ве-
ома примитивне и у њима

је било тешко дуго издр-
жати.

Хиљаде војника било је
принуђено да их скида са
лица, да бар мало удахну
ваздух. Кроз неколико се-
кунди, међутим, падали су
мртви. Капетан Ла Шосс
овако је описао тај пакао:

„Купали смо се у зноју.
Таласи топлот ваздуха ши-
бали су нас по врату, а
маске су нам толико сти-
скале главе да смо се гу-
шили. Војник до мене обе-
ма рукама је стргао маску
са лица и на сав глас по-
викао: „Гушим се!“ Поку-
шао сам да му вратим
маску на лице, да га опа-
метим и докажем да је то
једино решење, али он је
био јачи од мене. Чуо сам
како му је дисање све
испрекиданије и краће.
Хтео сам да га загрлим.
Када сам му стиснуо руку
и осетио топлоту умирућег
тела, прожела ме је језа.“

Нико није био у стању
да утврди колико је живо-
та однела битка код Вер-
дена. Приближна бројка је

ма постао бојни поклич
француског народа.

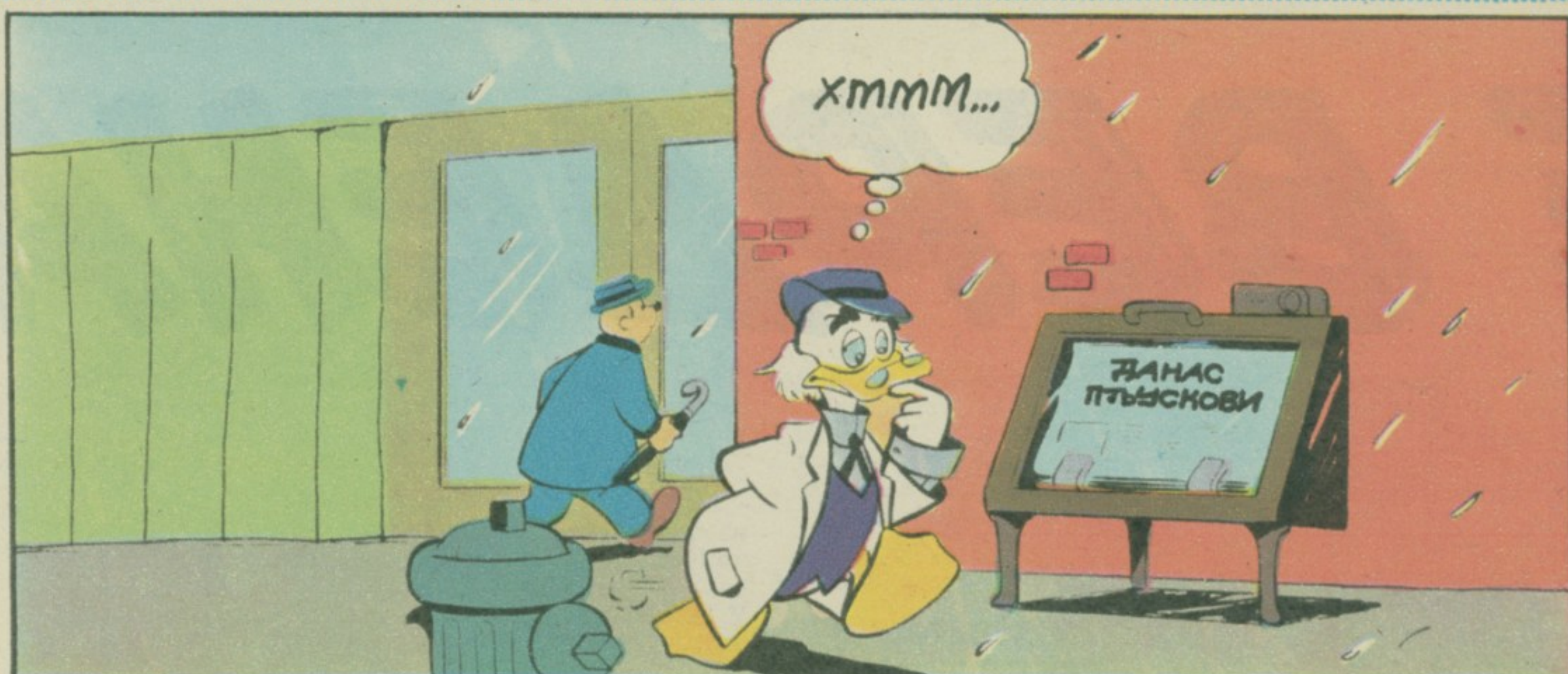
И заиста, савезничка о-
фанзива на Соми присили-
ла је генерала Фалкенхај-
на да део својих јединица
пребаци тамо. На фронт
код Вердена Немци више
нису слали свеже дивизије
ни веће количине муници-
је.

После многобројних на-
пада Французи су 24. ок-
тобра повратили утврђење
Думон. После тога поти-
скивање Немаца ишло је
много лакше. Французи су
новембра поново освојили
Во, а 18. децембра исцр-
пљени Немци коначно су
напустили Верден.

У десетомесечном клању
обе стране испалиле су
више од 40 милиона грана-
та и на милионе метака.
Французи су имали више
од 550 хиљада мртвих, ра-
њених, заробљених и не-
сталих војника, а Немци
око 450 хиљада. Битка код
Вердена узела је свој да-
нак у крви. Генерал Фал-
кенхајн, директни кривац
за ово крвопролиће, за
казну је био премештен на
румунски фронт.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ВИ'Ш КАКО СИ ЛУКАВ!

За чувеног војводу Стојана Чупића причало се да је пре устанка „троје новце ископао из земље: једне је, кажу, нашао још док је био у деде Тоде; друге — не зна се где; а треће је изорао оруђи њиву са неким Страхинићим синовцем Пером. Прича о „трећим новцима“ је најзанимљивија.

Кад је једном орао с Пером, синовцем свога поочима, па Пера легао мало у хлад и задремао — Стојан је био срећне руке и нашао је у земљи ђуп пун лука-та. Да ли да дукате подели са Пером, или да све задржи за себе па да их лепо уложи у трговину — питао се Стојан. Уосталом, ко зна да ли би Пера њему дао пола блага за је он нашао ђуп...

И лукави Стојан је одлучио да најпре испушта друга па да онда реши шта ће и како ће с благом; ђуп је сакрио, а у једну бразду је просуо неколико дуката, па кад је Пера устао — оставио га је да сам мало оре, а он је легао у хлад и праврио се да спава.

Кад су увече сели да једу, пита Стојан Перу:

— Бога ти, Пери, да ли ти ниси данас у орању нашао штогод?

— Нисам, Стојане — лагао је похлепни Пера.

— Баш ништа? — био је Стојан упоран.

— Ништа зацело! — лагао је Пера и даље.

Онда му је Стојан рекао:

— Е, мој брате, ви'ш како си лукав! Али нека те! Какав си ти према мени, овакав ћу бити и ја према теби! Ја сам нашао ђуп дуката, и да си казао право, делио бих га с тобом, а овако нећу...

ОДСЕЦИТЕ МУ ГЛАВУ!

Док је 1809. чувао Бању Соколичку од Турака, уз Хајдук-Вељка је стално био Стеван Живковић, кога је Совјет послао да не би Вељко „по својој превеликој слободи и храбрости глегод војску улудо потро и упропастио“. У бојевима око Бање били су рањени и Вељко и Живковић, а Турци су са свих страна опколили устаничке чете.

Али после неколико недеља Србима је стигло појачање, и Вељко се спремао да се са својим јунацима пробие кроз Турке. Док се он у својој соби опремао за бој, питали су га његови момци за Живковића, који се још опорављао од рана:

— А шта ћемо с овим?

— Шта ћете? — кажу да је Вељко одговорио. — Ако може ићи, нека иде као и други људи, а ако не може, ви му одсеците главу па понесите да је Турци не носе.

Живковић, који је лежао у суселној соби и све чуо, мора да је помислио:

— Шта? Овај, какав је луд, још ће то стварно и да учини... — па је одмах, снаго рањен, скочио с кревета и по-трчао у прве редове.

ЗЕКА БУЉУБАША

ПРЕТИЧЕ ИМ НАМЕРЕ

ГОЛИ СИНОВИ СУ БИЛИ СВЕ САМИ БЕЋАРИ, ЉУДИ БЕЗ КУЋЕ И КУЋИШТА, АЛИ ЗЕКА ИХ ЈЕ ОДЕ-НУО У ЧОЈУ И ЗЛАТО.

Кад је 1813. турска сила, под везиром Деренделијом, нагрнула из Босне у Србију — пише Милан Милићевић — Срби су начинили шанац на селу Равњу, на оној сувој превлаци између Саве и Засавице, и ту су мислили уставити турску војску, докле јој друга српска војска не би озго ударила у леђа, те би тако Турке сузбили и вратили их у Босну.

Али наде устаника нису се оствариле — „турска војска, после 17 дана нечувеног српског одуширања, разбије Србе, и натера их да се у великом нeredу повуку из шанца“.

„Видећи ту погибију своје браће, Зека, са својим Голим синовима, начини стражњи ланац, те стану заклањати Србе који су одступали, а узбијати Турке који су нападали. Тиме је многим дао времена да изнесу главе... Зека није ни мислио да себе чува. Док је било барута, заклањајући се за неке хватове дрва, устављали су Турке пушкама, а кад барута нестане, он и његови Голи синови исучу своје оштре ножеве... па јуриш с голим ножевима у Турке; и тако секући буду исечени сви до једнога!“

Зато причају о херојској погибији једног од најмлађих јунака првог српског устанка Зеке Буљубаше. Право му је име било Јован Глигоријевић, а био је родом однекуд из Босне или из Херцеговине. Кад је устанак почео, било му је само деветнаест година.

Кад је прешао Дрину и прикључио се устаницима, Зека је најпре ратовао у чети чувеног војводе Стојана Чупића, названог Змај од Ноћаја. Чупић га је и произвео у буљубашу.

Песма каже да се војвода Чупић често хвалио: „Ја с не бојим цара силеног... док ј' у мене мојих капетана и момака, лава одбрани-јех... капетана побратима Луке... капетана Ковић-Мијали... од Дрине Бијелих Игњатија... па док ми је Срда Илије... па док ми

је голог сина Зеке, голог сина Зеке Капетана, и његових голаћа јунака“. (А Вук каже: „Какогод што се Чупић хвали овђе у пјесми, тако се и у говору хвалио и јунаштвом и богатством и свачим“).

После битке на Мишару, у којој су погинули многи босански великаши на челу са Кулин-Капетаном, чију је сабљу опасао Милош Поцерац „Турцима на срамоту“, Зеки је било наређено да чува од Турака границу на Дрини.

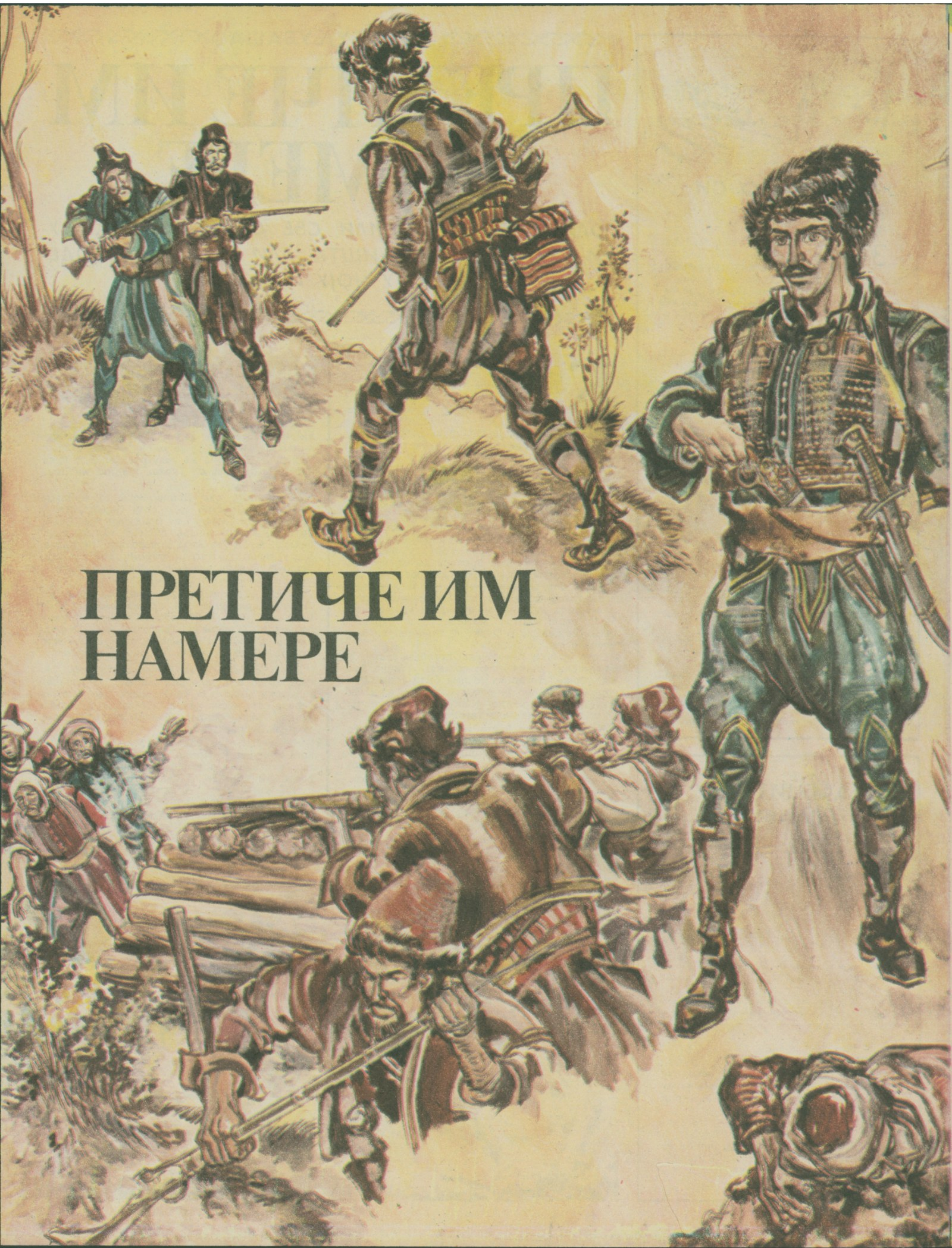
У бојевима око Дрине Зека се највише прославио. Сместио се у селу Парашници, у црнобарском атару, и прикупио око себе дружину Голих синова; били су то „све сами бећари, људи без кућа и породица, па наравно, у почетку, и голи и боси; али су они, доцније, бивали одевени у чоку и у злато, а искићени најлепшим оружјем“.

За име „Голи син“ Вук каже: „Ову је ријеч Ђурчија арамбаша 1804. године донио с Врачара на Дрину; а он може бити да је примио од некога Турчина из Градишта, који је тада био са Србима, и названим Голим сином зато што је уза сваку ријеч говорио: голи сине!“

Зека је увек у својој дружини имао по педесет до сто храбрих „голаћа“, а понекад је, кажу имао уза се и преко две стотине бећара које песма хвали: „Да какви су голаћи јунаци, убили би под облаком ждрала, а камоли на земљи јунака!“

Најхрабрији је био сам Зека — јунак за кога кажу да је једини међу устаницима „могао бити виши растом и јачи снагом од Карађорђа“, и који се „у свачему одликовао мушким јунаштвом“. А ваљда зато што је био млад, весео и издржљив — био је нарочито спретан у извиђачким задацима. Био је, кажу, „лак да дозна шта раде Турци онамо преко Дрине, и да им намере претиче“.

ПРЕТИЧЕ ИМ НАМЕРЕ

Зена је био јунан за нога нажу да је једини међу устаницима »могао бити виши растом и јачи снагом од Карађорђа«

»Дон је било барута, заклањајући се за неке хватове дрва, устављали су Турне пушнама, а над барута нестане, он и његови Голи синови, исучу своје оштре ножеве... и тако синући буду исечени сви до једнога« — пише Милићевић о Зени Буљубаши и његовим голаћима у бици код Засавице

Илустрација: Б. Веселиновић

ИЗ СЛАВНИХ ДАНА

НАШЕ БОРБЕ

Почетком рата Немци су оружје прикупљено од бивше југословенске војске и заплењено у нашим фабрикама депоновали на неколико места, а највећи део у Смедеревској тврђави. То није била никаква тајна, али је време поласка и проласка транспорта била права загонетка.

Немци су водили рачуна да са редом возње буде упознато што мање људи. Чак су и тада остајали неповерљиви, па су прибегавали лукавству и у време поласка транспортног прво пропущтали — путнички воз!

Четири истакнута загребачка скојевца — Анте Милковић, Рудолф Крофлин и браћа Рудолф и

ЈЕДАН ВОЗ ЗА ДВЕ АКЦИЈЕ

Владо Глухак — одавно су вребали прилику да од таквог воза направе ватромет. Зато их је обрадовало обавештење које је Милковић добио од партијског комитета железничара да ће 14. августа 1941. у раним јутарњим часовима у Загреб из правца Сиска стићи „смедеревац“ пун оружја и муниције.

— Сад или никад! — задовољно је протрљао руке члан војног комитета Милковић, док је са друговима напуштао Загреб.

КАЈ ЈЕ САД?

Четири скојевца пешчице су се отиснула у ноћ. До Дубраве су стигли брзо. Саву су прешли скелом. Када су стигли у родно место браће Глухак — село Пешченицу — већ је било три изјутра. Иза њих је остало тридесетак километара пешачења, а испред пута Сисак — Загреб.

У торби су носили експлозив, а Крофлин и Милковић за појасом немачке револвере.

— Ту смо! — огласио се Владо Глухак чим су се скојевци нашли изван села, у близини пруге.

Браћа Глухак сналазила су се у родном атару као риба у води. План је био једноставан: отићи ван Загреба где је пруга слабо чувана, подметнути експлозив и подесити га тако да дигне воз у ваздух тек после повратка скојеваца у Загреб. Тако би се једним ударцем убиле две муве:

експлозив би био постављен без проблема а и избегла би се усташка блокада којом су се у таквим приликама одмах затварали сви прилази граду.

Пошто су уклонили камење испод шине, скојевци су пажљиво положили експлозив, вратили камење на место и пожурили на друм за Загреб где их је чекао таксиста, члан Партије. Пред град су стигли око пола десет. На њихово велико изненађење, мост преко Саве био је препун усташа. Пролазници су претресани и легитимисани. Чуле су се и пиштаљке, а усташе су трчале тамо-амо.

— Кај је сад ког врага! — промрсио је један скојевац у таксију јер се подметнути експлозив још није био огласио.

Скојевци нису знали шта се догађа и да се стицај несрећних околности подарио са њиховом акцијом. Наиме, те ноћи је велики број комуниста побегао из злогласног логора у Керестинцу поред Загреба. Бегунци су се раштркали на све стране, а усташе се дале у потрагу за њима. По-тера се претворила у зверску хајку. И баш тада су стигли Крофлин, Милковић и браћа Глухак!

ОРУЖЈЕ У НЕДРИМА

Таксиста није био компомитован и могао је преко моста, али остали? Скојевци су изишли из ауто-

ПОД ОКРИЉЕМ НОЋИ ТРИ ЧОВЕКА НЕОПАЖЕНО СУ СЕ ПРИВУКЛА ВАГОНИМА СА ОРУЖЈЕМ И МУНИЦИЈОМ НА ЗАГРЕБАЧКОЈ СТАНИЦИ И ОТВОРИЛА ИХ. ИЗНЕНАДА ЈЕ НАИШАО ЖЕЛЕЗНИЧАР.

мобила и мирно одгегали до обале код железничког моста. Свукли су одећу и лењо се извалили на сунцу. Као купачи нико не нису падали у очи, али тако нису могли дуго.

На срећу, брзо су нашли решење: браћа Глухак су с одећом коју су држали на глави препливали Саву, док су Крофлин и Милковић, не желећи да се одрекну тешких револвера, похитали у Кајзерицу и закуцали на врата раднице загребачке фабрике картона „Рожановски“. Знали су да је она симпатизер Партије и да ће их прикрити. Уместо тога, жена им је предложила:

— Идите ви у Загреб, ја ћу вам у недрима пренети оружје.

Са дететом у наручју радница је кренула према мосту. Крофлин и Милковић корачали су иза ње правећи се да је не познају. Варка је успела: младу мајку са дететом на грудима усташе нису претресле. Двојицу скојеваца јесу, али код њих нису нашли ништа сумњиво.

— Пролази! — издрао се усташа враћајући им документа.

Далеко иза моста скојевци су сустигли храбру радницу и кришом преузе-

ли револвере. Захвалили су се и удаљили.

Када су се сутрадан окупили, њиховом разочарању није било краја: воз из Смедерева, такозвани „смедеревац“, препун оружја и муниције, протутњао је неопштећен! Немци су прво пропустили путнички воз као претходницу. У ваздух је одлетео последњи поштански вагон!

СРЕЋАН ОБРТ

Сплету необичних околности ту није био крај. После неколико дана, Карло Корошец, члан партијске организације на железници, јавио је да „смедеревац“ није продужио пут, већ стоји на удаљеној западној станици.

Скојевци нису оклевали. Добро је што је композиција остала читава, сада ћемо се бар докопати оружја, закључили су. Само да срећа послужи.

Било је тихо вече када су Милковић и Јанко Гредел са једним радником стигли пре почетка полицијског часа у близину композиције и сакрили се у траву поред пруге. Ослушкивали су и чекали да град утоне у дубок сан. Рачунали су да ће у ка-

сним часовима попустити пажња стражара. Нису се преварили. Тишину су реметили само цврчки.

— Сад! — тихо се јавио Гредел.

Три људске прилике у неколико скокова нашле су се поред композиције. Отворили су најближи вагон, пазећи да не причине буку. Милковић се попео и почео брзо да додаје оружје друговима.

Неочекивано, као да је изникао из земље, појавио се неки железничар. Забелекнута је гледао у скојевце. Први се снашао Гредел. Држећи у руци тешки пукомитраљез који је управо прихватио, окренуо је цев према железничару и тихо али оштро рекао:

— Да ниси писнуо, или си готов!

Преплашени човек се тресао као прут. Стајао је и немо осматрао пражњење вагона. Није подигао узбуну ни када су се скојевци натоварени „пленом“ изгубили у тами.

У рукама партизана ускоро се нашло 60 пушака, 5 пушкомиотраљеза, 10 хиљада метака и већа количина бомби. Толико су скојевци могли да понесу.

Крофлин, Гредел и браћа Глухак погинули су током ратних година. Анте Милковић данас живи у Загребу као пензионер. Носилац је „Споменице 1941“ и више ратних и мирнодопских одликовања.

М. Тодоровић

Сигурно се сећате одломка из Жил Верновог романа „Деца капетана Гранта“: главни јунак креће у потрагу за капетаном Грантом пошто је у желуду ухваћене ајкуле пронашао боцу у којој је била вест људи који су доживели бродолом.

Фабула романа Виктора Игоа „Човек који се смеје“ такође је изграђена на мотиву боце бачене у море. Порука написана у боци одлучује судбину јунака књиге.

Тако је у романима. А ево примера из стварног живота

Крајем прошлог века, када су се на океанским путевима још могли срести гусари, морнари с једног енглеског ратног брода ухватили су ајкулу и у њеном стомаку пронашли кутију са разним документима. У једном од докумената се говорило о вези Едварда Мекормика, трговца са Јамајке, са гусарима. Тако је ајкула овог пута учинила добро дело: Мекормик је завршио на вешалима.

АКО ЈЕ ДЕВОЈКА ЛЕПА

Значајну улогу одиграла је и боца коју је заповедник немачког дирижаблa О. Луве бацио у море 1916. године.

Дирижабл је био оборен за време једног немачког напада на Лондон. Пао је у море и неко време остас на површини. Опазивши сигнале за помоћ дирижаблу је пришао енглески патролни брод „Краљ Џорџ V“. Видевши да на срушеном дирижаблу има више људи него места на броду, капетан Фергусон није хтео да притекне у помоћ настрадалима. Рекао је бродоломницима да ће отићи по помоћ. Брод је нестао у магли. Пола сата касније дирижабл је потонуо.

Прошло је неколико месеци. Ратна срећа изневерила је капетана Фергусона. Немци су заробили његов брод, и Фергусон се појавио пред војним судом.

Показали су му лист хартије на коме је био описан разговор између њега и заповедника дирижаблa. Наиме, испоставило се да су Немци боцу с поруком пронашли пре него што су заробили капетана Фергусона. Стрелили су га због „непружања помоћи људима који су доживели несрећу на мору...“

Занимљиво је да се не мали број људи уздао у услуге „Нептунове поште“. Један одиста редак и необичан случај догодио се у лето 1957. године. Морнар са шведског трговачког брода „Викинг“ бацио је близу Гибралтара боцу у којој је ставио писмо и описао себе; молио је девојку која пронађе његову поруку да му се обавезно јави. Разуме се, додао је опрезни Шведјанин, ако је девојка лепа.

И шта се догодило? Пола

МОРИМА И ОКЕАНИМА

НЕПТУНОВА ПОШТА

Боце са порукама не само да су спасавале животе него су често помагале да се открију прљаве работе, нађу два сродна бића...

године касније боца је доспела у руке кћери једног рибара са Сицилије. Она је одговорила непознатом морнару... и неколико месеци касније прослављена је њихова свадба!

Међутим, много чешће Нептунова пошта носи по морима и океанима вести о разним удесима и катастрофама.

НАШ БРОД ТОНЕ

Године 1942. није се вратио на обалу моторни чамач на коме је био само један човек. Седам месеци касније близу Сиднеја пронађена је боца с његовом поруком: „Ако ова боца буде пронађена, молим вас предајте је Христини Даглас, Поинт Пајпер, град

Сиднеј, Аустралија. Вероватно ћеш се зачудити кад сазнаш шта се догодило: мотор се покварио, струја ме је одвукла на пучину. Збогом!“

У лето 1944. године на обали државе Мен у САД пронађена је боца с поруком: „Наш брод тоне. Нико не чује С.О.С. Дошао је крај. Можда ће ово писмо некад стићи до САД“.

Утврђено је да су боцу бацили морнари с торпедног чамца „Бити“ којег су Немци потопили у Гибралтару 6. новембра 1943. године.

Године 1953. на обали Тасманије пронађена је боца с поруком двојице аустралијских војника који су ишли у рат... 1916. године! Пуних тридесет седам година путовала је порука бескрајним и незнатним океанским путевима.

Но то није „рекорд“ спороности Нептунове поште. Јапански морнар Матсујама кренуо је 1784. године у потрагу за благом. Брод је настрадао, а бродоломници доспели на једно корално острво. Умирући од глади и жеђи, Матсујама је на ксмадићу даске написао историју свог путовања и предао је таласима океана. Океан је с невероватном тачношћу донео боцу близу села Хиратемура, у коме се родио Матсујама. Међутим, проука је стигла тек сто педесет година после Матсујамине смрти!

КОЛОМБО ЈАВЉА...

Године 1952. близу обала Аустралије потонуо је рибарски брод на коме се налазио извесни А. Рос.

Морнари су испливали на једно корално острво, али је радост била прерана: нигде није било ни воде ни хране. Рос је описао шта им се догодило и у каквом се стању налазе, и боцу с поруком поверио Нептуну.

Но морнари су имали среће: наишао је један енглески ратни брод и спасао их. Рос је, међутим, одлучио да напусти тежак морнарски живот и купио је кућу на обали мора у Новој Енглеској.

Прошле су три године. Шетајући обалом А. Рос је, веровали или не, пронашао боцу у којој се налазила његова порука!

Рекорд спороности ипак припада славном Кристофору Колумбу. Писмо које је бацио у море, описујући побуну морнара на каравели „Ниња“, стигло је у руке шпанске краљице Изабеле II тек 360 година пошто га је Колумбо послао!

ПУТ ПУТУЈЕ

Свакако је занимљиво и која растојања превађују боце бачене у море.

Године 1952. пронађена је близу енглеске обале боца која је пре три и по године бачена поред обала Аустралије. За то време боца је прешла пут од 13 хиљада миља.

Још веће растојање прешла је боца коју су касније назвали „Летећи Холанђанин“. Истина, ту се радило о специјалном експерименту. Боцу је године 1929. бацила у јужни део Индијског океана једна немачка експедиција. На боци је била причвршћена порука да свако ко је нађе обавести немачку академију наука о месту где је видео и да је затим поново баци у море.

Боца је први пут пронађена близу обала Јужне Америке. Затим су је неколико пута вадиле и бацале навраг у воду. Боца је обишла око рта Хорн, стигла у Атлантук, а затим поново у Индијски океан — и то готово на исто место на које је бачена!

Најзад је 1935. године та „велика путница“ завршила своје путовање у Аустралији. За 2.447 дана превалила је 16.880 морских миља!

Путеве по којима се крећу боце тешко је унапред предвидети. Једном су близу обала Бразила бачене две боце. Једну су морске струје одвукле на исток, док је друга кренула на северозапад и завршила своје путовање у Никарагви.

У једном другом експерименту боце бачене на сред Атлантског океана пронађене су после 350 дана на обали Француске... и то свега неколико метара једна од друге!

У ПОРТСМУТУ, НА ДОКУ БРОЈ 2

БРОД

предњи јарбол

Када је 1765. године са докова енглеског краљевског бродоградилишта у Читаму у море пори нут брод „Виктори“ (у преводу победа) нико није могао ни да сања колико је избор имена био прикладан.

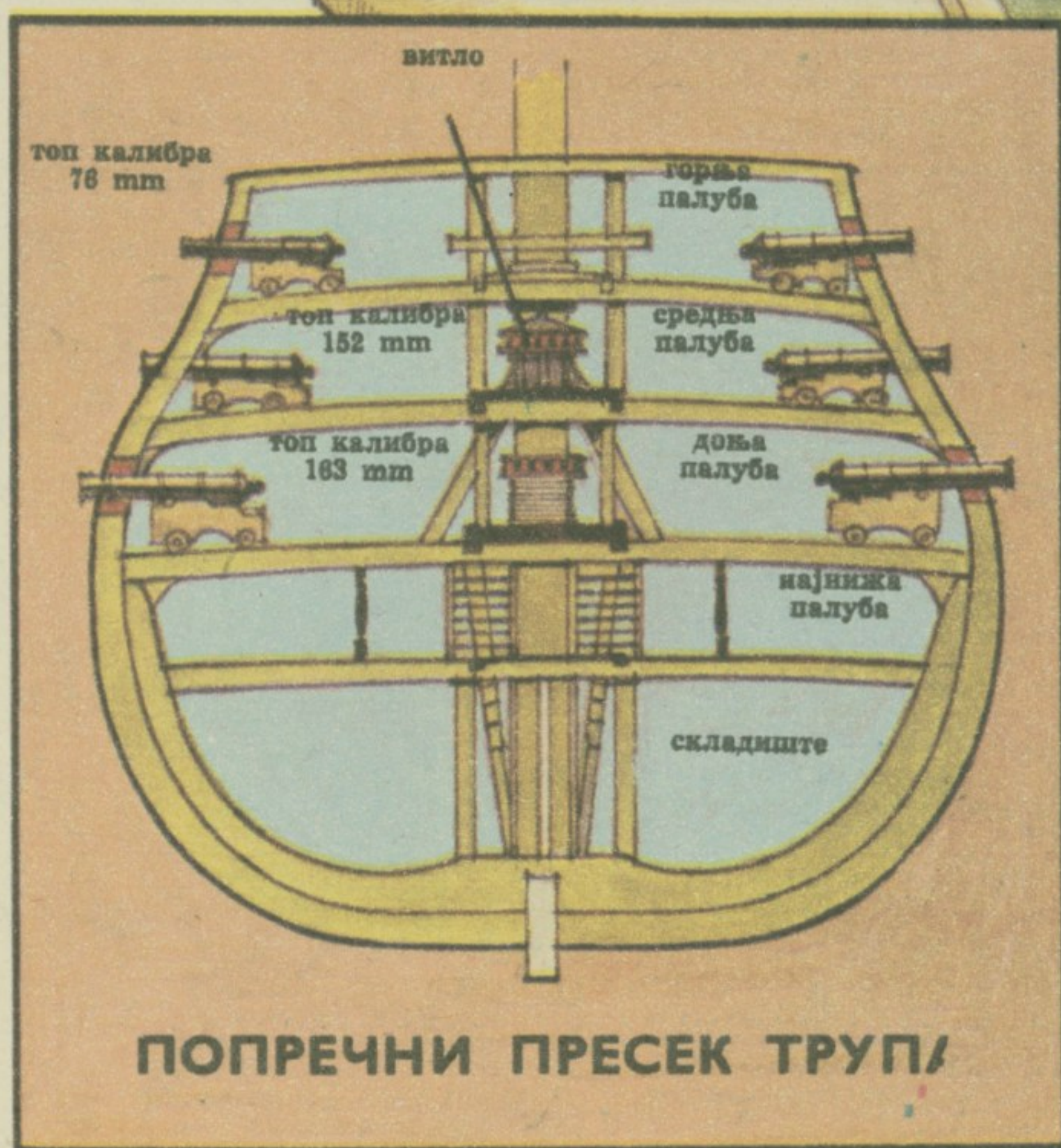
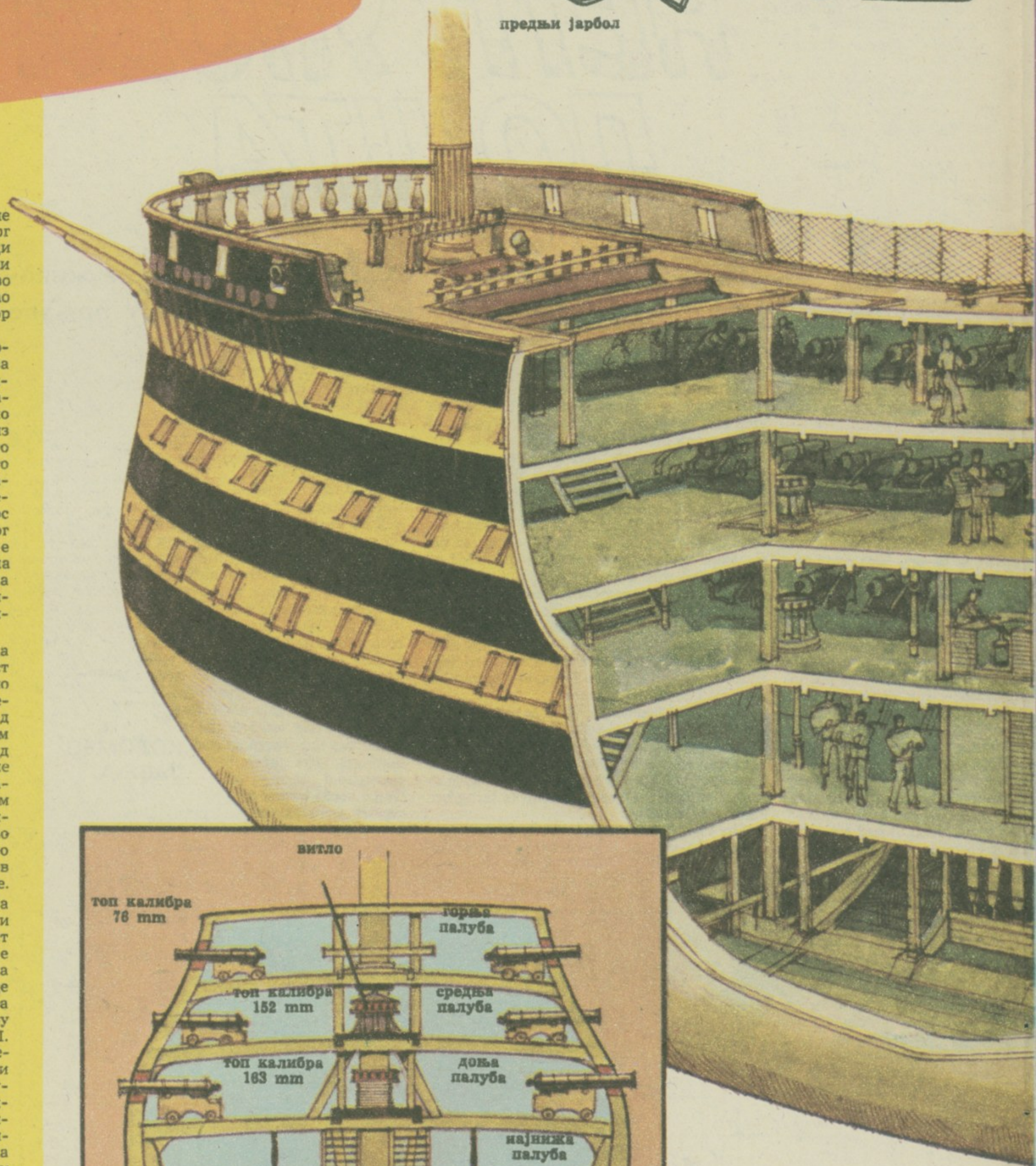
Две и по хиљаде храстових стабала утрошено је за конструкцију брода дугачког 89, широког 15,5 метара. За шест година, колико је изградња трајала, из државне благајне исцурело је 63 176 фунти (нешто више од 3 милиона динара). Но, како је брод требало да представља понос краљевске морнарице, због утрошене суме нико није жалио: са 102 тешка топа на 4 палубе и 850 чланова посаде, „Виктори“ је заиста изазвао дивљење ондашњих помораца.

Иако је до тренутка када је на његов командни мост ступио адмирал Хорацио Нелсон „Виктори“ извојевао многе победе над шпанским и француским бродовима, тек битка код Трафалгара 1805. године заувек га је овенчала славом. Победу у судбоносном окршају код рта Трафалгар адмирал Нелсон платио је животом, али је успео да осујети Наполеонов план за инвазију Енглеске.

У беспощедним борбама озбиљно је оштећен и „Виктори“. После дванаест месеци оправки команду је за следећих шест година преузео адмирал Џејмс де Саумарес. Било је то доба полуострвског рата између Енглеза и Наполеона I. Мада је „Виктори“ успешно одолевао бурама и окршајима, па чак под руководством новог команданта извојевао и неколико значајнијих победа, ниједна од њих није могла да засени трафалгарски подвиг.

Године 1812, после 564 месец пловидбе у славу домовине, „Виктори“ је повучен из активне службе и усидрен на доку број 2 у Портсмуту.

Под будним око екипе стручњака који брину о одржавању поноса енглеске морнарице, хиљаде туриста данас обилазе славни брод у жељи да виде место на коме је пао велики адмирал. А на палуби се налази плоча у коју је утиснут једноставан напис „Овде је 21. октобра 1805. погинуо Нелсон“.

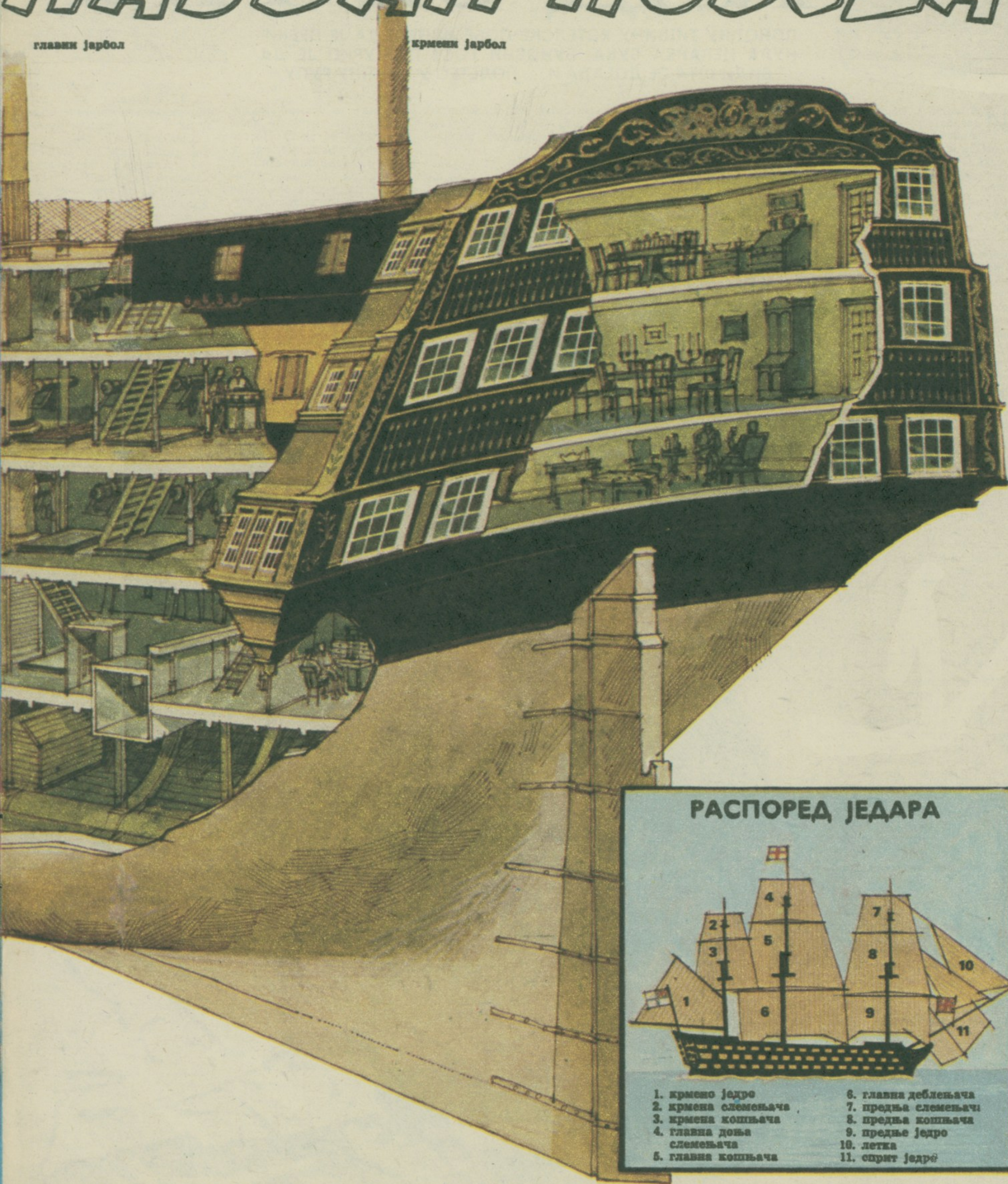

ПОПРЕЧНИ ПРЕСЕК ТРУПА

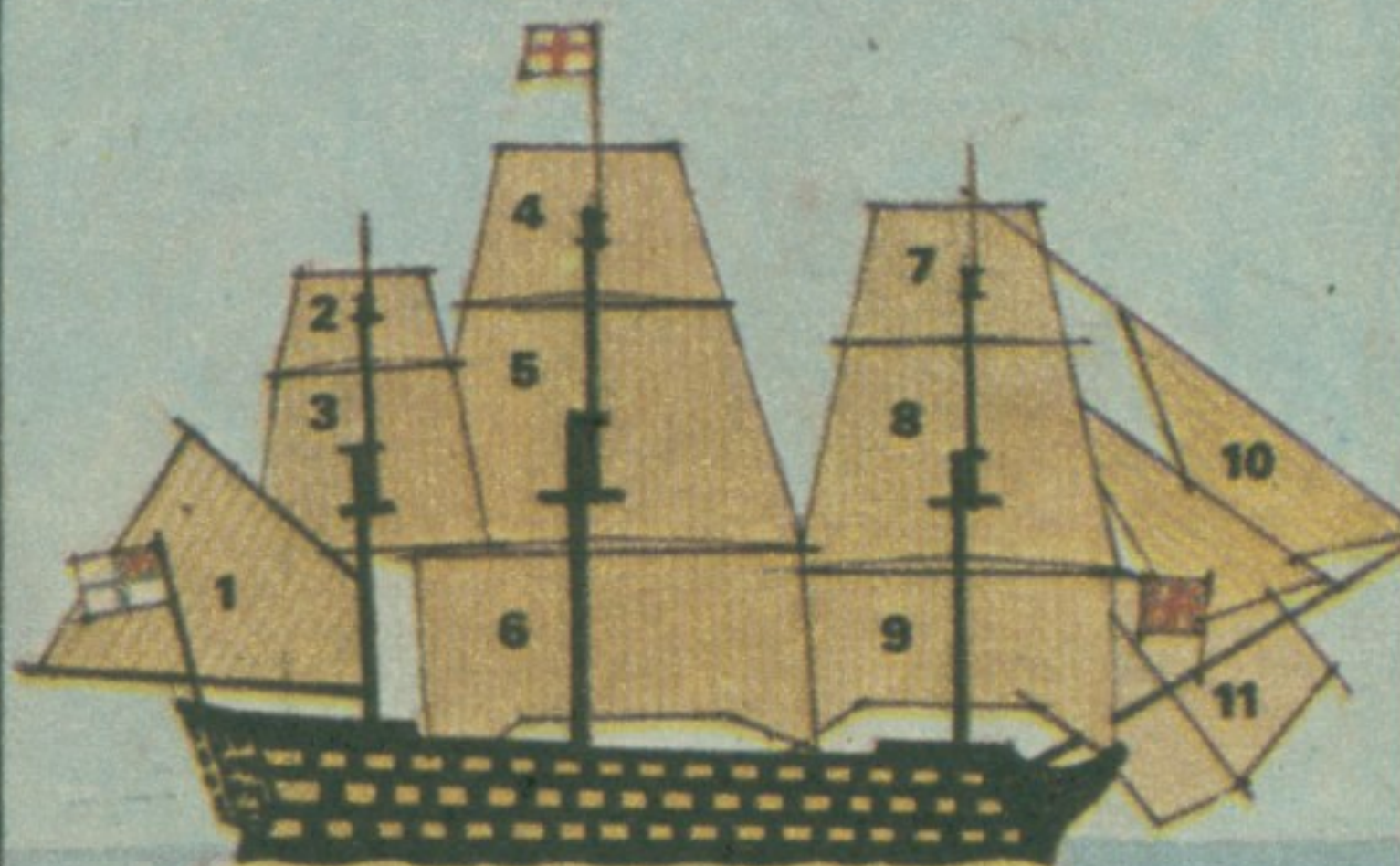
НАЗВАН ПОБЕДА

главни јарбол

крмени јарбол

РАСПОРЕД ЈЕДАРА

1. крмено једро	6. главна деблењача
2. крмена слемењача	7. предња слемењача
3. крмена кошњача	8. предња кошњача
4. главна доња слемењача	9. предње једро
5. главна кошњача	10. летка
	11. сприт једро

**НЕСТАНЦИ
КОЈИ
НИСУ
РАЗЈАШЊЕНИ**

КАД СЕ ТРАГ

**ПОНОЋНУ ТИШИНУ ХОТЕЛСКЕ СОБЕ ИЗЕНАДА ЈЕ ПРЕКИ-
НУЛА НЕКАКВА БУКА. БУНОВНИ ГОСТ ПОЖУРИО ЈЕ ДА
ВИДИ ШТА СЕ ДОГАЂА И... ПОЛЕТЕО У МРАЧНУ РУПУ.**

Историјат необичних догађаја бележи мноштво случајева изненадног и необјашњивог нестанка појединих особа. Неки људи нестају заувек, други се, захваљујући срећним околностима или нечијој вољи, поново појаве и тада осећају потребу да испричају шта су доживели и где су били. Њихове приче, које су још далеко од тога да могу да помогну расветљењу тајне овог феномена, изазивају чуђење и распламсавају машту, нарочито при помисли на оне који се никада нису вратили.

ЂАВОЉА ПОСЛА

Године 1889. у лондонским новинама објављена је вест да је почетком јула нестао власник једне познате издавачке куће. На путу по Грчкој Макмилан се попео на планину Олимп где му се замео сваки траг. Пријатељи су га видели како се пење и касније маше са врха планине. Али, ни добро организована потрага, као ни брижљиво вођена истрага и понуђена велика награда онемо ко успе да га пронађе, нису дали никакве резултате. Господин Макмилан је заувек нестао.

Слична судбина задесила је и двојицу pilota РАФ-а (Британског краљевског ратног ваздухопловства) Деја и Стјуарта који су 1924. године доживели удес у ирачкој пустињи. На месту несреће пронађени су само отисци њихових стопала у песку. Десетину метара даље ни њих више није било. Пилоти су на чудан начин нестали и то је, званично, био крај њихове животне приче.

У својој књизи „Странци стижу с неба“ из 1966. године Бред Стајдер наводи невероватан случај једанаестогодишњег Оливера Томаса из Велса.

Дочекивала се нова, 1909. година, пише Стајдер. Томасови су имали пуну кућу гостију и сви су се бучно забављали. Негде пред поноћ Оливер је изишао да се мало поигра на снегу који је те ноћи непрестано падао. Одједном су зачули његове очајничке позиве у помоћ. Збуњени и узнемирени, родитељи и гости никако нису успевали да установе из којег правца допире његов глас; чинило се као да долази са висине. Глас је истовремено бивао све слабији и слабији, док најзад није ишчезао. Сви су се дали у потрагу и

прекопали читаву околину. Узалуд. Наишли су само на трагове који су водили стотинак метара далеко од куће и ту се губили. Дечак је заувек нестао.

Никоме још није пошло за руком да да разумно објашњење о узроцима нестанка ових особа па је проговорило сујеверје. Причало се како су то „ђавоља посла“, нарочито ако су нестали били позна-

ти по свом бурном животу, ако што је био случај са Енглецом Овеном Парфитом.

Парфит је био пензионисани морепловац, стари морски вук — „гусар“, како су га мештани најрадије звали. Старачке дане проводио је усамљенички и прилично тајанствено у једној колиби поред мора. Када је због можданог удара постао непокретан, о њему се бринула нека даљна рођака. Једном приликом га је огрнула ћебетом и поставила на столицу испред колибе да мало ужива у пријатној свежој летње вечери, и кренула да заврши неке своје послове. Када се вратила,

затекла је само празну столицу, јастучић и ћебе. Од старца ни трага. Нестао је заувек. Људи, који су те вечери превртали сено на оближњим пољима, тврдили су да ништа необично нису чули ни видели и били сигурни да у међувремену туда нико није прошао.

НЕСТАЛИ ОПТУЖУЈУ

Године 1873. брачни пар Камсон заноћио је у једном хотелу у Бристолу. Око поноћи пробудила их је некаква бука. Узнемирени, Камсонови су почели да се дошаптавају. Супруг је одлучио да извиди шта се догађа. Али чим је устао из кревета, под је пропао и он је полетео у мрачну рупу. Срећом, у паду је успео да се ухвати за ивицу кревета и тако се одржи...

Све се догодило у мрком мраку. Жена му је помислила да се извуче и они су онако упаничени искочили кроз прозор. Потрчали су низ улицу у правцу оближње железничке станице и ту пронашли полицајца. Међутим, овај случај никад није разјашњен.

У историји законодавства забележено је веома мало случајева да је неко окривљен за убиство без јасних доказа о самом чину, укључујући и тело убијеног. Ови ретки изузеци заиста су застрашујући.

Једног августовског јутра 1660. године седамдесетогодишњи Вилем Харисон, сакупљач пореза у служби леди Кемден из Чипинг Кемдена у Енглеској, кренуо је на своју редовну дужност. Пала је ноћ, а он се још није вратио. Послали су слугу Перија да га потражи. Није га нашао. Нешто касније, пронашли су само Харисонов шешир, чешаљ и свилену црну траку коју је носио око врата, умазану крвљу. Посумњали су у Перија и затворили га. На суду је слуга признао убиство. Чак је тврдио да су у то упле-

ЗАМЕТНЕ

тени и његова мајка и његов брат. Није вредело што су ови очајнички покушавали да докажу да су невини. Џон их је упорно оптуживао и истовремено потврђивао своју кривицу. Иако Харисонов леш није пронађен, сви троје су оптужени за убиство и јавно обешени на Бродвеј Хилу.

После само две године, „убијени“ се појавио са невероватном причом. Те ноћи када је нестао напала су га два наоружана коњаника, ранила га и повела на дуго путовање до мора, где су се укрцали на брод. Међутим, брод су отели турски пирати и Харисона као и оба нападача продали једном остарелом Турчину у Смирни. Овај је ускоро умро, али је на самрти дао Харисону слободу и нешто сребра. Досадашњи роб је тако, после много перипетија, стигао поново у Енглеску.

Нико му није поверовао. И они најлаковернији сматрали су његову причу измишљеном. Међутим,

овај случај дуго није забораваљен. Штампани су многобројни леци (карактеристични за оно време као средство информисања) који су садржали причу и нека тумачења. Веран снимак једног оваквог летка приказан је у књизи Џорџа Кларка „Чудо у Кемдену“ која је из штампе изишла 1959. године.

У њему се тврди да је Харисон магијским путем доспео на обале Турске. Особа (вештица) окривљена за све била је мајка слуге Перија. Историја је забележена и то да је (тада још неискусни) судија Роберт Хајд, који је Теријеве послао на вешала, сахрањен као заслужни грађанин, а његов споменик се и данас налази у катедрали у Солсберију.

У новије време много се причало о случају из Норвикешира, такође у Енглеској. Тајанствено је нестала једна деветогодишња девојчица — сироче о којој се бринуо стриц. Знало се да кад наврши шеснаест година девојчица

стиче право на велико наслеђе. Баш у време њеног нестанка познавали су стрица да је доведе на суд ради утврђивања неких појединости. Упаничен, он је у одећу своје нећаке обукао једну другу девојчицу и представио је као своју рођаку. Открили су његову превару, осудили га за убиство и обесили.

Када је требало да наврши шеснаест година, девојчица се однекуд појавила и затражила своје право. Испричала је како је својевремено побегла и живела у некој другој земљи, са њој веома драгим људима...

НАПАСТ ИЗ ВАСИОНЕ

Иако још недовољно потврђен феномен „летећих тањира“ (НЛО) се све чешће помиње у вези са причама о несталим особама. У истоименој ревији 1975. године објављен је занимљив случај који се догодио у Аргентини.

Рано изјутра, 4. јануара 1975. млади конобар Карлос Диас, пише ова ревија, враћао се кући после напорног рада у једном ноћном локалу у граду Баја Бланка. Јак светлосни снап који је долазио са висине одједном га је заслепо и готово паралисао. Чуло се неко зујање и све је почело да подрхтава. И пре него што је изгубио свест, осетио је да га је нешто нагло повукло нагоре.

Четири часа касније, пробудио се на триви поред пута. Поред њега била је торба са радним оделом и новине које је тсга јутра купио. Па ипак налазио се готово 800 километара далеко од своје куће негде у предграђу Буенос Аиреса где су га ошамућеног одвели у болницу. Тамо је покушао да се присети и неких детаља. Испричао је да је био у једној прсзрачној кугли у друштву три необична створења налик на људе, али с лицима зелене боје. Они су му одсекли неколико праменова косе, што су лекари приликом прегледа и утврдили.

И наредни пример је из 1975 године.

Док су се, једног новембарског јутра, Тревис Волтон и петорица његових другова камионом возили на посао, кроз грање су

спазили да их прати веома јака светлост. Возач камиона Мајк Роџерс је зауставио возило. Волтон је искочио и пошао у сусрет светлости. Изненадни блесак срушио га је на земљу. Захваћени паником, остали су нестали у измаглици.

Када су се нешто касније вратили на ово место, од Волтона није било ни трага ни гласа. Пет дана су узалудно претраживали околину. Саслушавајући их као сведоке, полиција је специјалним уређајем за откривање лажи утврдила да су њихови искази истинити. Сремали су се да Волтона прогласе несталим, када се шестог дана нестали наједном појавио у Хиберу, неколико километара далеко од места становања.

Детаљно је описао унутрашњост „летећег тањира“, где се нашао, пошто га је онај светлосни снап „усисао“. Описао је и непознате отмицаре — неки налик на људе, а неки потпуно ванземаљског изгледа, слични нешто развијенијем зетку. Све време су га испитивали помоћу мноштва светлосних апарата, али су се према њему пријатељски опходили...

Последњих година овакве приче веома су учестале.

Д. В.

И РИБЕ ИМАЈУ ВАШИ

Све врсте животиња и птица имају своје паразите, па и ваши. Ваши имају и рибе. Рибља ваш спада у ред љускара, у врсту Argulus. Ова ваш напада слатководне и, истинито ређе, морске рибе. Настањује се на површини рибљег тела, највише око главе, пераја и на међуочном простору, али зна да се завуче и у уста и ждрело рибе.

Занимљиво је да ваши у време парења напуштају свог домаћина. Тада се задржавају у слободној средини, да би женке одложиле јаја у загрејану воду поред обале, на камење, дрвеће и друге предмете у води.

Рибља ваш веома често напада шарана и храни се његовом крвљу. Да би дошле до крви, ваши морају да прогризу кожу. У зимовницима ова ваш причини њава шаранима велике незгоде које се манифестују у запаљењу и гнојним раницама на кожи, па је потребно да се нападнута места лече купањем риба у лизолу или неком другом средству за уништавање овог паразита.

МРАВИ ПРОТИВ ПЧЕЛА

Пчеларима и код нас и у свету познато је колико мрави могу да злоупотребљавају рад пчела. Не само да им разносе тешком муком прикупљену храну, већ своја гнезда граде под кровом кошнице, како би при руци увек имали првокласну храну као што је пчелињи мед.

До сада су предузимани многи механички начини чишћења мравља из кошница, али су се они веома брзо враћали. Са мање или више успеха за сузбијање мравља коришћена су и разна хемијска средства. Совјетски пчеларски стручњак Борјакин у часопису „Пчеловодство“ предлаже једноставну и успешну меру. Наиме, довољно је испод крова кошнице ставити неколико свежих листића парадајза, покрити га папиром и мрави — беже. И све док се под кровом кошнице осећа мирис лишћа ове биљке, тврди Борјакин, ниједан мрав се не усуђује да остане у кошници.

РУЖА И ЊЕНО УЉЕ

Данас има око 200 врста ружа, а свака од њих има велик број сорти. Многе лепе паркове и баште широм света. Предност се ипак даје дивљим ружама јер оне цветају од маја до децембра и нарочито добро успевају ако се сувише не обрезују. Још пре седам хиљада година људи су знали за руже и ценили њихову лепоту и мирис. У гробовима једног малог финског племена — Џуда — које је у праисторијско време живело око Урала, нађени су метални предмети и новац са угравираним ружама.

Најскупље уље на

свету несумњиво је — ружино уље. Да би се добио један килограм ружиног уља, потребно је сакупити три хиљаде круничних листића ружиног цвета. Ови листићи се дестилишу са воденом паром. Користе се нарочите врсте ружа које имају већи садржај овог етеричног уља. Ружино уље употребљава се у парфимерији за добијање мириса, а у индустрији алкохола за справљање пикантних ликера. Главни произвођачи ружиног уља данас су Француска, Бугарска, Иран и Судан.

ОТКРИВЕНО НАПОЛЕОНОВО БЛАГО?

Сви су изгледали да се овога пута не радио о шали, па ни о једној од већ уобичајених (лажних) прича о законском благоу.

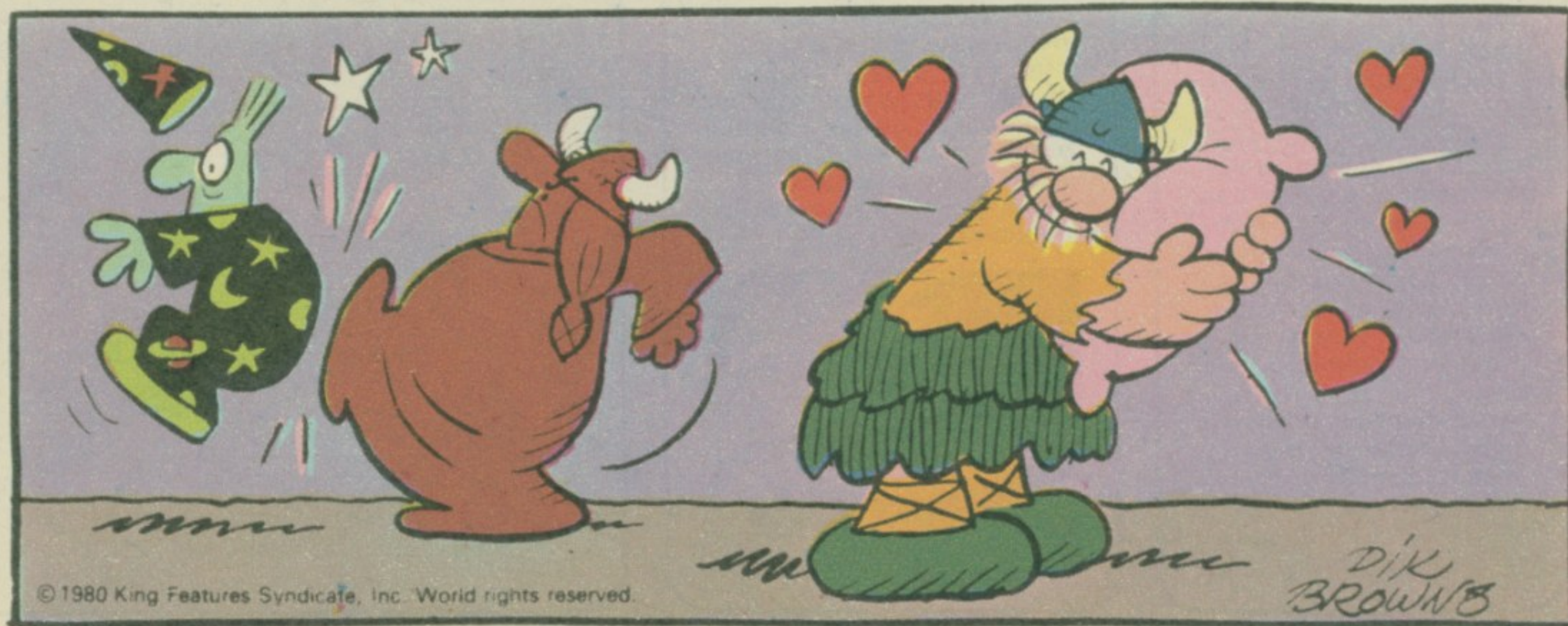
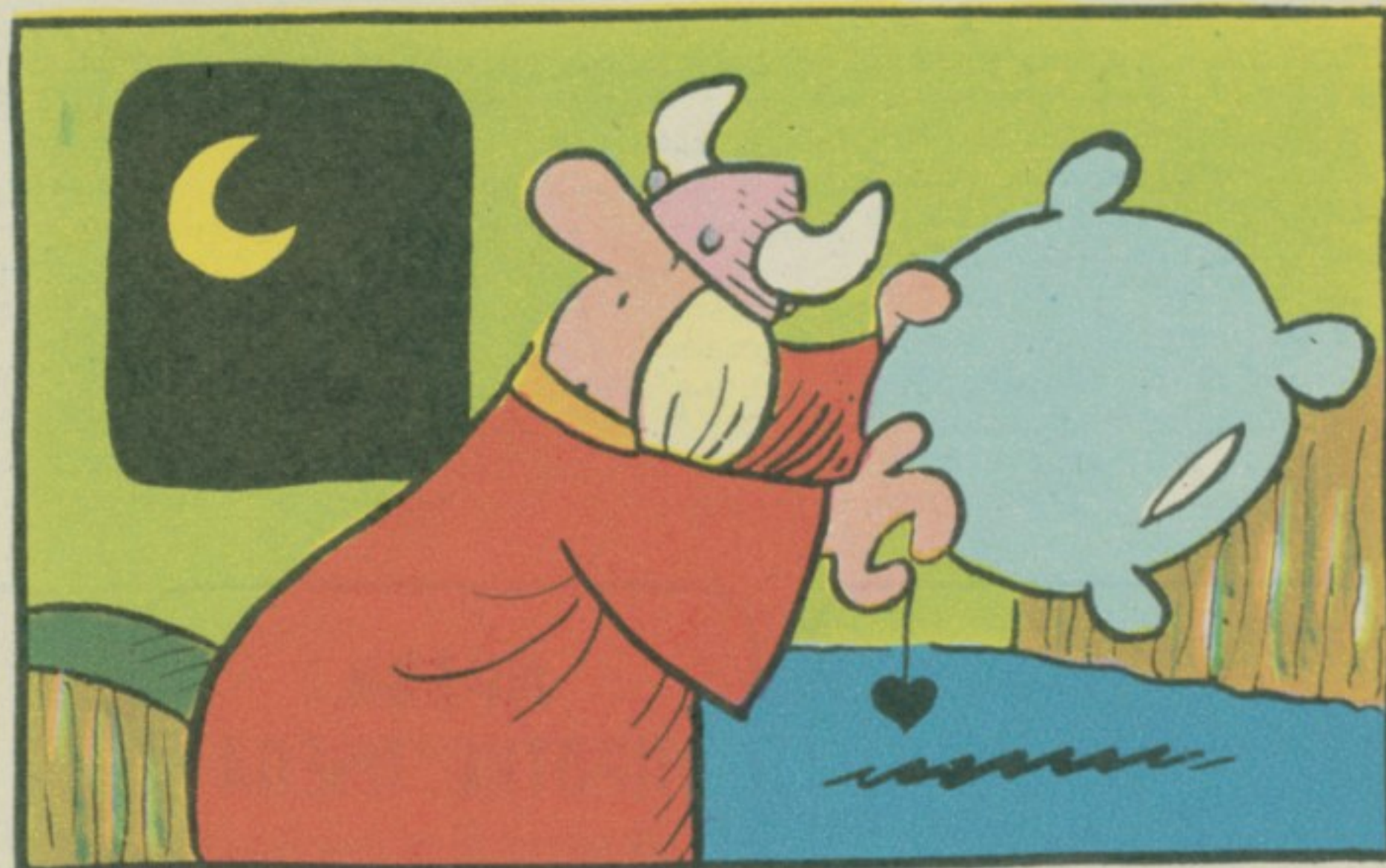
При повлачењу из Русије 1812. године Наполеон Бонапарт потопио је благо у једном језеру у близини града Смоленска, а група совјетских научника однедавно ревносно претражује дно. Казаљке осетљивих детектора „заиграле су“ на једном месту на језеру и сада још остаје да се утврди да ли је метал — о металу се без сумње ради — и племенит, односно да ли су инструменти „нађушили“ баш оних десетак ковчега ратног плена пуних сувог злата и драгоценог накита. Шта то лежи на дну језера код Смоленског сазнаћемо ускоро.

Dik
BROWNE

ХОГАР

СТРАШНИ

Библиотека

ШКОЛА

У овој библиотеци, намењеној првен-
ствено средњошколској омладини и сш-
у, савремена као лектура уз наставу књи-
жевности, објављују се дела најисшак-
нућих писаца југословенске и стране
књижевности.

ЈУГОСЛОВЕНСКА КЊИЖЕВНОСТ

1. Иво Андрић: О ВУКУ	30.—	54. Иван Буњин: ЖИВОТ АРСЕНИЈЕВА	65.—
2. Милан Богдановић: КРИТИКЕ И	70.—	55. Ги де Мопсан: ПРИЧЕ ИЗ	80.—
3. Душан Васиљев: ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ	15.—	56. Бертолд Брехт: МАЈКА ХРАБРОСТ	90.—
4. Милош Васиљев: МРТВО ДУБОКО	25.—	57. Максим Горки: КОЦКАР	75.—
5. Карел Капуш: ПРИПОВЕТКЕ	80.—	58. Ф. М. Достоевски: ПЕСМЕ	80.—
6. Милош Васиљев: БЕЗИМЕНИ	28.—	59. Хенрих Ибсен: НАРОДНИ	60.—
7. Милош Васиљев: ЦРВЕНИ ШАЛ	45.—	60. Емил Зола: ЖЕРМИНАЛ	70.—
8. Милош Васиљев: ПЕСМЕ	60.—	61. Габријела Лорка: ПЕСМЕ	20.—
9. Јован Дучић: ПЕСМЕ	40.—	62. Владимир Маяковски: ПЕСМЕ	35.—
10. Јован Дучић: ПЕСМЕ	40.—	63. Николај Островски: КАКО СЕ	55.—
11. Антоније Исаковић: ПЕСМЕ	40.—	64. Платон: ЦАР ЕДИП — АНТИГОНА	25.—
12. Милош Васиљев: ПЕСМЕ	40.—	65. Д. Свифт: ПИСМА	30.—
13. Милош Васиљев: ПЕСМЕ	40.—	66. Софокле: ИЗАБРАНЕ ПРИЧЕ	30.—
14. Милош Васиљев: ПЕСМЕ	40.—	67. Иван Тургенев: РОМЕО И ЈУЛИЈА	30.—
15. Милош Васиљев: ПЕСМЕ	40.—	68. Антон Чехов: ХАМЛЕТ	30.—
16. Милош Васиљев: ПЕСМЕ	40.—	69. Вилхелм Шекспир: ХАМЛЕТ	30.—
17. Милош Васиљев: ПЕСМЕ	40.—	70. Виктор Иго: ЈАДНИЦИ (1—5)	30.—
18. Милош Васиљев: ПЕСМЕ	40.—	71. Виктор Иго: ЈАДНИЦИ (1—5)	30.—
19. Милош Васиљев: ПЕСМЕ	40.—	Све књиге су штампане ћирилицом у брош-	
20. Милош Васиљев: ПЕСМЕ	40.—	раном повезу.	

ЕВРОПА

ЈУГОСЛАВИЈА

АТЛАС НЕМИХ КАРАТА

Радовин Недељковић: АТЛАСИ НЕМИХ КАРАТА

Атласи немих карата представљају јединствен приру-
чник за наставу географије, а могу се користити и у
настави историје, економије, биологије и др.
Садржај атласа одговара наставним програмима
географије у основним школама, школама
усмереног образовања и педагошким академи-
јама. Атлас немих карата Југославије
допуњен је немих каратама социјалистичких
република и покрајина.

- Цена атласа:
72. Атлас немих карата Југославије 80.—
73. Атлас немих карата Европе 80.—

БОРБЕ МИЛАНОВИЋ

ОД ИКАРА ДО МАРСА

Ова књига приказује сва досадашња открића и
оставања у области авијације и космонаути-
ке у светским размерама. На тај начин читао-
цу је омогућено да сагледа величанствена
достижња ове гране науке и технике,
која се за релативно кратко време
развила до неслухотворних размера. Књига
садржи обилу верома занимљиву
и интересну графичку и текстову
кументацију, а писана је до
сваког читаоца.

ЛАТИНИЦА
ПЛАТНО 420.—

РАД

за чланове клуба
пријатеља
књиге
попуст
20%

Овим неопозиво наручујем (упишите бројеве књига које наручујете):

ЗА ГОТОВО — вредност наручених књига уплатићу поште (или редом)
НА ОТПЛАТУ — вредност наручених књига уплатићу у прву рату уплатити пош-
тару приликом пријема књига, остатак уплатићу у остале рате, а најмања рата
не може бити нижа од 200 динара. Купци на отплату оверирају наручницу у организа-
цији где раде, а пензионери достављају претпоследњи чак од пензије у случају спо-
ра надлежан је Први општински суд у Београду.

(Број личне карте) (Презиме и име) (Занимање)
(Број поште и место где је купца запослен) (М.П.)
(Радна организација и место где је купца запослен) (М.П.)
(Датум) (Овера о запослености и пот-
пис овлашћеног лица)
(Потпис купца)

БИМ И БУМ

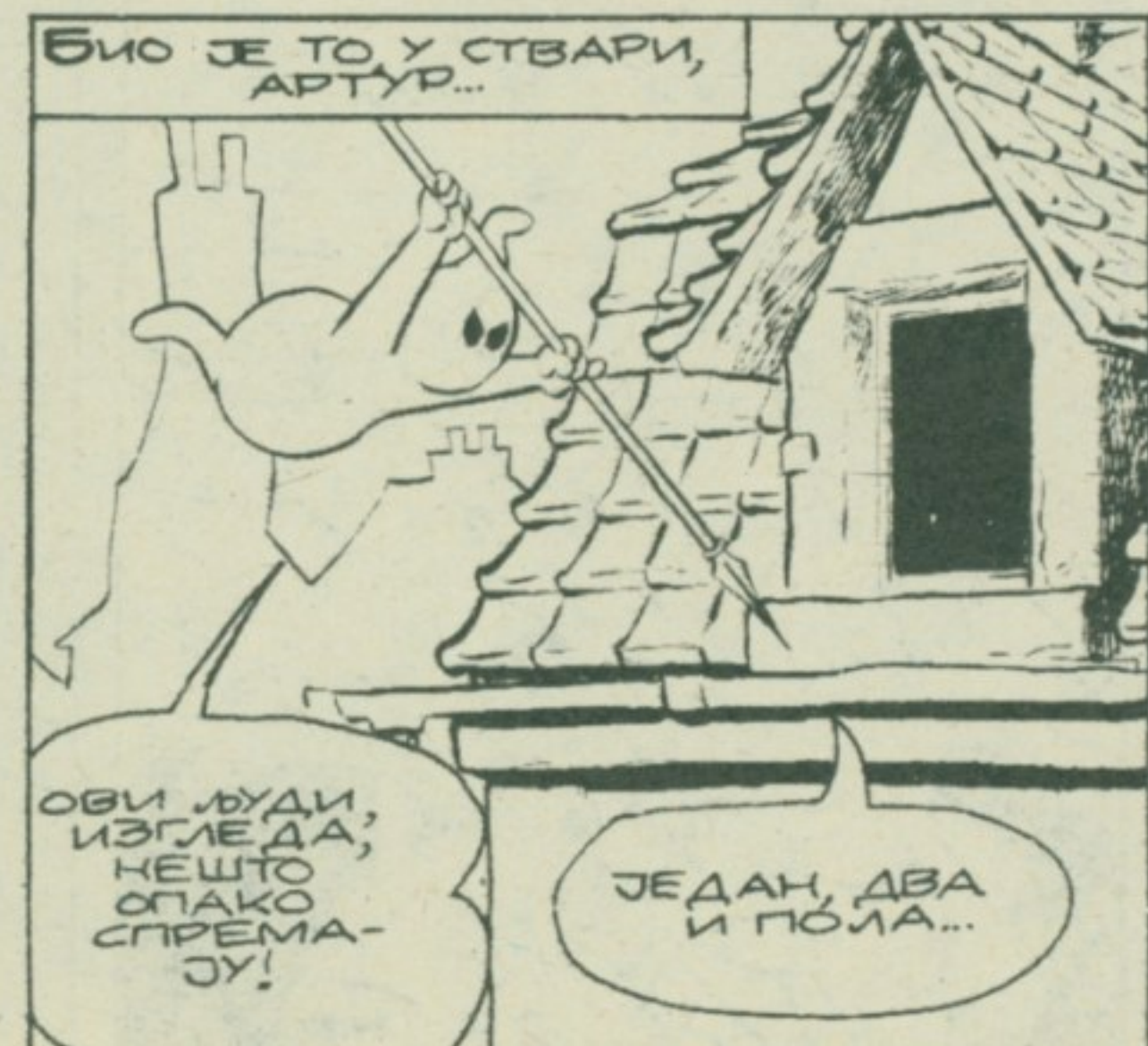
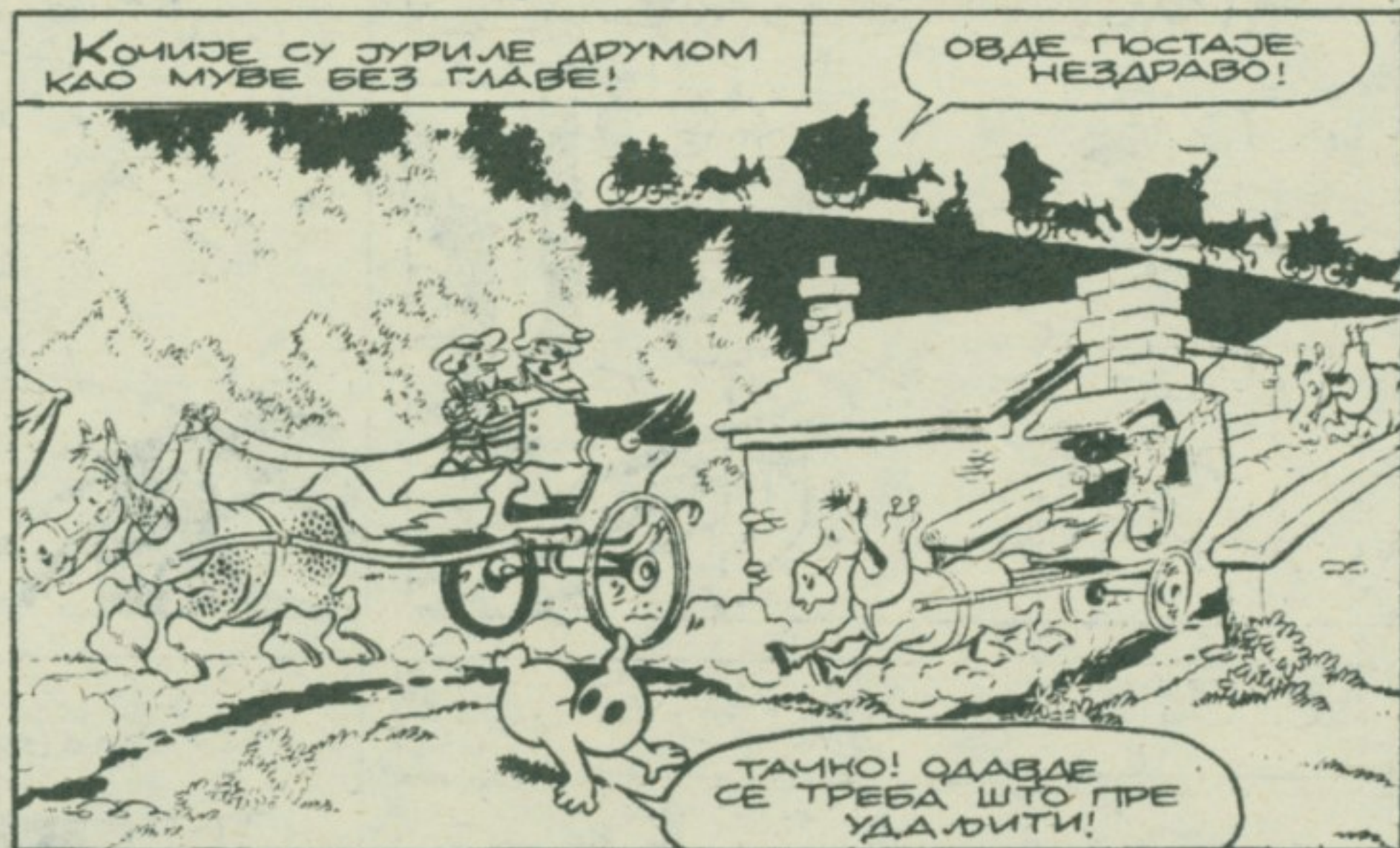
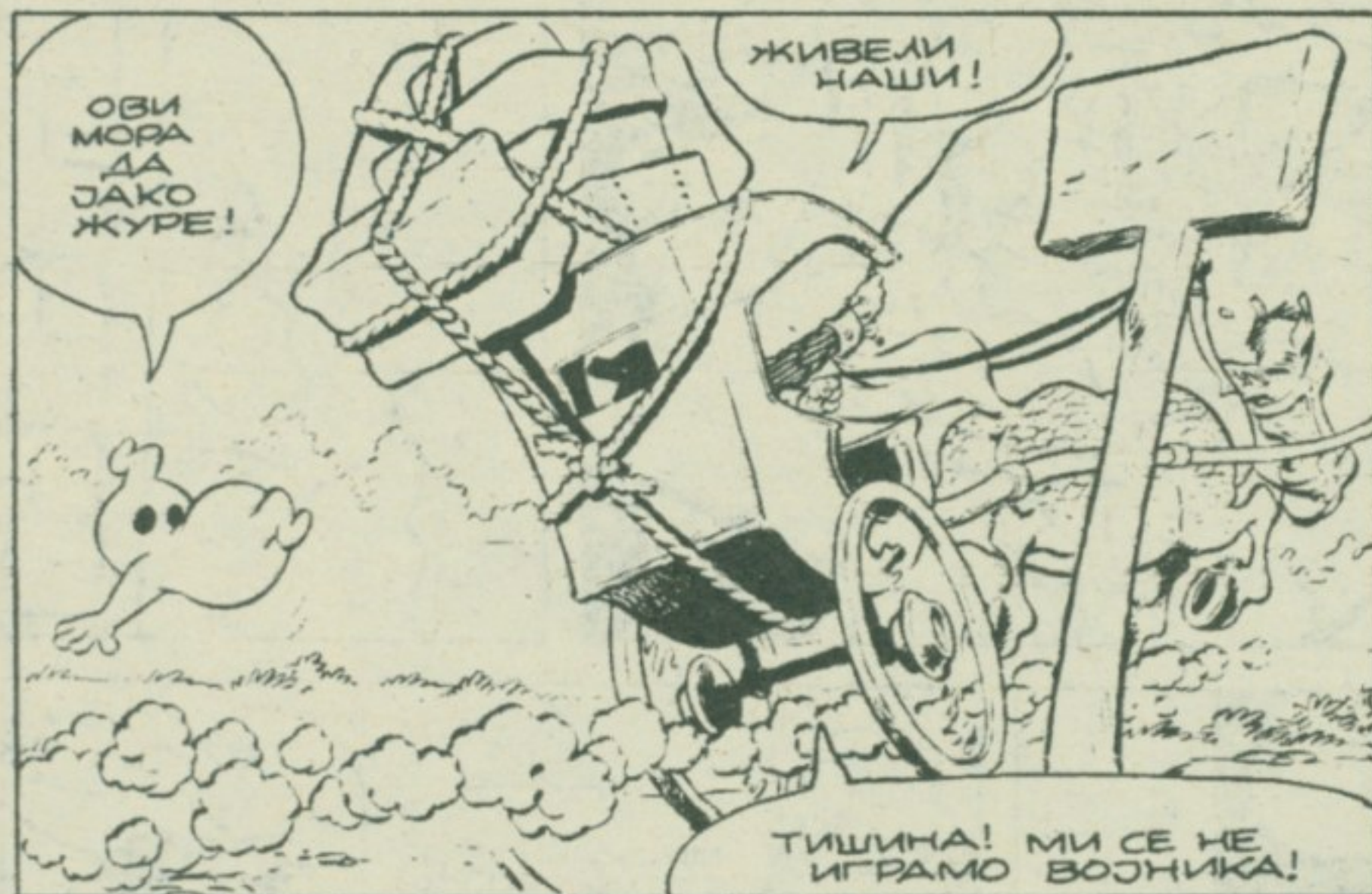

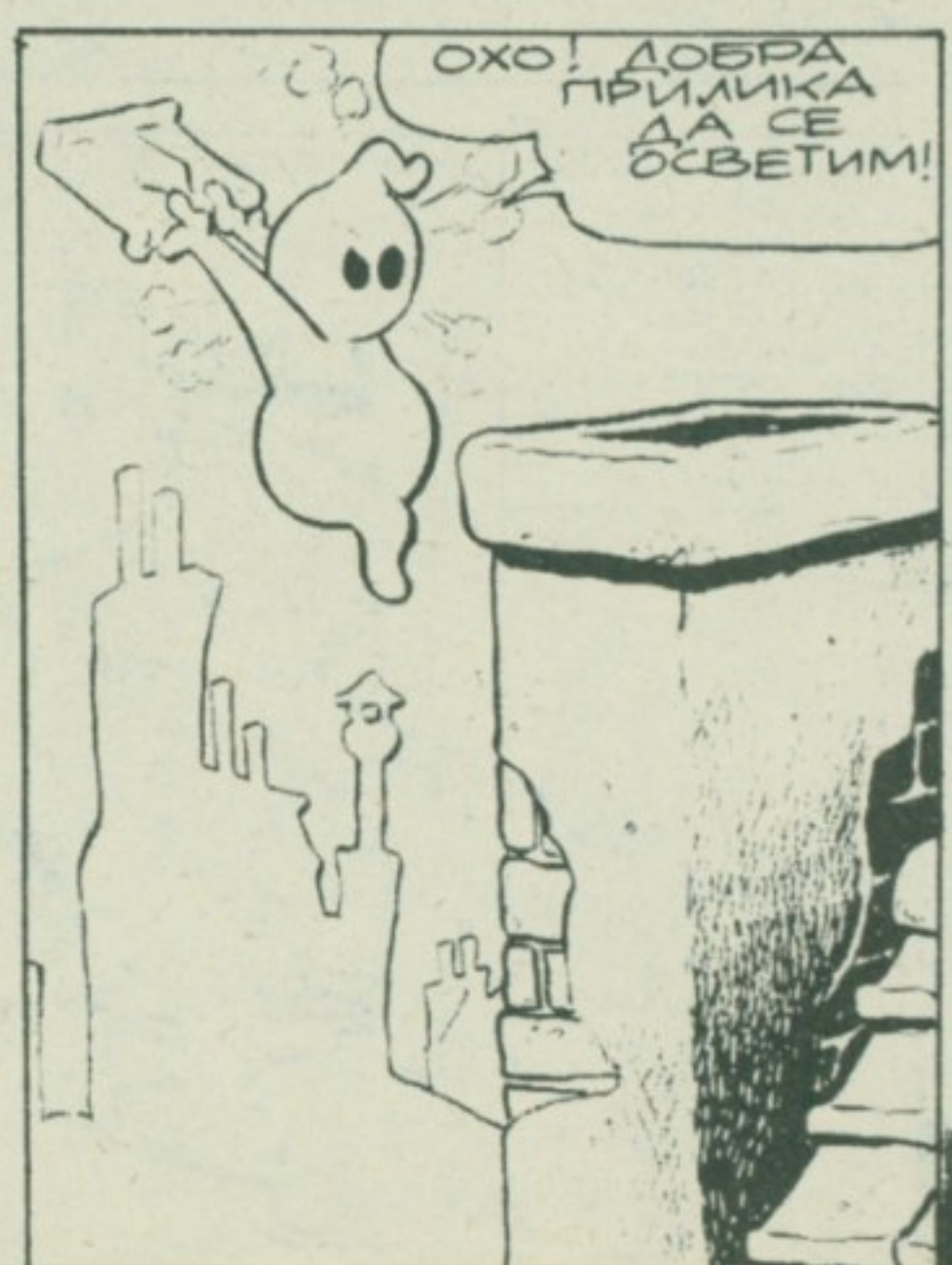
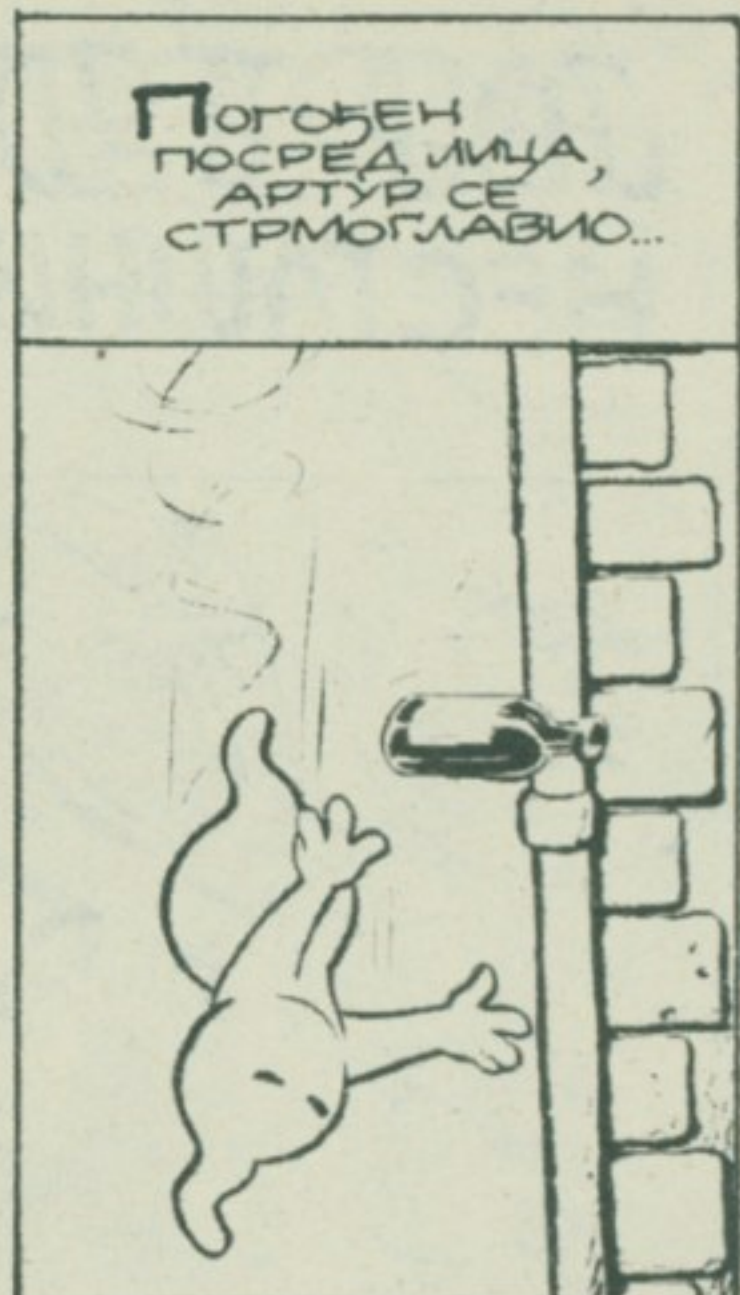
МИР МЕЂУ ЖИВОТИЊАМА

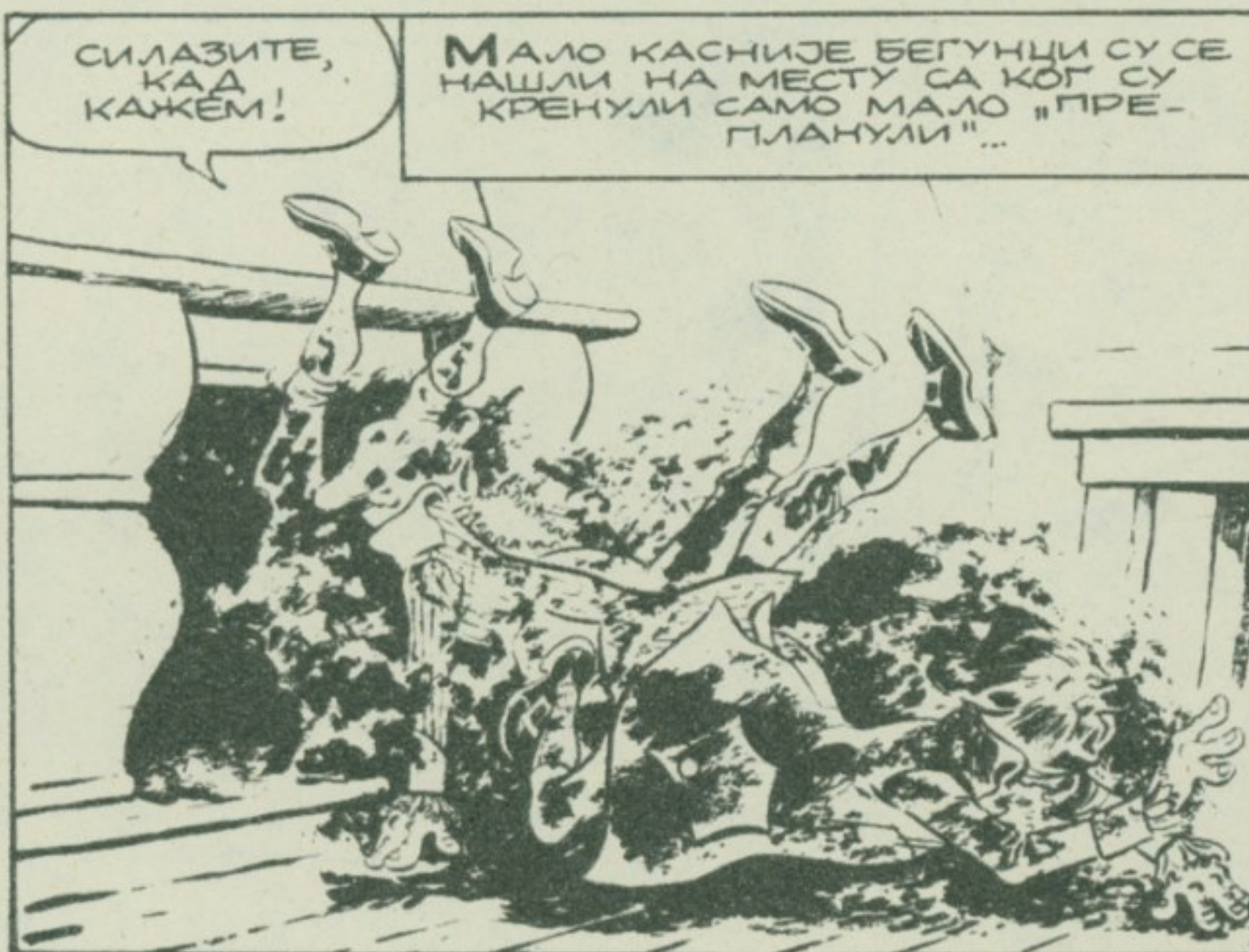
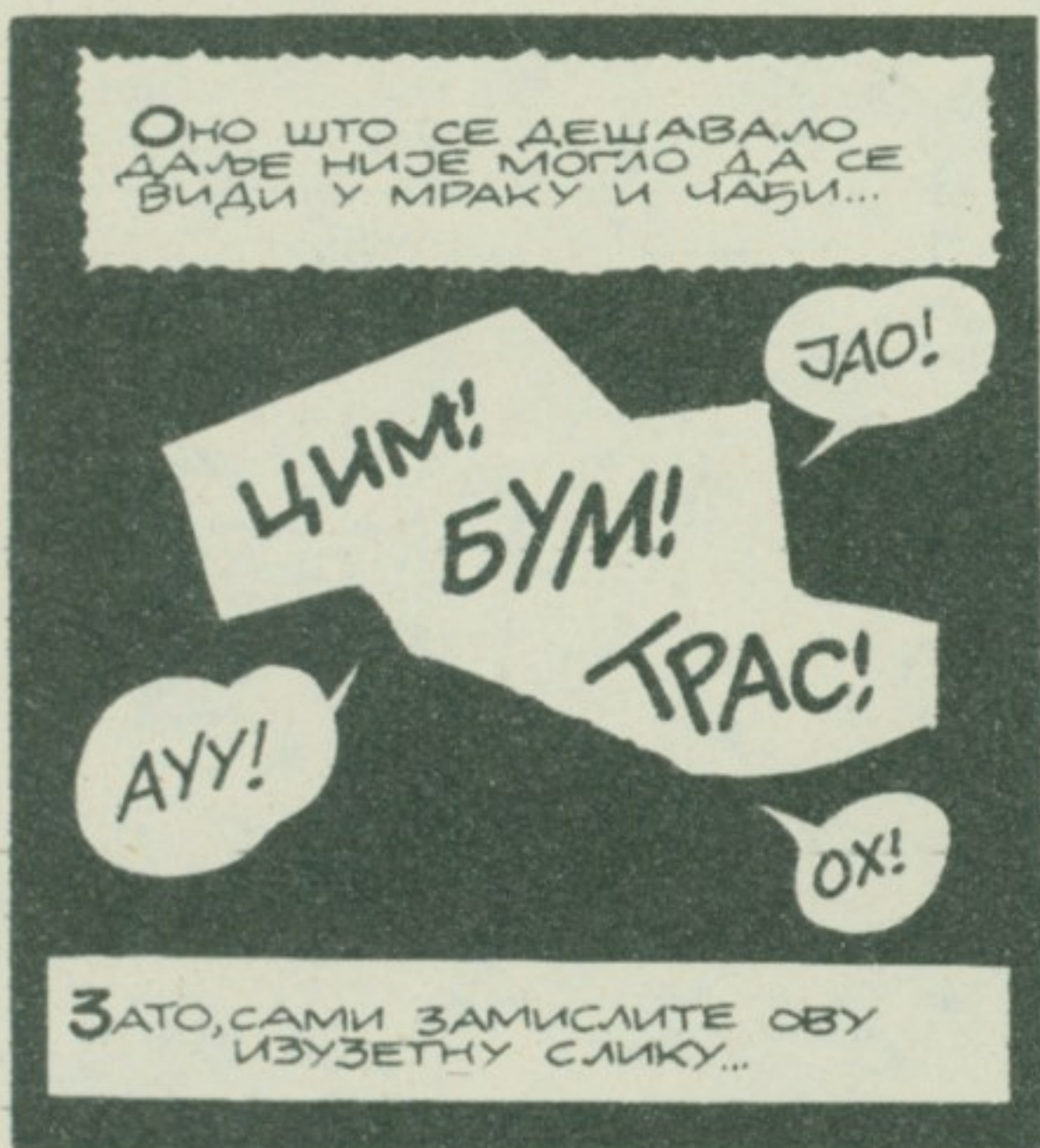
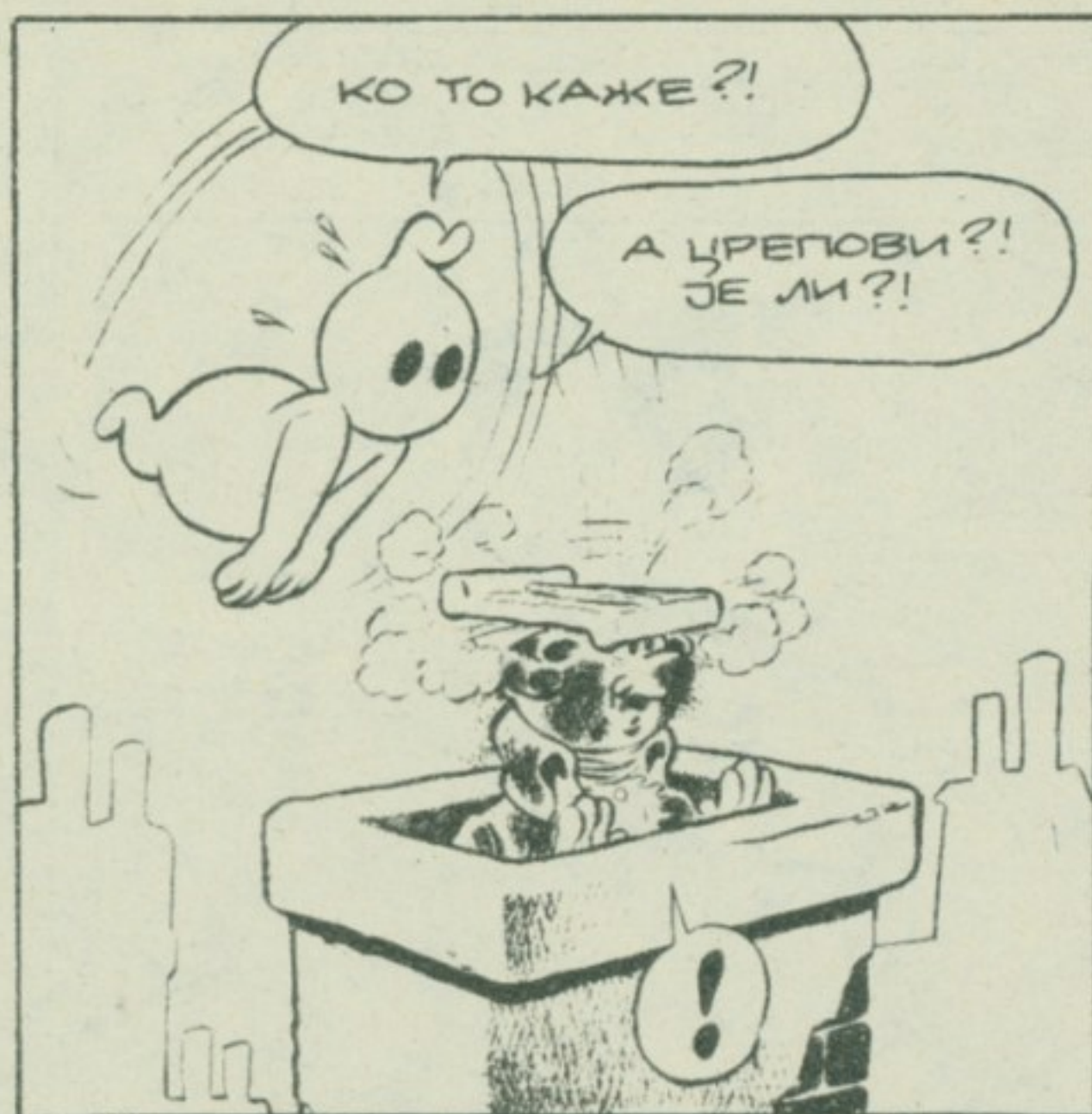
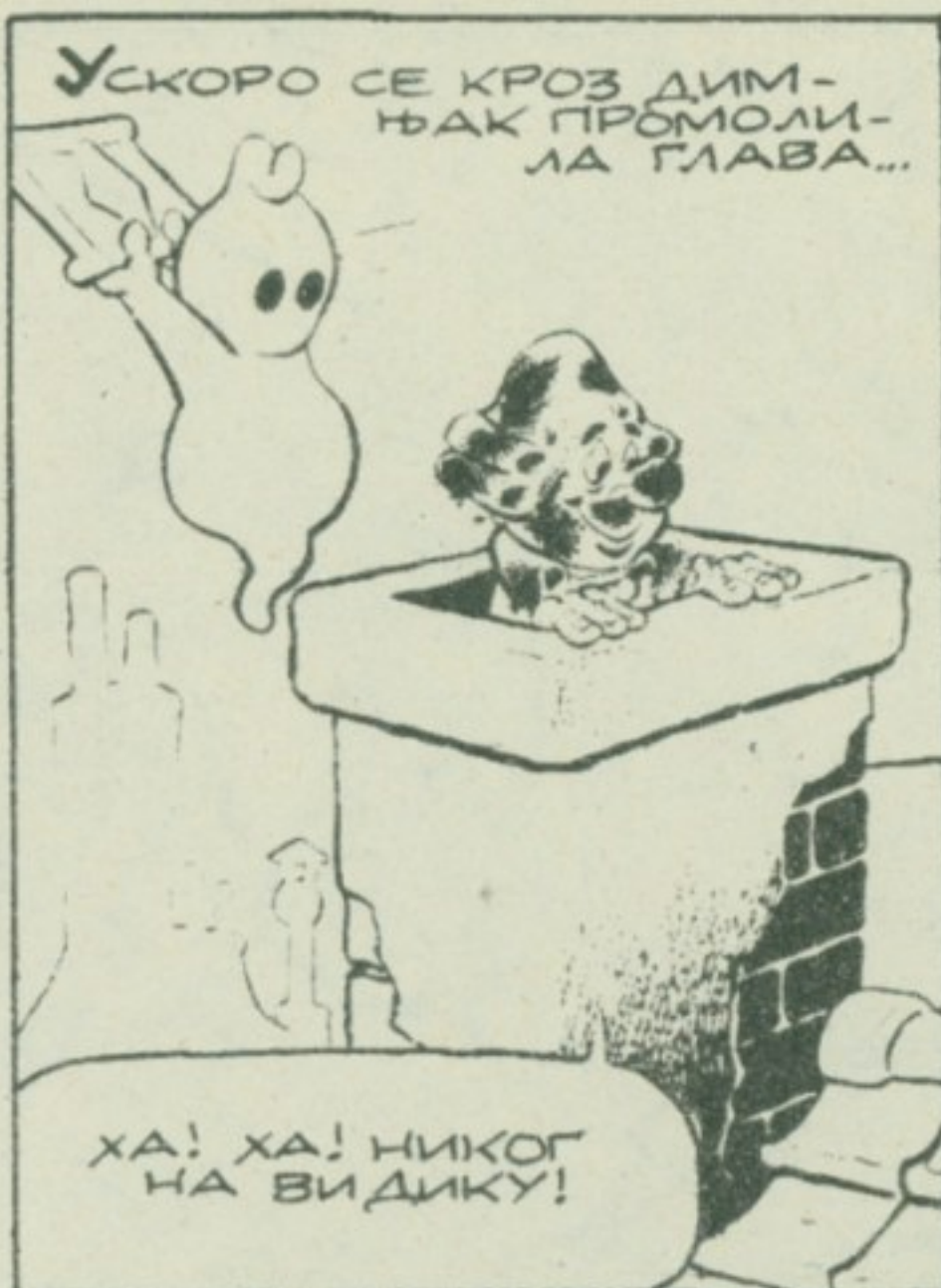

АРТУР НЕСТАШНИ ДУХ:

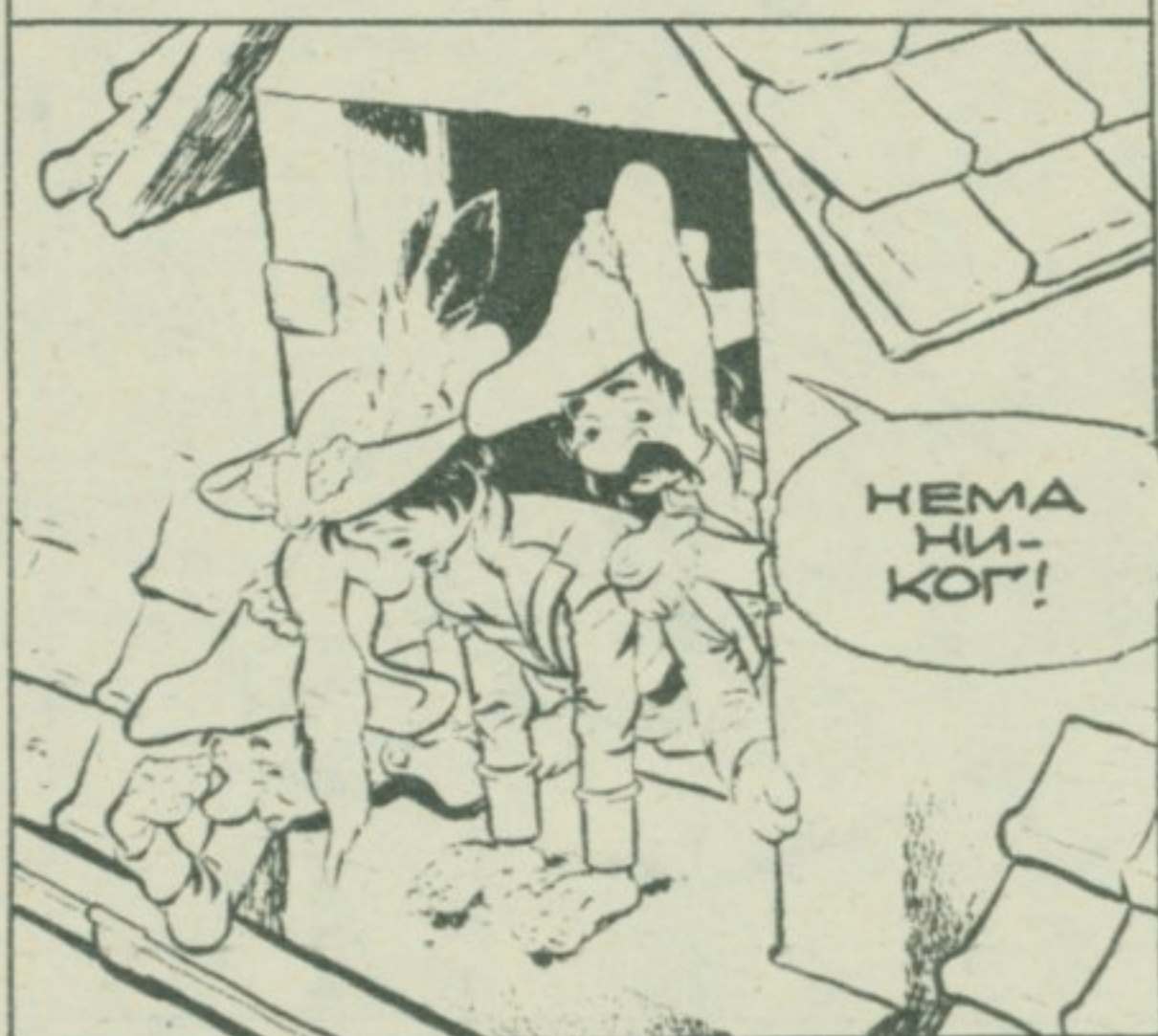
ОВЕ ЗА РЕВОЛУЦИЈУ

ПОШТО ЈЕ АРТУР УТВРДИО ДА
ЈЕ ШЕФ РОЈАЛИСТА УМАКАО, РЕ-
ПУБЛИКАНЦИ СУ СЕ ДАЛИ У
ПОТЕРУ ЗА ЊИМ...

У СТВАРИ,
НИСУ МОГЛИ
ДА ВИДЕ
СУСРЕТ РОДО-
ЉУБА И
ГРОФА...

КАД НИЈЕ ДОЛЕ, ЗНАЧИ
ДА ЈОШ НИЈЕ
ИЗИШАО ИЗ
ЗГРАДЕ!

ПОБРИНИТЕ
СЕ ЗА ОВЕ
НИТКОВЕ!

... А ЈА ОДОХ ЗА ГРОБОМ!

ЧУВАЈ СЕ!
ЈАКО ЈЕ
ОПАСАН!

АЛИ АРТУР ЈЕ ПОГРЕШНО
МИСЛИО ДА ЈЕ ГРОФ НЕГДЕ
ИЗА СТЕПЕНИШТА...

МАЛИ ДУХ ЈЕ
СТИГАО ЧАК
ДО ПОДРУМА...

ДРЕМАШ ЛИ
ДРЕМАШ!
ЈЕ ЛИ?!

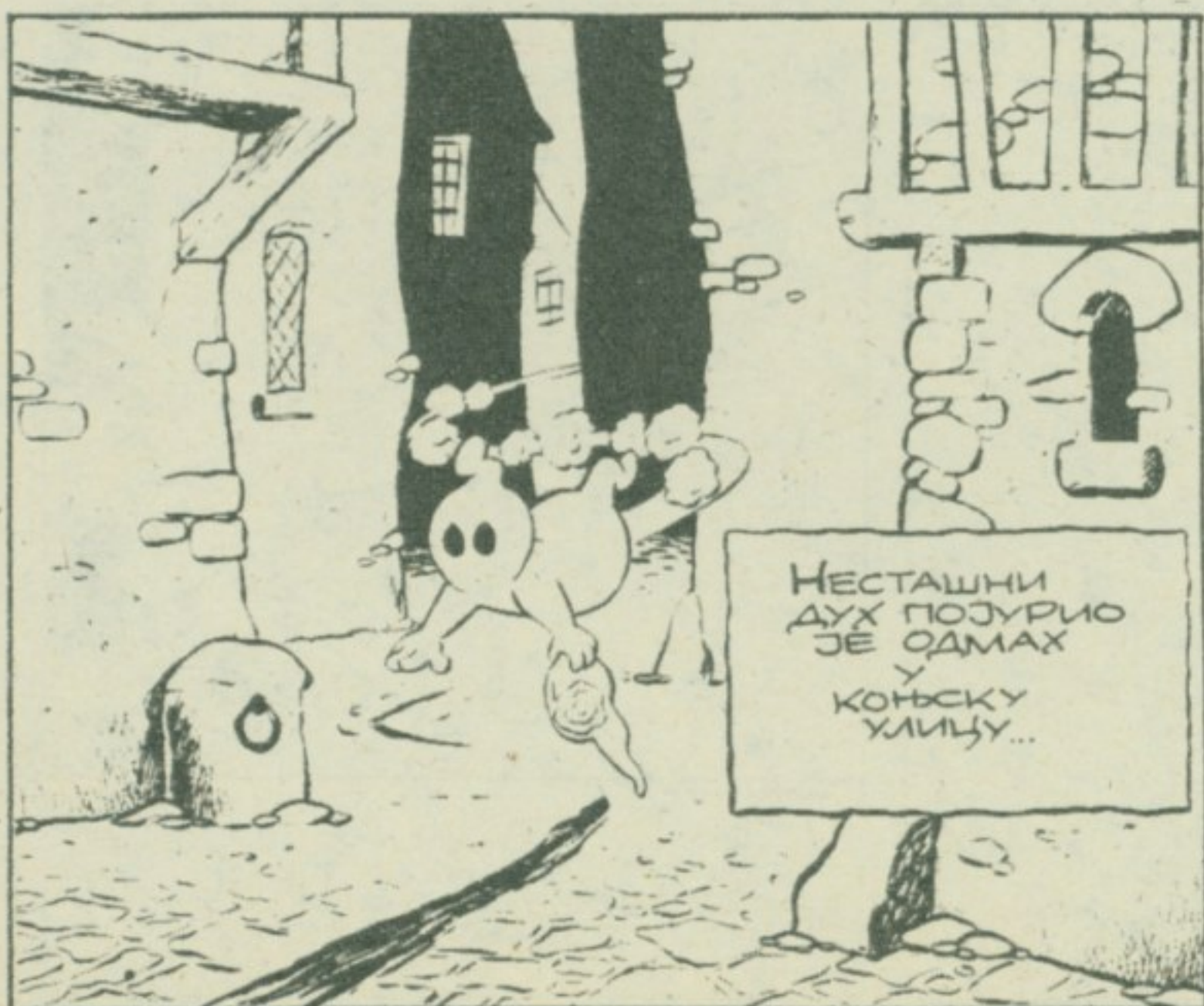
ЕХ... ПУСТИ... ШТО САМ
СЕ СУДАРИО С
НЕКИМ
ГРУБИ-
ЈАНОМ...

ДО БАВОЛА!
ТОГА ТРАЖИМО!
КУД ЈЕ
ОТИШАО?

СТИГАО ЈЕ ДО
МЕСТА ГДЕ ЈЕ
КАСНИЈЕ САГРА-
ЂЕНА АУТОБУС-
КА СТАНИЦА...

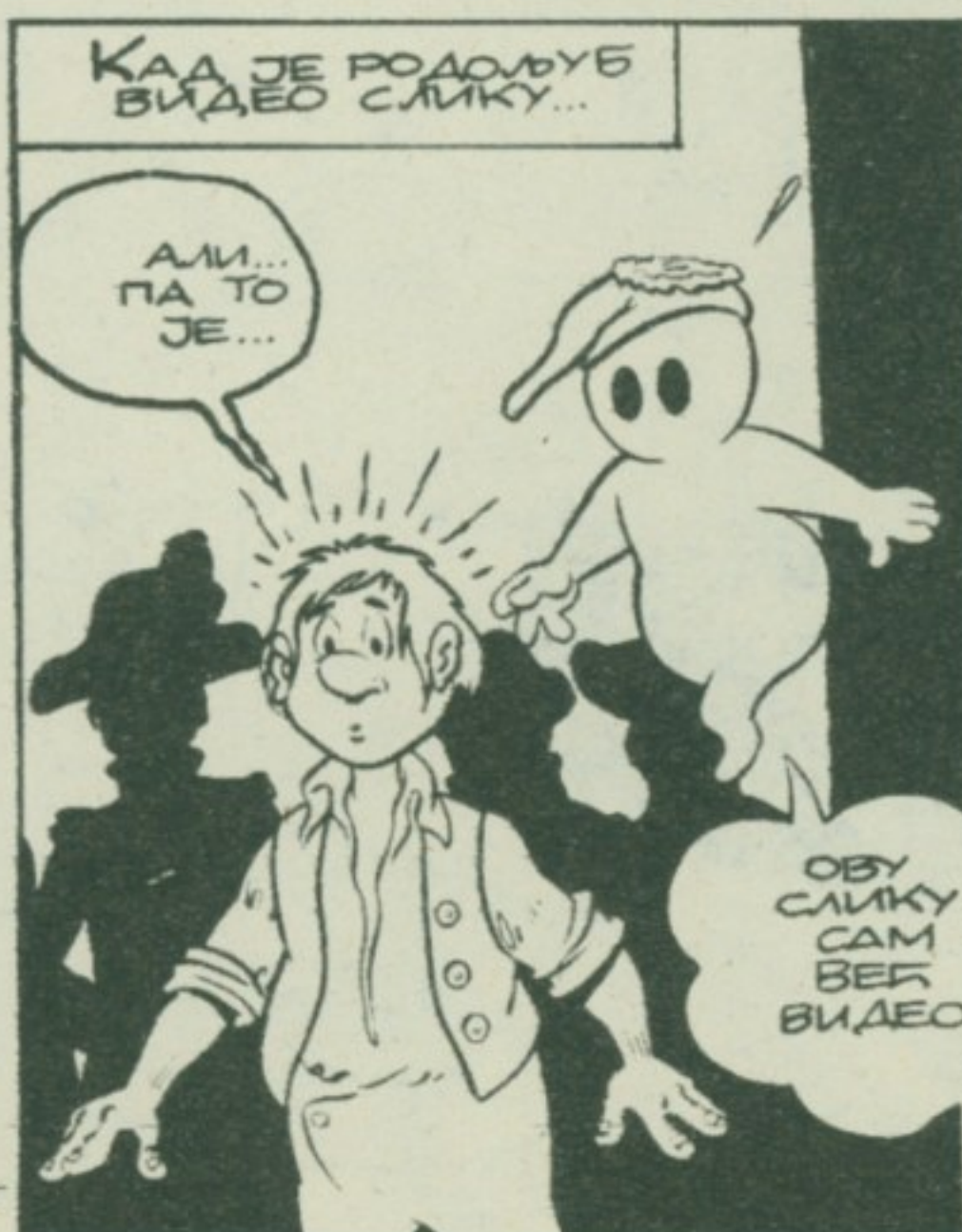
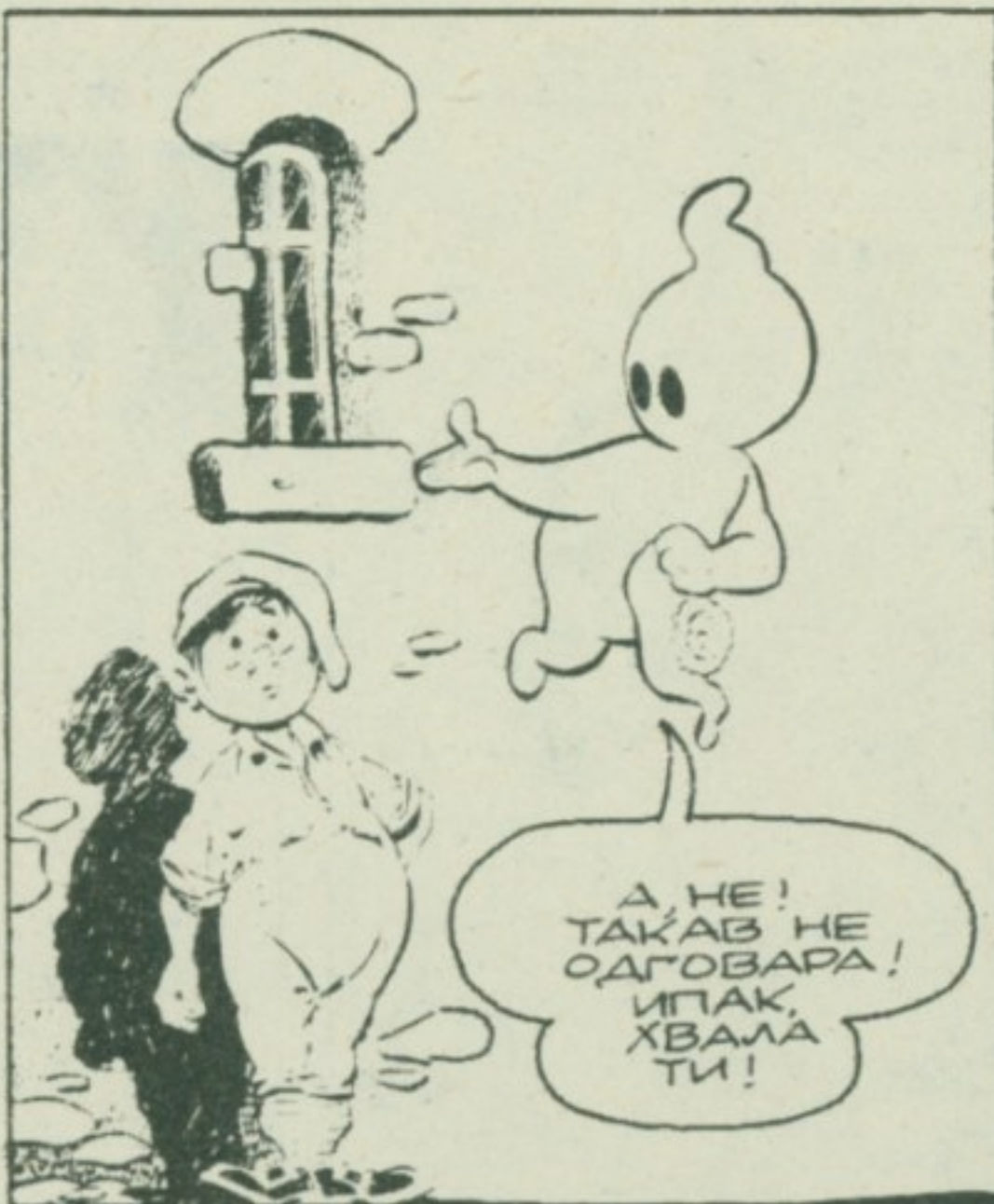

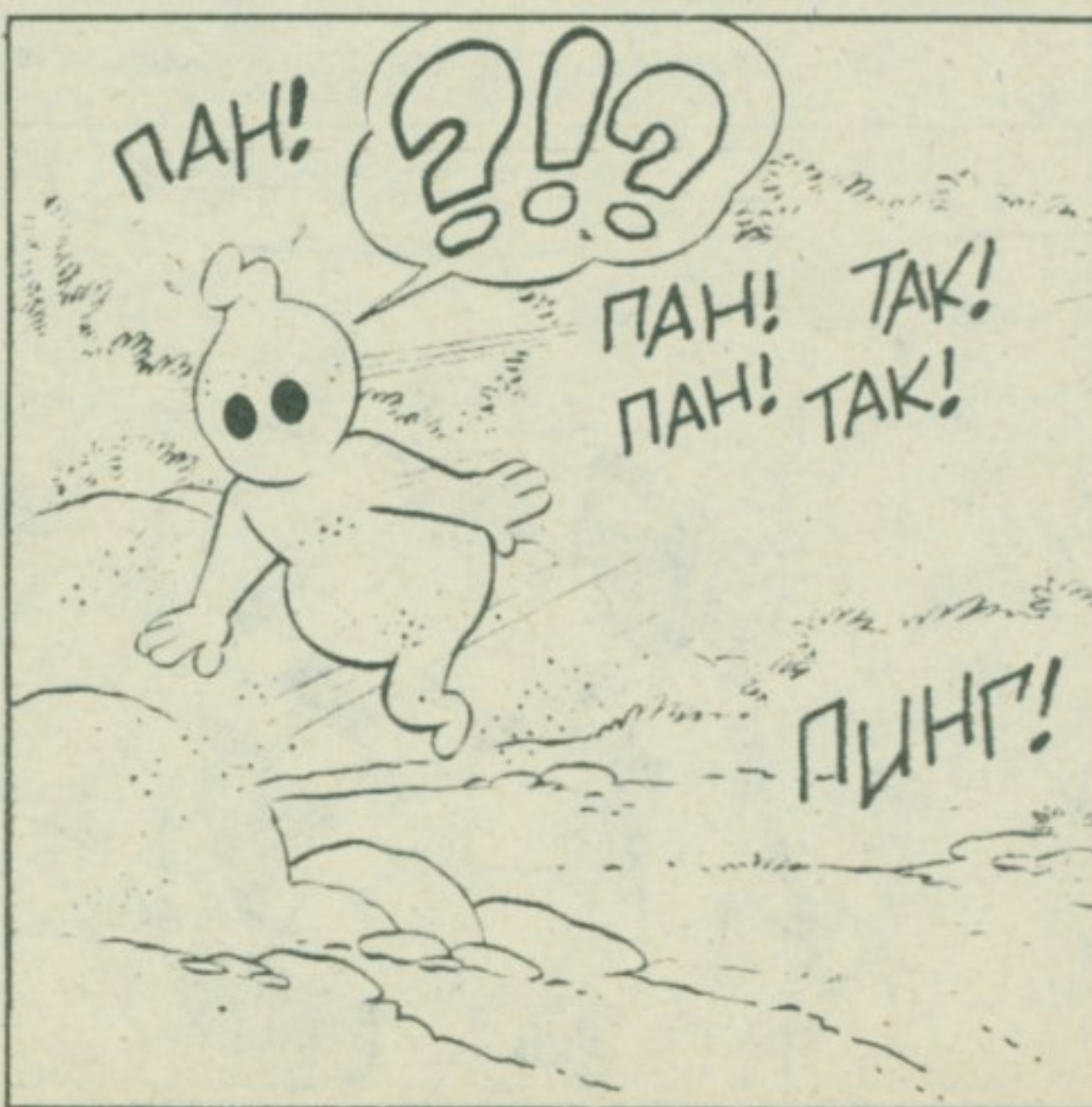
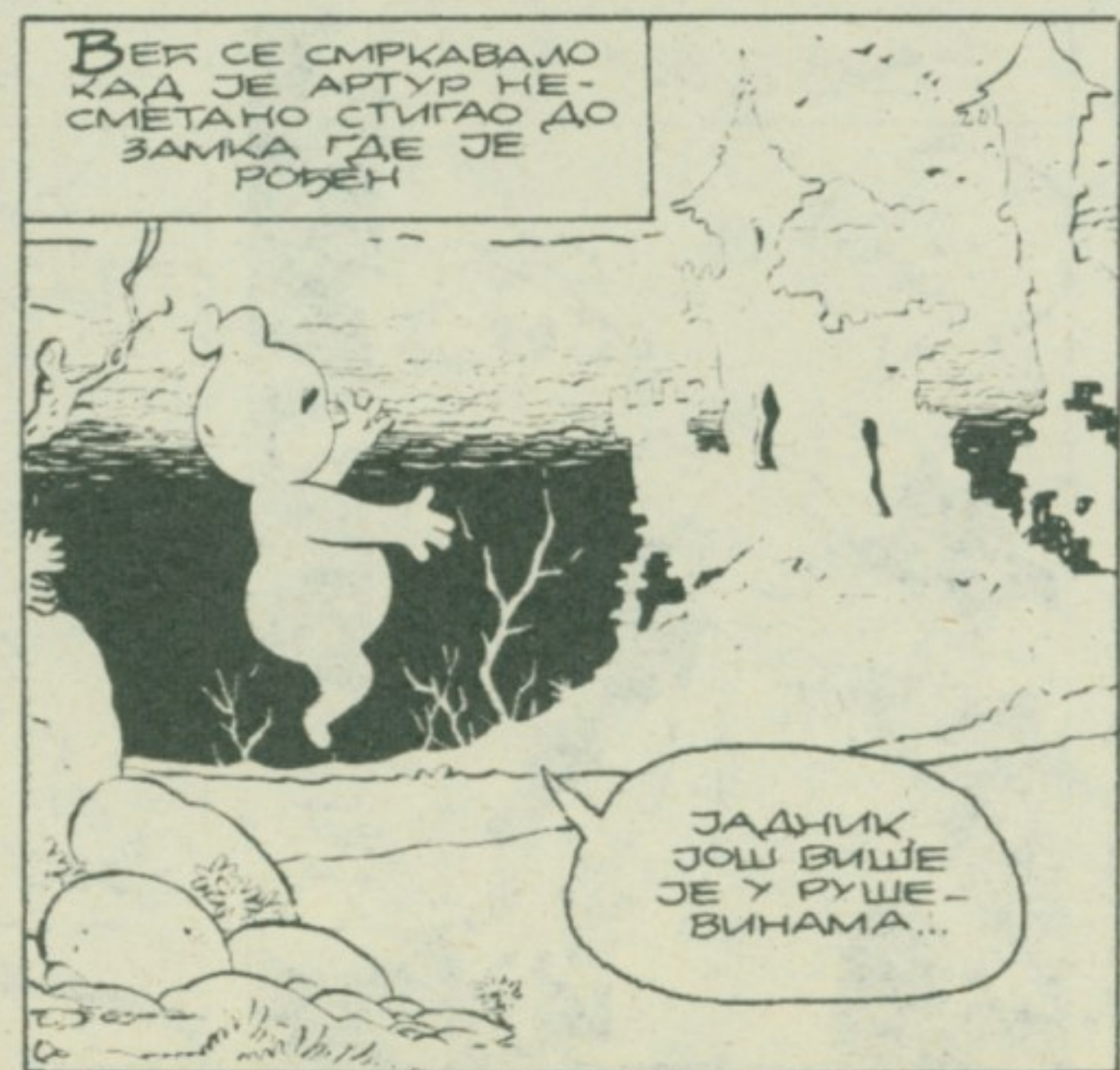
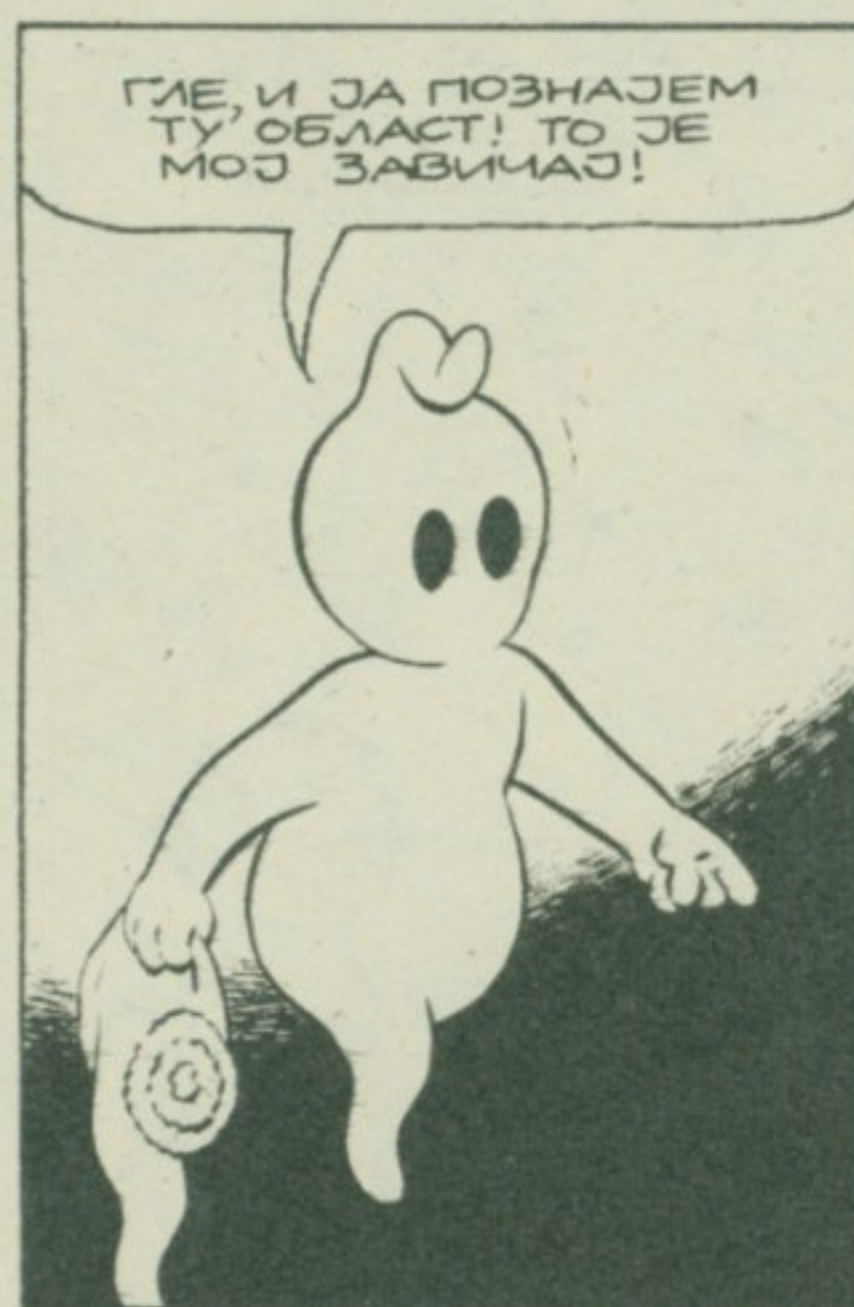
НИЈЕ
ВАЈДА
ОДЛЕ-
ТЕО?!

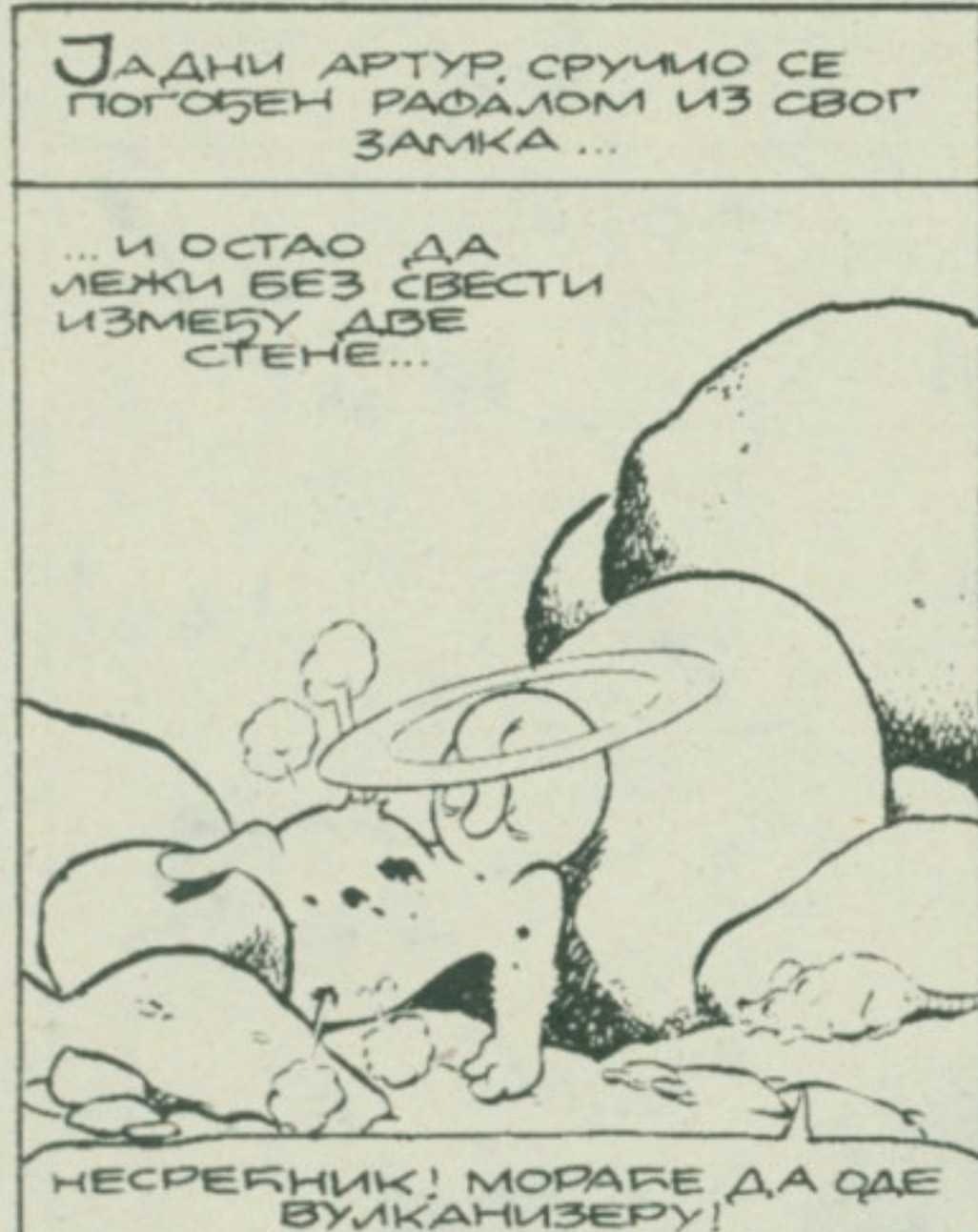

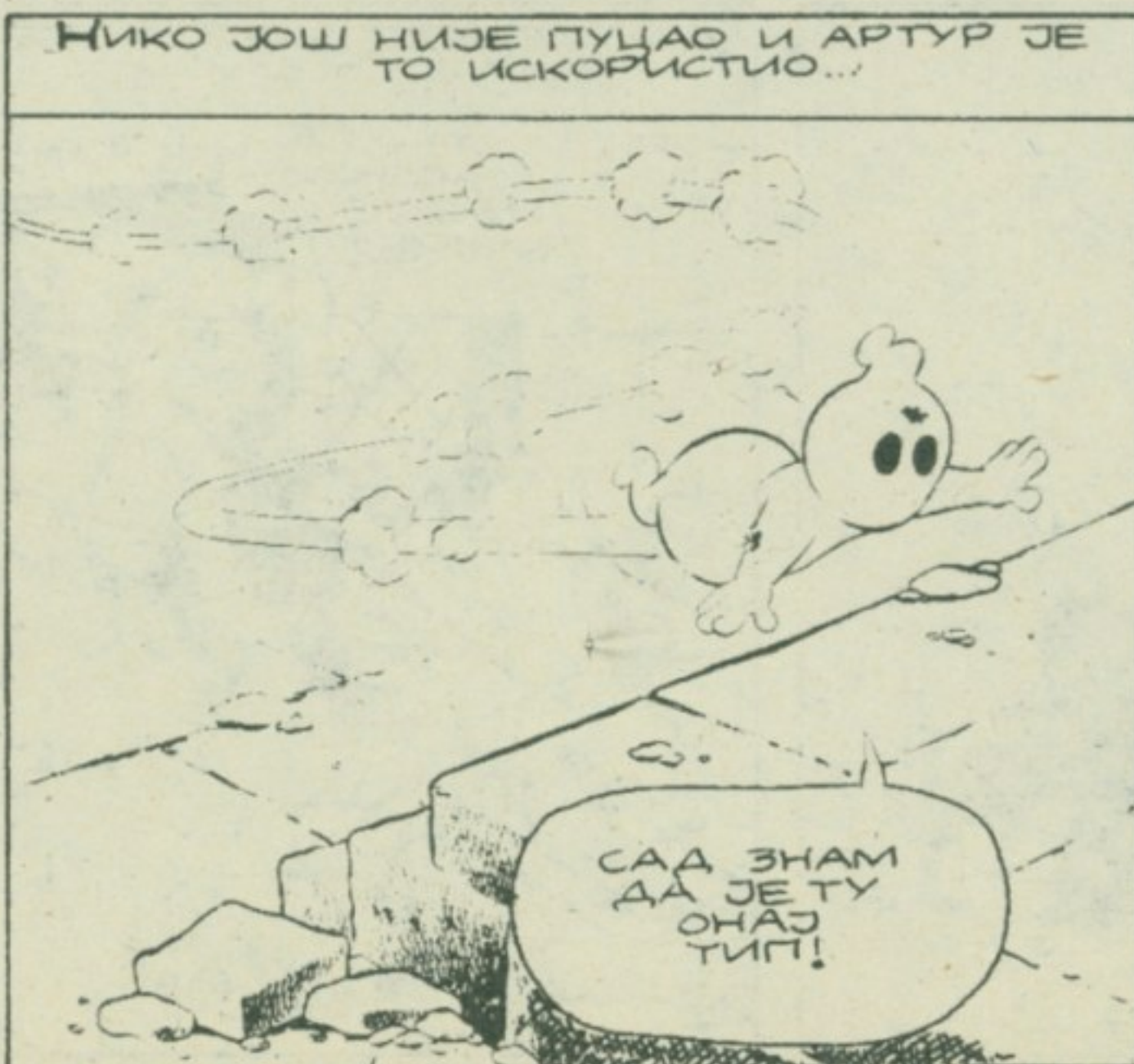
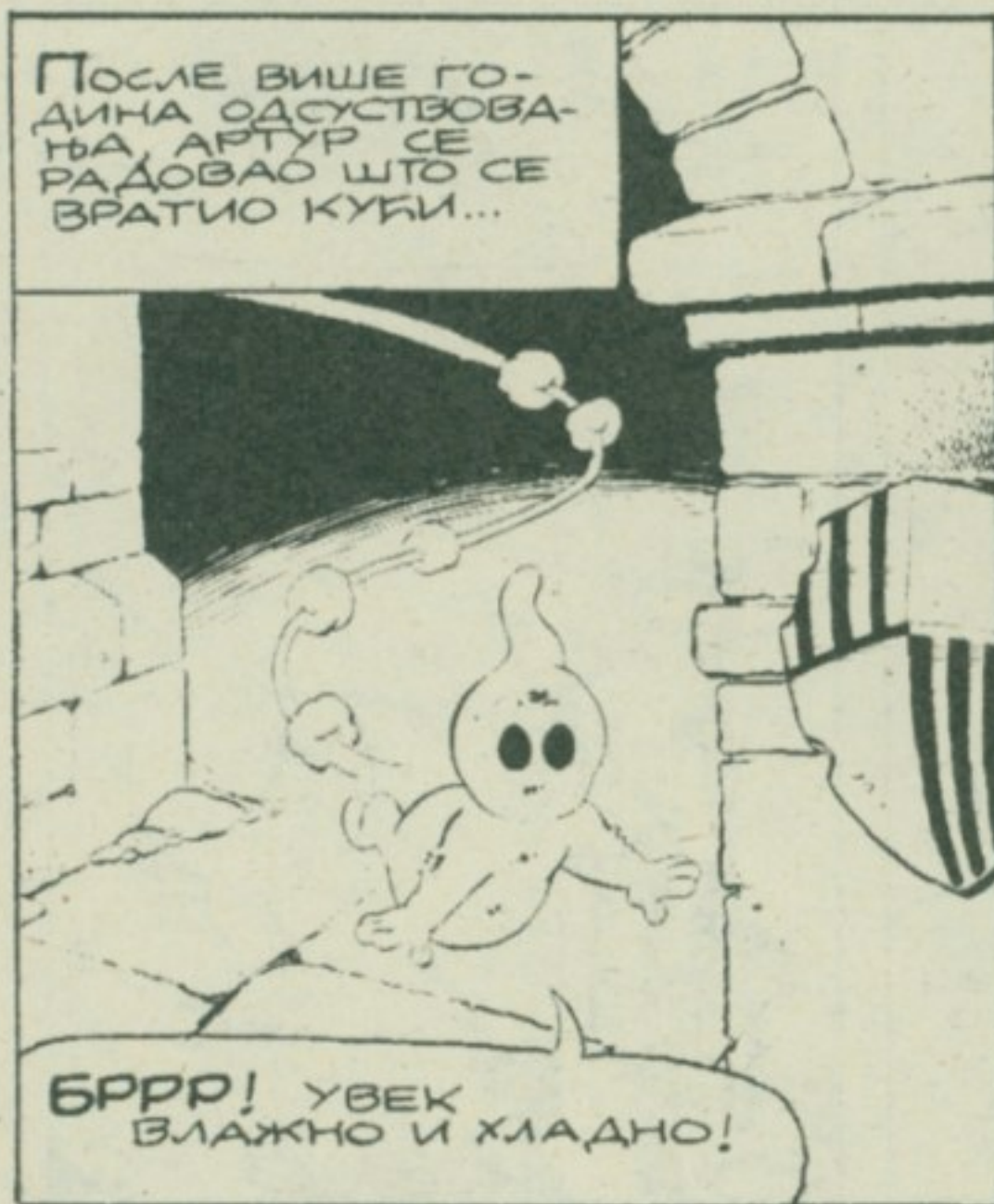
ХЕЈ, ГРАЂАНИНЕ! ЈЕСИ ЛИ
ВИДЕО ЈЕДНОГ ВЕЛИ-
КОГ КЛИПАНА, ПРИ-
ЛИЧНО МАЛОГ?

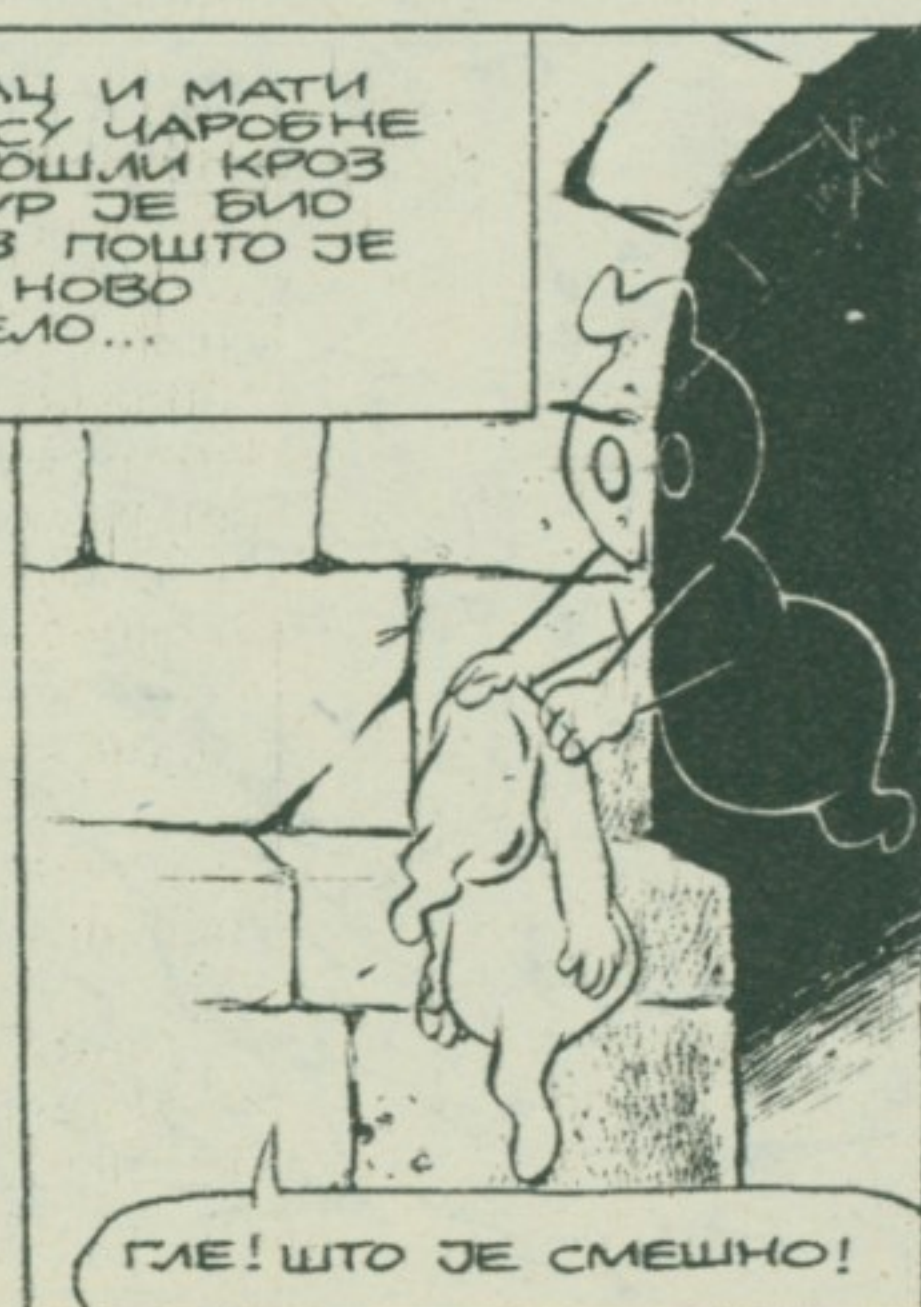
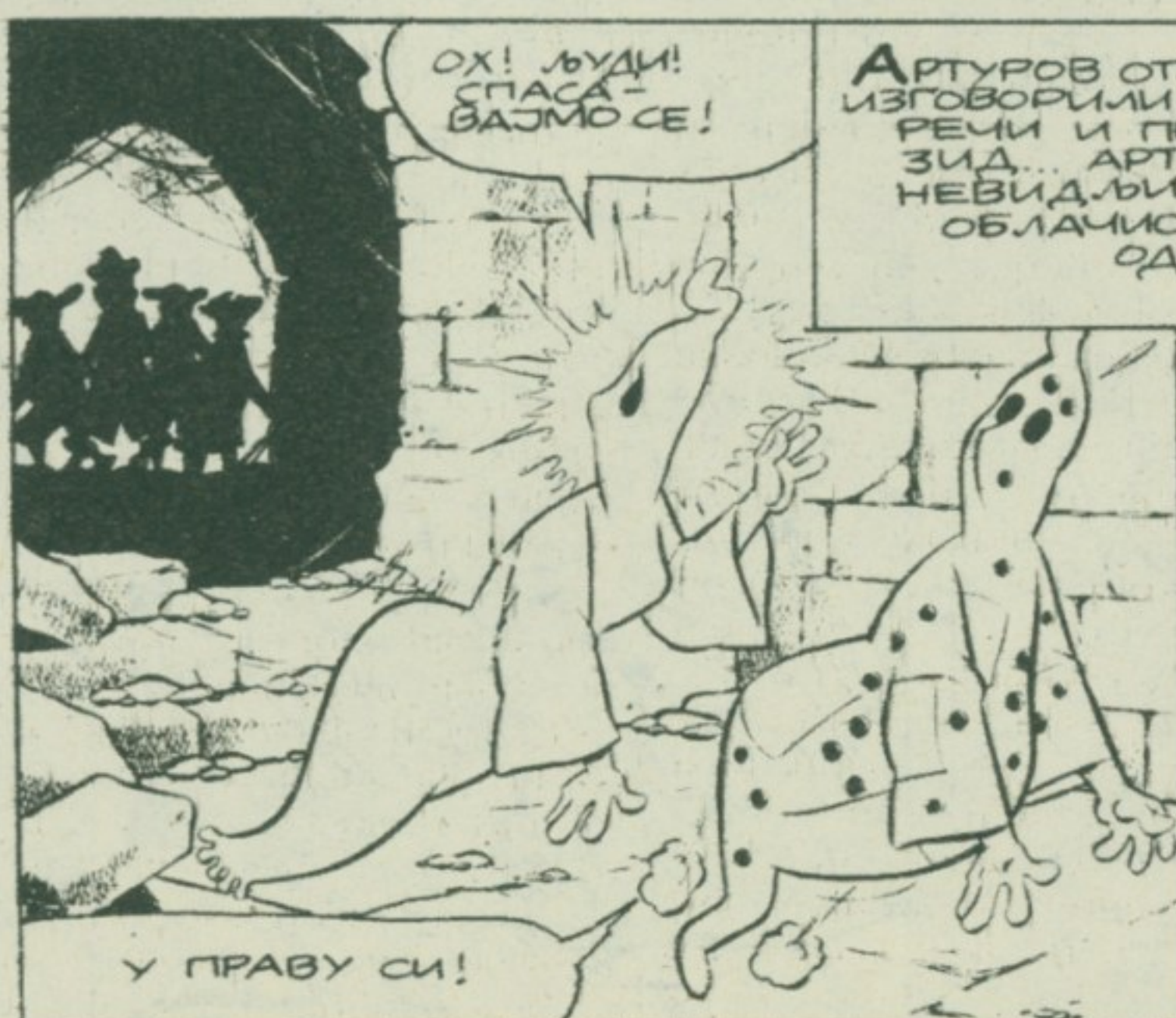
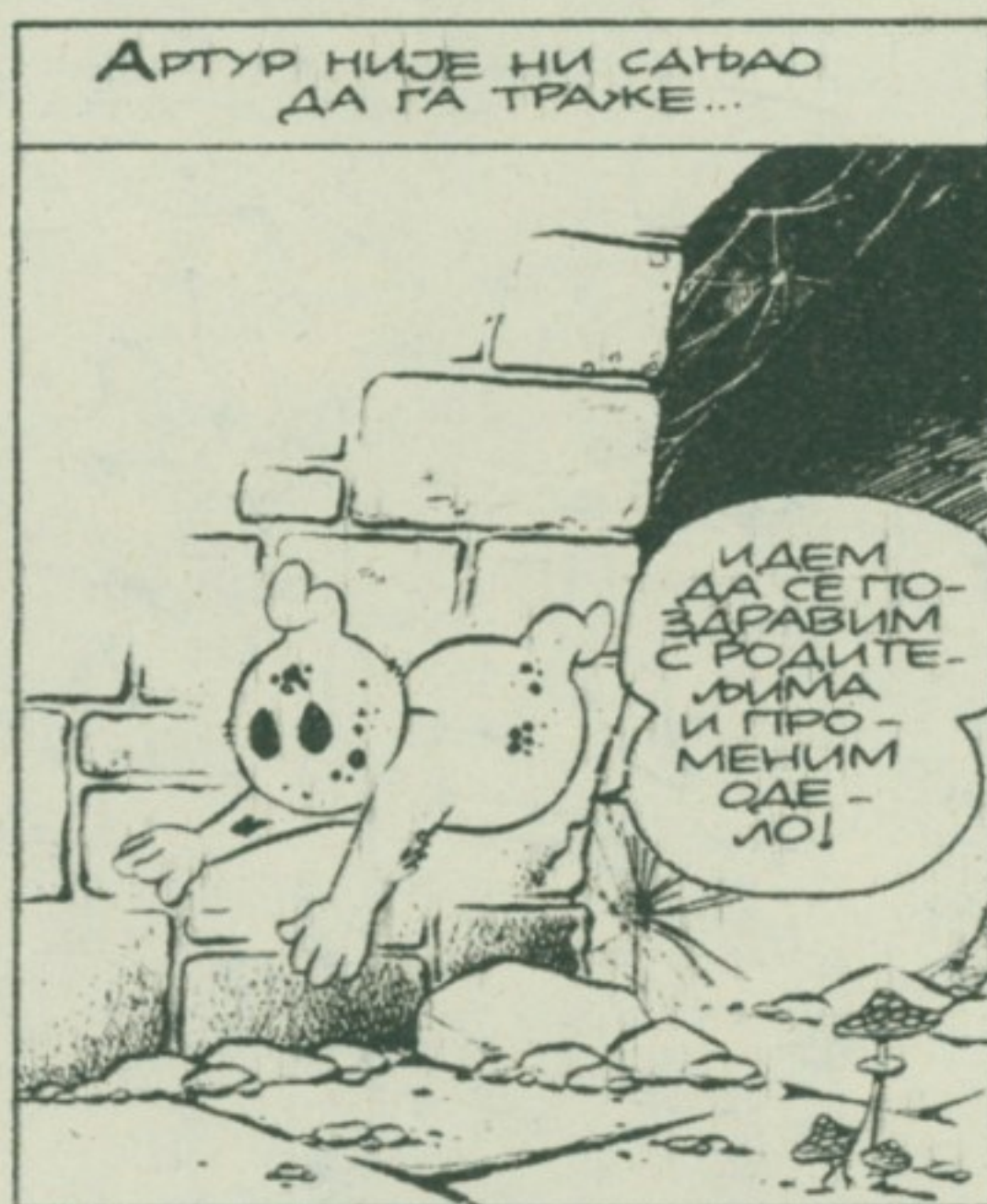

НЕВИДЛИВ, АРТУР ЈЕ ЖЕЛЕО ДА СЕ МАЛО НАША-
ЛИ СА СВОЈИМ ГОНИОЦИМА...

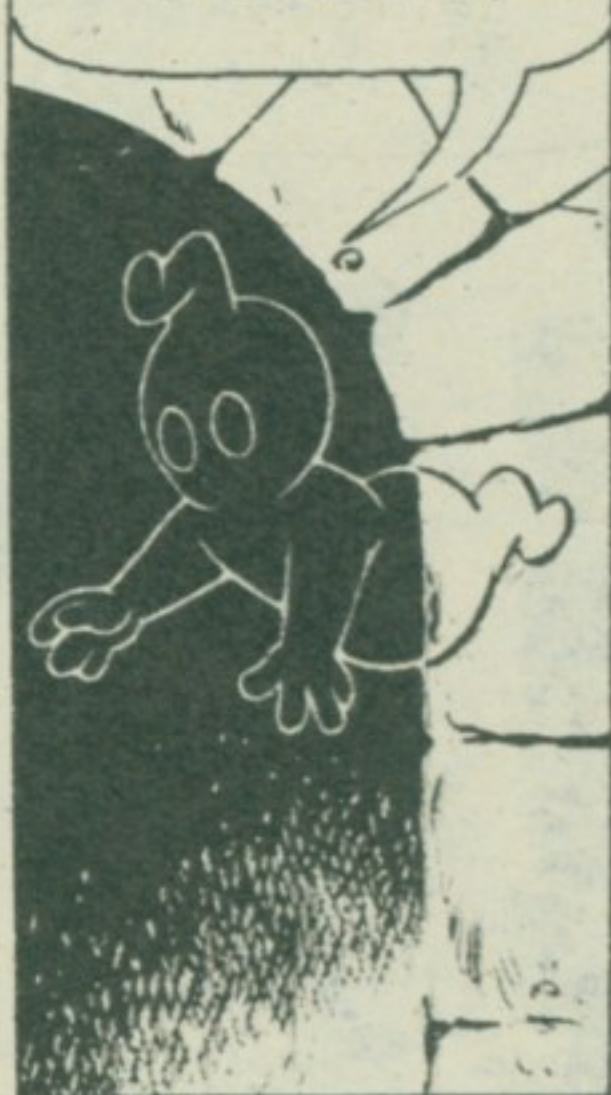

ДРАГИ ГРОФЕ,
НЕМА ИХ
ВИШЕ!
ШТА САД?

КАД ВАМ КА-
ЖЕМ, ВИДЕО
САМ ИХ!

ЗГОДНА ПРИ-
ЛИКА ДА СЕ
ЗАБАВИМ!

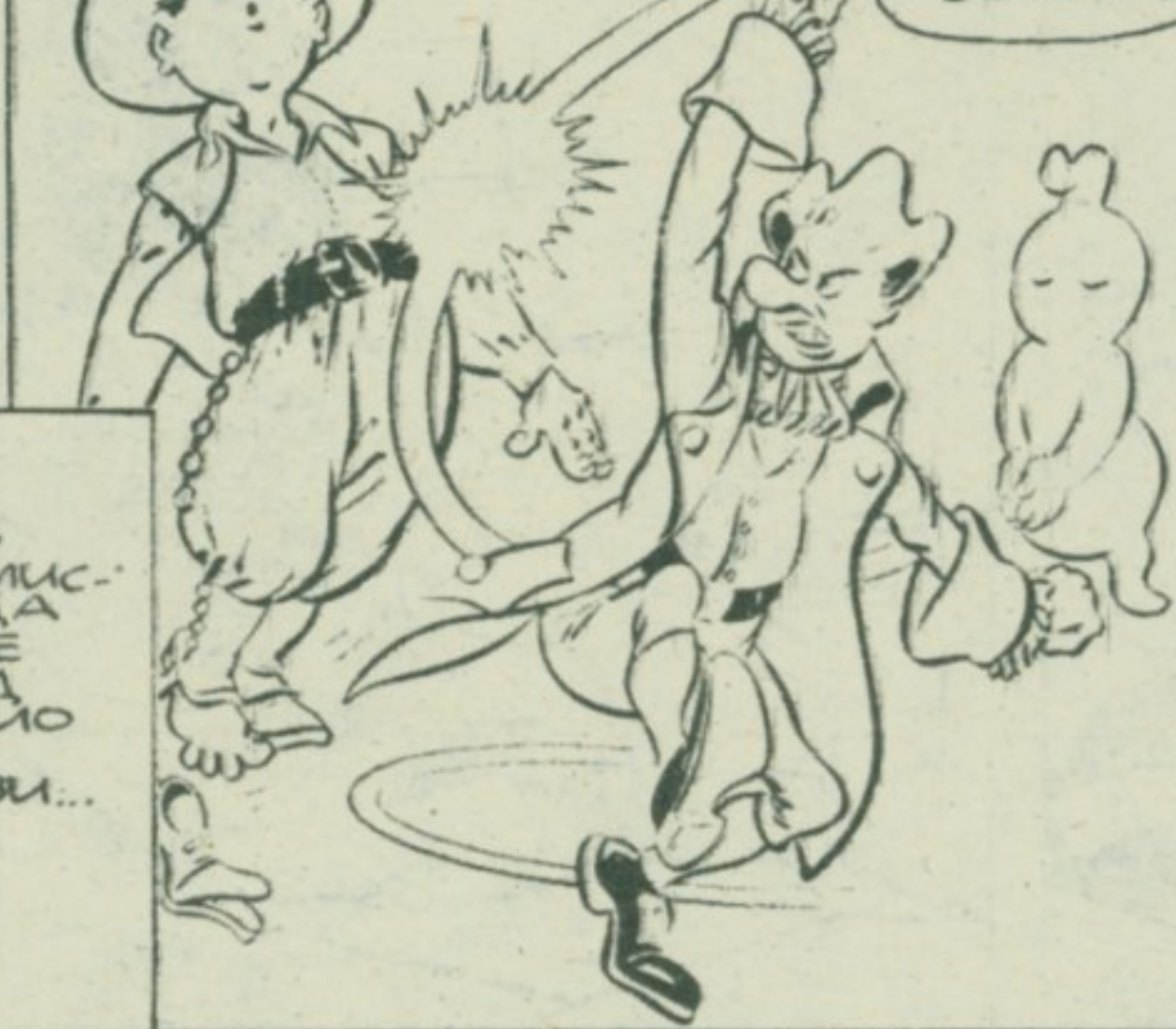
ЧУДАН НАЧИН
ДА СЕ РАЗ-
ГОВАРА СА
ЈЕДНИМ
ВЕТЕРА-
НОМ!

ТРАС!

ГРОФ
ЈЕ ПОМИС-
ЛИО ДА
ГА ЈЕ
СУСЕД
УДАРИО
ПО
ГЛАВИ...

ОВАКВЕ ИНТИМНОСТИ
НЕ МОГУ
ДА ДОЗ-
ВОЛИМ!

АРТУРУ СЕ ИГРА ДОПАЛА,
ПА ЈЕ НАСТАВИО...

ЗАШТО ЛИ СЕ
ОНИ ТАМО
ТРЕСКАЈУ?

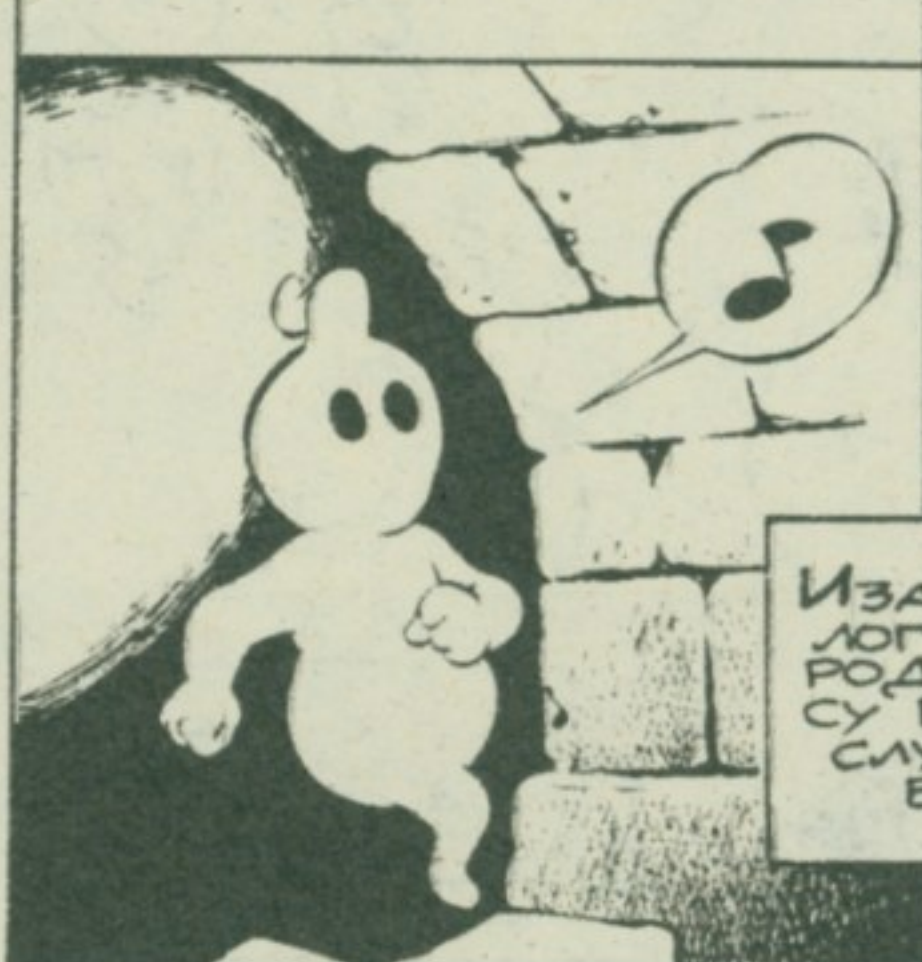
УСКОРО ЈЕ У ПОМРЧИНИ ПОД-
ЗЕМНИХ ОДАЈА НАСТАЛА
ОПШТА ТУЧА...

НАУЧИКУ ТЕ ПАМЕТИ ДА
МИ ВИШЕ НЕ ПРИЈАШ
ОДЕЛО!

ЕВО ТИ
ОВО И НИ
РЕЧ КРАЈУ!

Онда је Артур
обукао ново одело
и опет постао
видљив...

МАЛИ ЈЕ
УПАО У
ЊИХОВЕ
РУКЕ!

СМИРИ СЕ!
ИДЕМ ДА
ВИДИМ!

ИЗА ДЕБЕ-
ЛОГ ЗИДА
РОДИТЕЉИ
СУ БРИЖНО
СЛУШАЛИ
БУКУ...

ПРОГОВОРИШ ЧАРОБ-
НУ РЕЧ, ОТАЦ ЈЕ ОПЕТ
ПРОШАО КРОЗ ЗИД...

ДОСТА
ЈЕ БИЛО,
ГРОФЕ...

ШРАС!

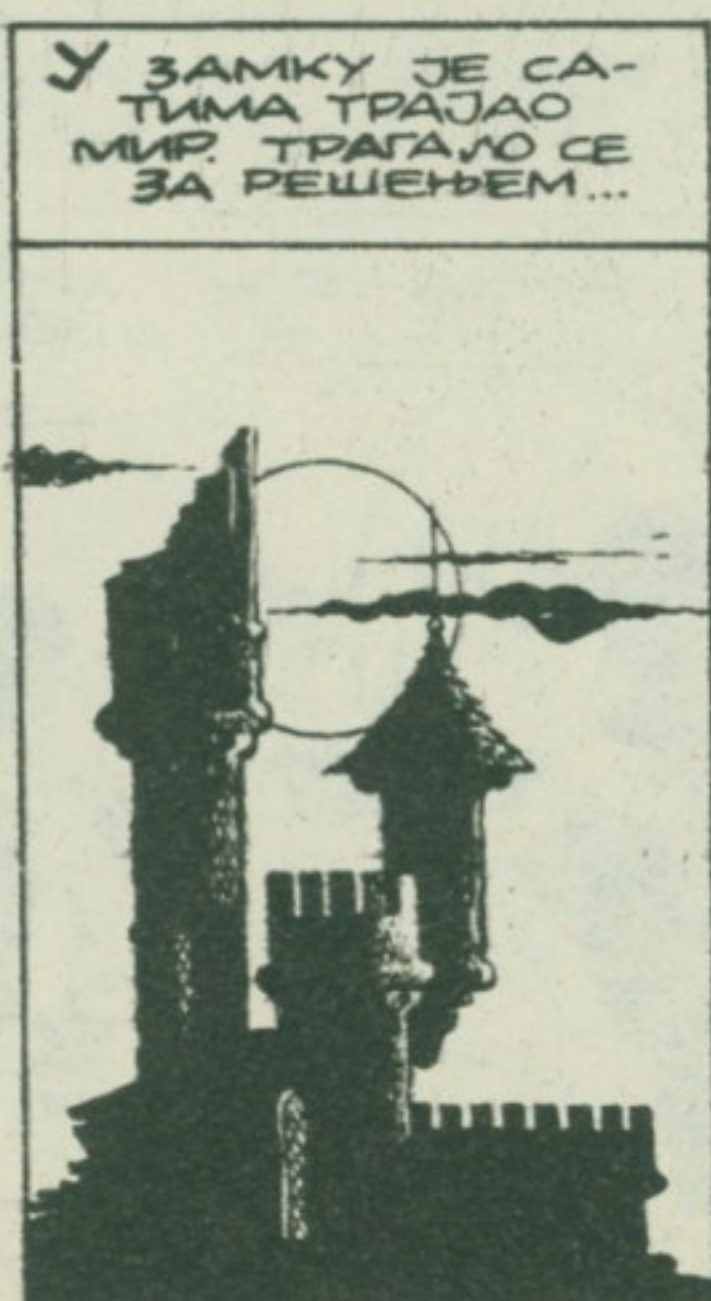
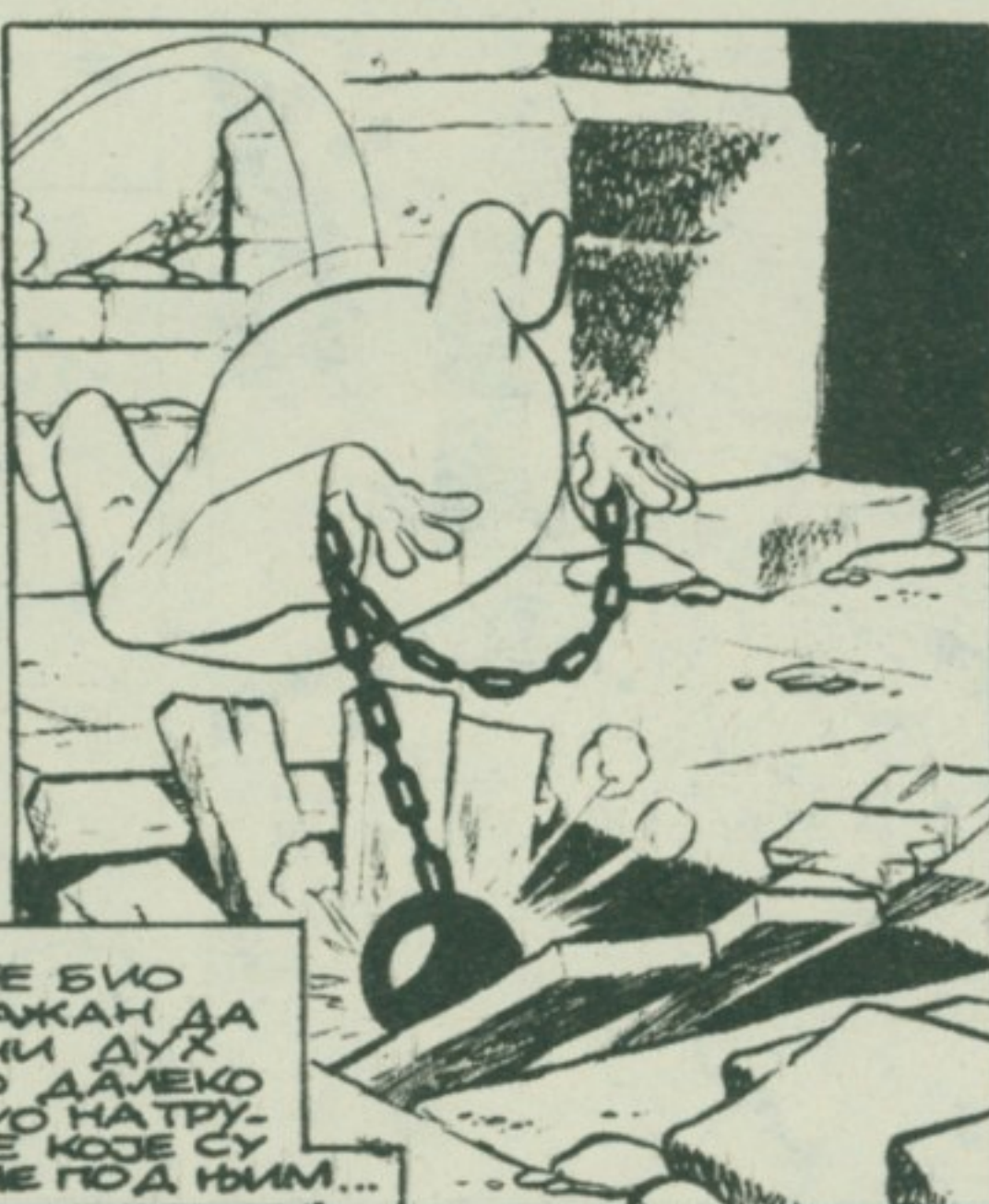
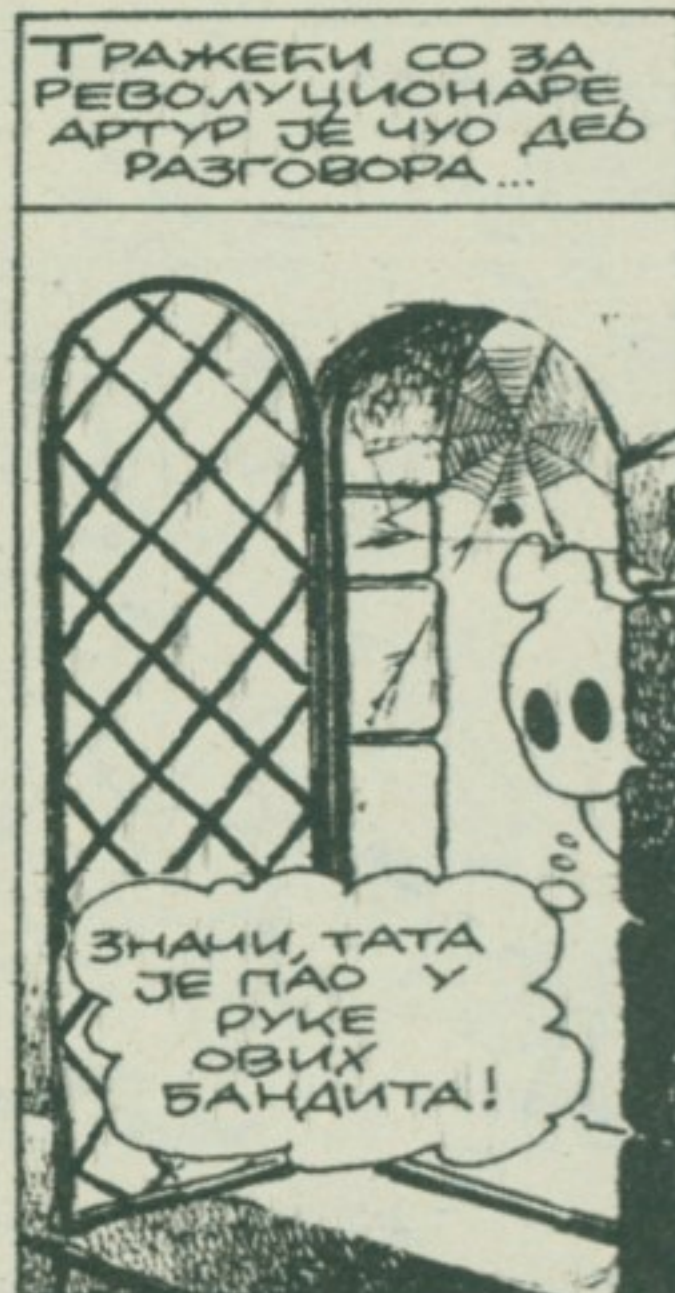

ГЛЕ! ЕВО ДУХА!
БИО ЈЕ ОВАЕ ...
СВЕ ВРЕМЕ ...

ОД ТЕШКОГ
УДАРЦА, АРТУРОВ
ОТАЦ СЕ СРУЧИО
НА ЗЕМЉУ...

СВИ СУ ЖИВЊУЛИ И С НАДОМ И ИШЧЕКИВАЊЕМ ПОГЛЕДАЛИ У ДОМИШЉАНА...

АКО СИ НЕШТО СМИСЛИО, БРЗО РЕЦИ!

МОЖЕМО ДА ДИГНЕМО У
"ПЛА-ВЕ!"

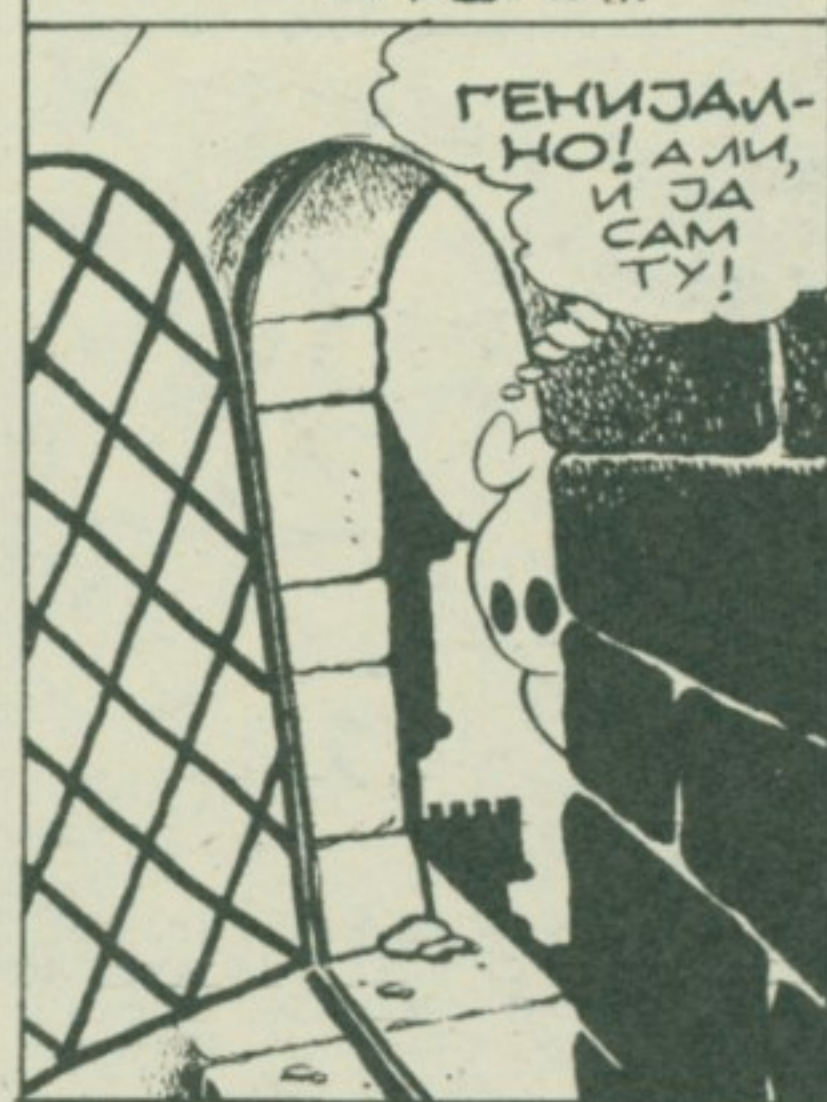

ОВАЈ ХОДНИК ВОДИ
СВЕ ДО ЊИХОВОГ
ЛОГОРА!

ДОК ЈЕ ЧОВЕК ИЗНО-
СИО СВОЈ ПЛАН, АР-
ТУР ЈЕ ПАЖЉИВО
СЛУШАО...

ГЕНИЈАЛ-
НО! АЛИ,
И ЈА
САМ
ТУ!

НАЈЕЗА ЈЕ БИЛА ТОЛИКО ДОБРА
ДА ЈЕ ШЕО РОЈАЛИСТА ОДМАХ
УНАПРЕДИО ЊЕНОГ ПРОНАЛАЗАЧА...

ПРОГЛАШАВАМ ТЕ ЗА
ПЛЕМИКА, И ТО
ВОЈВО-
ДУ!

ОХ, БИТИ
ВОЈВОДА
ДАНАС...

БАРУТА ЈЕ БИЛО У ВЕЛИКИМ КОЛИЧИНАМА,
ТАКО ДА СУ ОДМАХ ОТПОЧЕЛИ СА
ПРЕНОШЕЊЕМ БУРАДИ...

ТЕШКО ЈЕ И ЗАМОРНО,
АЛИ ПОБЕДА НАС
ЧЕКА!

СТАНИТЕ МОМЦИ!
ПО МОЈ ПРОРАЧУНУ
ЊИХОВ ЛОГОР
ЈЕ ИЗНАД
НАС!

АРТУР ИХ ЈЕ
ПРАТИО У
СТОПУ
НЕПРИМЕЋЕН...

ТУ СУ СВЕ НАШЕ
РЕЗЕРВЕ! ШТО
БЕ ДА ПУКНЕ!

ХА-ХА-ХА! РЕВОЛУ-
ЦИОНАРИ БЕ ОТИКИ
У СТРАТОСФЕ-
РУ!

"ПЛАВИ" НИСУ НИ САЊАЛИ
ШТА ИМ СЕ СПРЕМА НЕКОЛИКО
МЕТАРА ИСПОД ЊИХ...

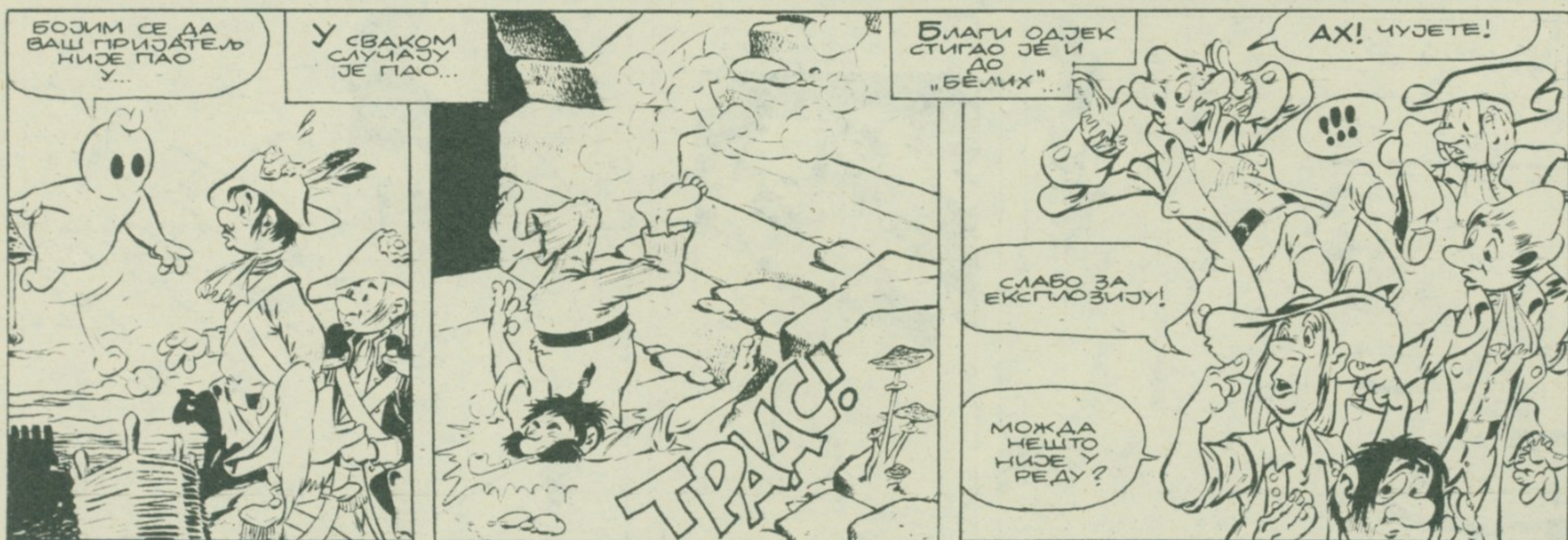
ОТИЉО ЈЕ ДУГ
СТО КОРАКА,
БЕЗБЕДНИ
СМО!

ПЛАМЕН
ЈЕ ИШАО
БЕОМА
БРЗО...

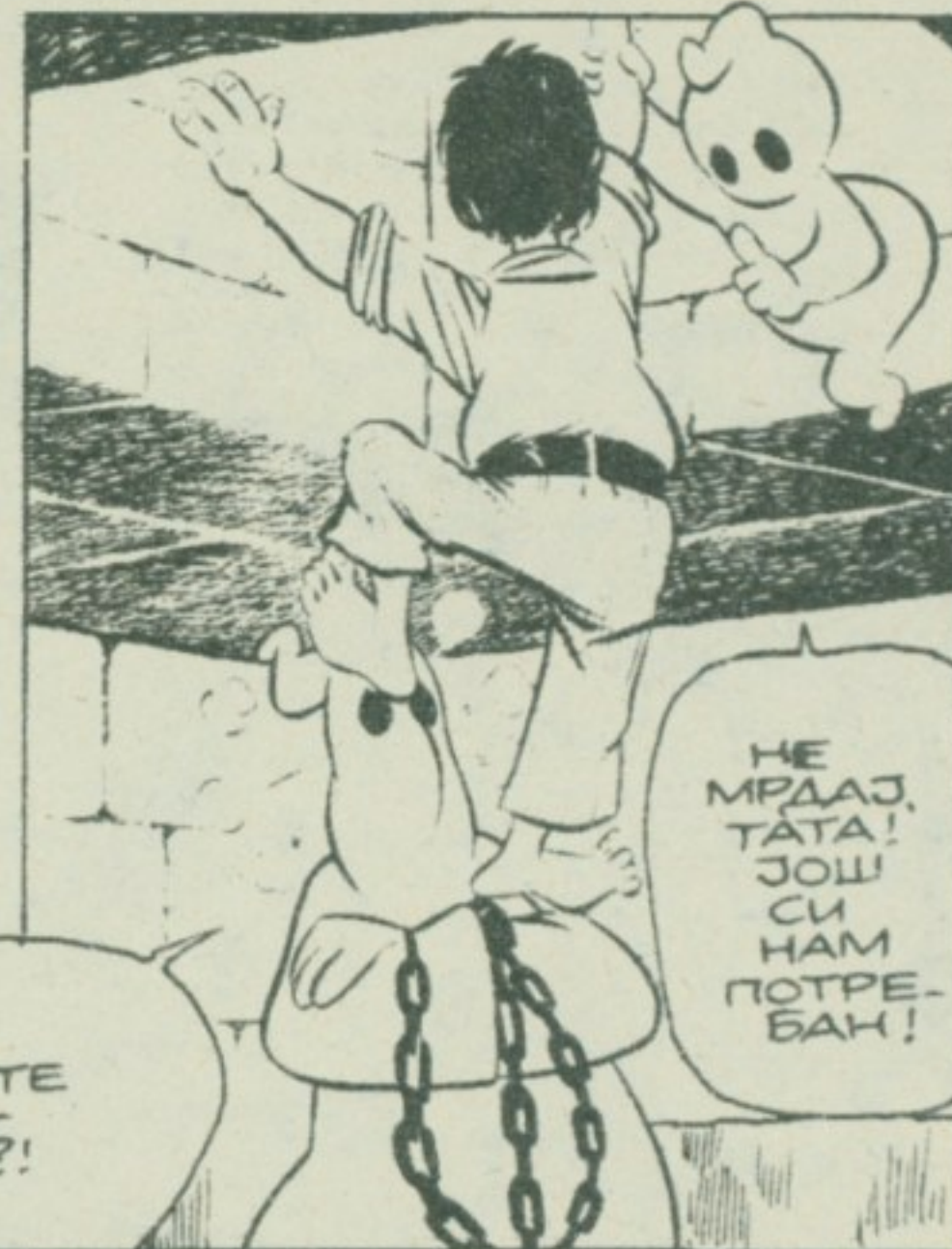

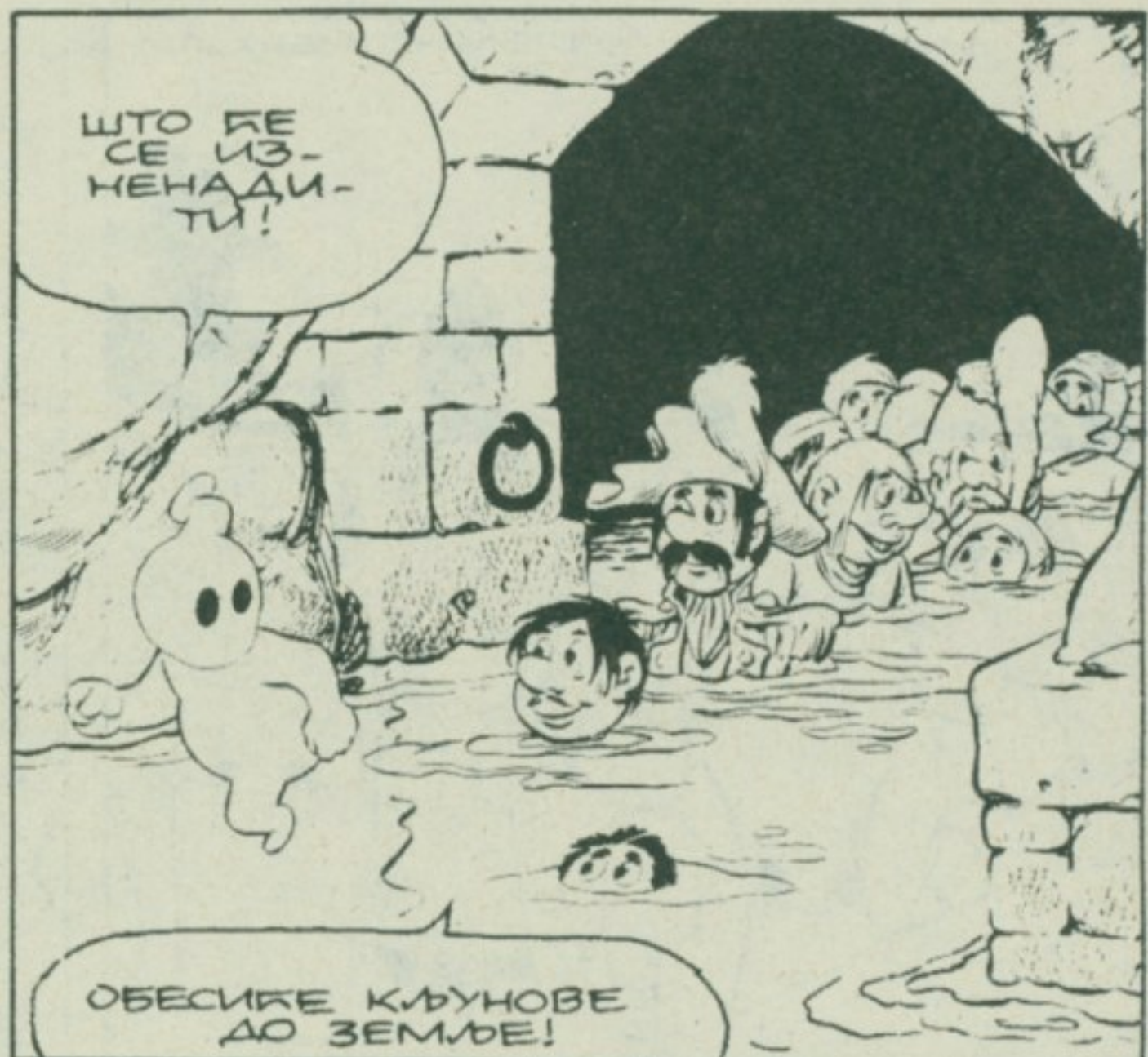
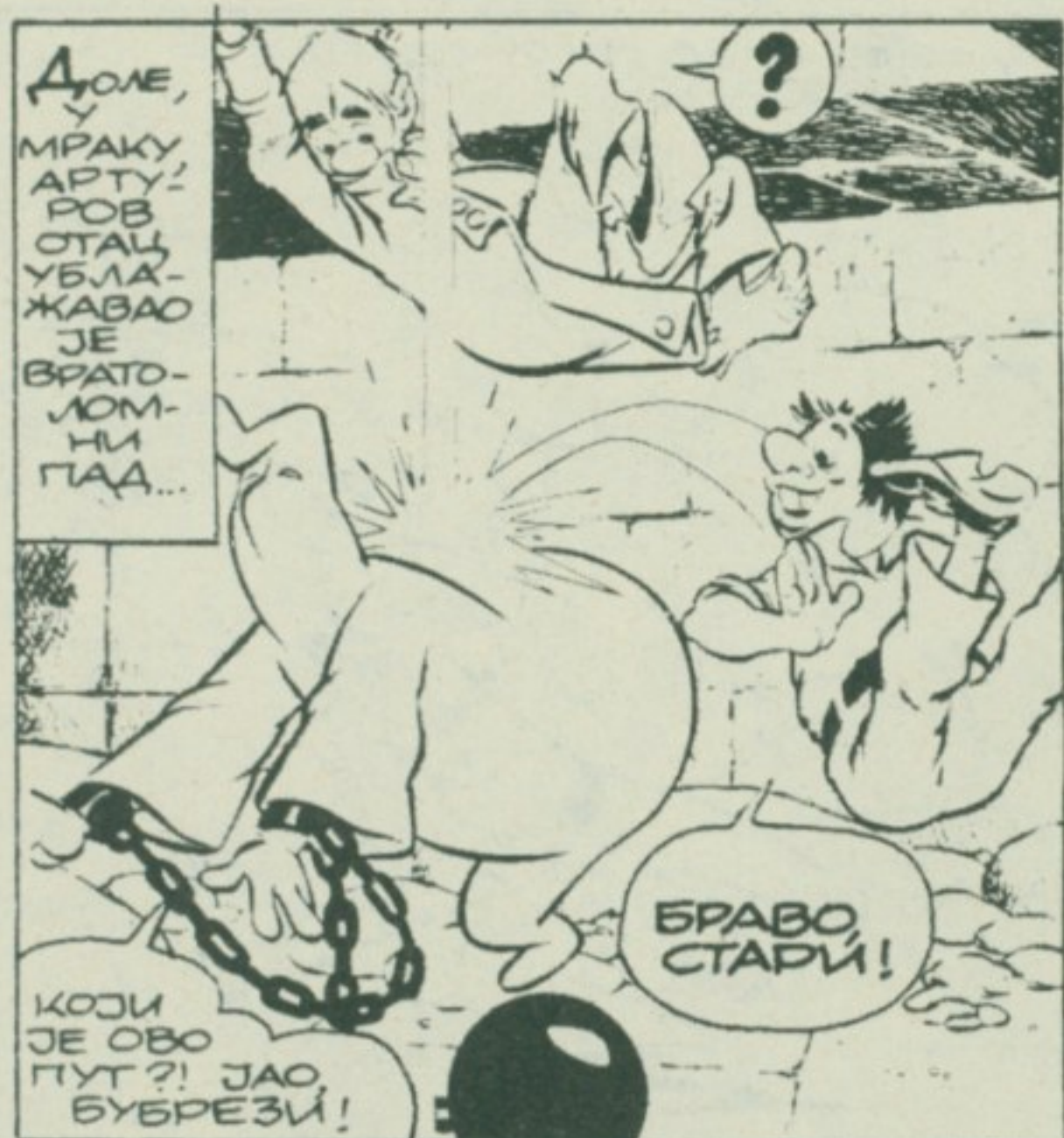

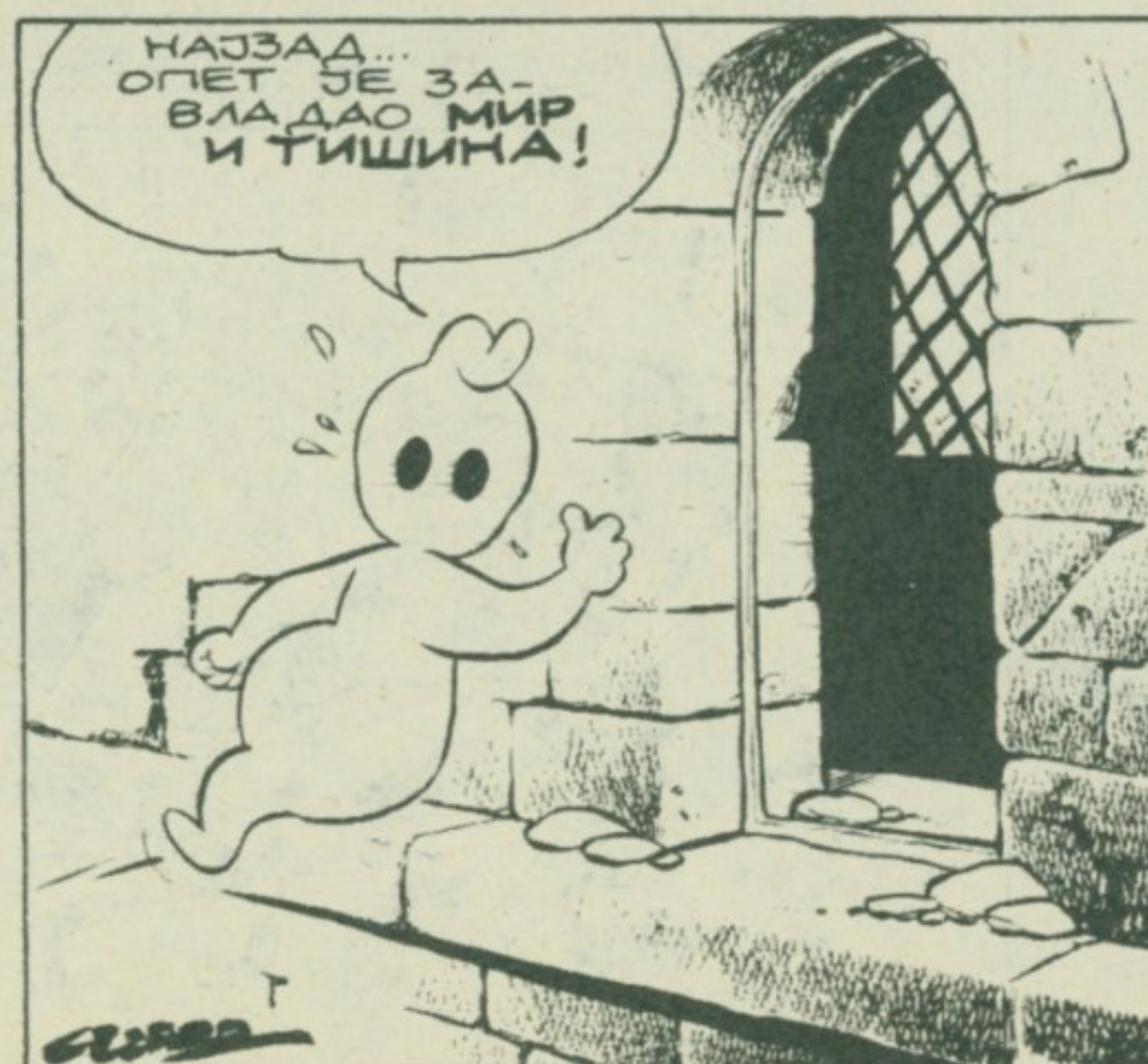

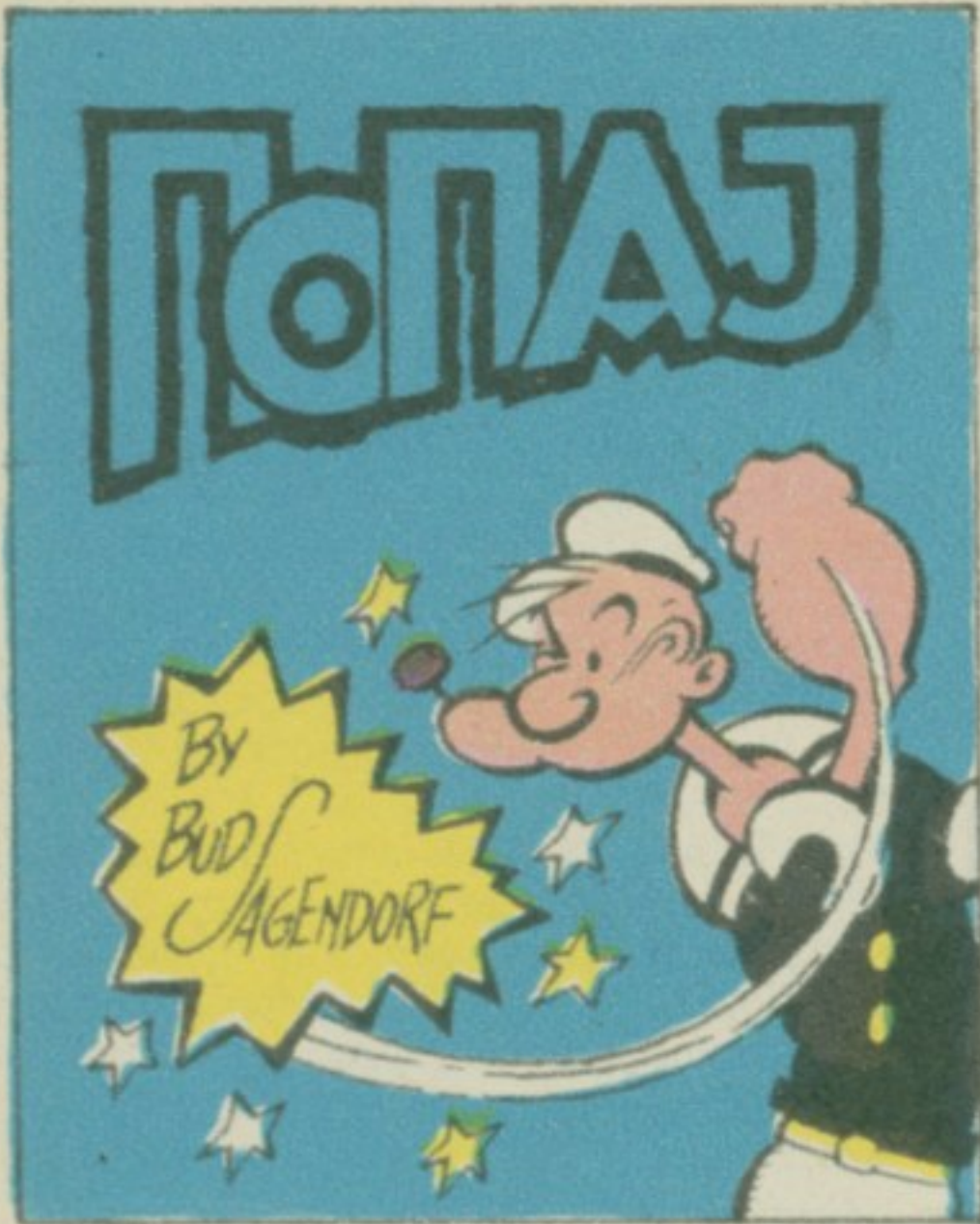

ТЕЗЕЈ СЕ ВРАТИО

У давна времена на острву Криту је, како каже хеленска легенда, живео је страшни Минотаур, чудовиште са телом човека и главом бика. Хранио се људским месом и био тако грозног и застрашујућег изгледа да је краљ Минос наредио да се за њега сагради специјално утврђење у коме би живео склоњен од људских очију.

Изградња је поверена Атињанину Дедалу, чувеном уметнику који је у то време боравио на Криту. Овај вешти неимар саградио је за Минотаура лавиринт — огромну тврђаву са безброј одаја и изукрштених ходника из којих је било немогуће изаћи.

Сваке девете године Атињани су, да би се искупили за једну стару увреду критском краљу, слали на острво данак седам младића и седам девојака којима се хранило чудовиште. Жртве су бирале коцком, а на дан када су се младићи и девојке укрцавали на лађе и кретали на Крит цео атински народ би се у знак жалости облачио у црно.

Када је дошло време да се данак по трећи пут пошаље на Крит, коцка је одредила да на „пут без повратка“ крене и млади Тезеј, син атинског краља Егеја. Одважног младића ова вест није уплашила. Са осталим „изабраницима“ укрцао се на лађу и, пре него што су испловили пред окупљеним народом је свечано обећао да ће снагом и лукавством победити Минотаура.

Брод са жртвама пловио је увек под црним једрима, али је Тезеј, убеђен да су богови на његовој страни, замолио оца да овога пута крманошу да и бело једро, да га

на повратку истакне као знак победе.

Лађа је пловила пет недеља док најзад није приспела на Крит. Још на обали, Тезеја је угледала

Миносова најстарија ћерка Аријадна и на први поглед се заљубила у њега. Одлучивши да младића спасе сигурне смрти и да с њим побегне у Атину, дала му је клупче конца које јој је поклатио Дедал и научила га да један крај конца причврсти за греду на улазним вратима лавиринта и да клупче, пролазећи кроз ходнике, одмотава. То је био једини начин да, када савлада Минотаура, пронађе пут до излаза. Поклатила му је и чаробан мач и објаснила како да једним ударцем потуби чудовиште.

По Аријадниним упутствима Тезеј је са клупчетом у руци пошао кроз кривудава ходника лавиринта и када се, после дугог лутања, сусрео са Минотауром, лако га је савладао уз помоћ чаробног мача. Затим је, намотавајући клупче, нашао излаз из лавиринта и заједно са Аријадном пожурио ка обали. Укрцао се на лађу где су га радосно дочекали младићи и девојке које је избавио страшне судбе и запловио према Атини.

Тезејев подвиг био би свечано прослављен да младић, угледавши родну обалу, није од превелике радости заборавио на обећање да ће, ако се врати као победник, разапети бело једро.

Када је Егеј, који је сваког дана са атинске тврђаве гледао на пучину очекујући Тезејев повратак, угледао лађу са црним једрима, бацио се у тамне морске дубине, избеумљен од жалости и бола за сином.

Атињани су се завили у црно жалећи старог краља. Егеј је сахрањен уз све почести, а море у које се бацио названо је по њему Егејско.

Тезеј је од оца наследио краљевску власт и дуго праведно и мудро владао Атином.

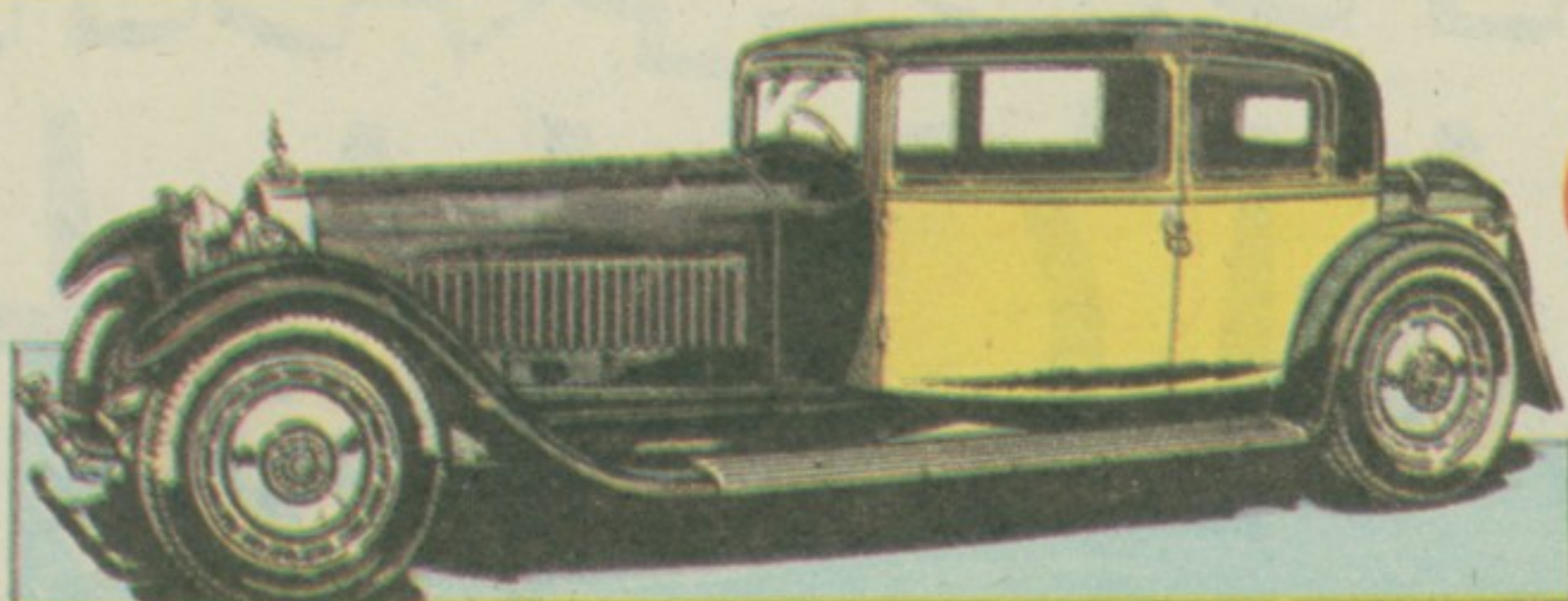
М. Ш.

КРИТСКИ ЛАВИРИНТ

Није познато да ли је Критски лавиринт, један од најчувенијих захваљујући легенди која је за њега везана, уопште постојао. Стари писци помињу да се налазио у близини Кнососа, ископан је на древном новцу, али ни старија ни најновија ископавања нису наишла ни на најмањи његов траг. У недостатку правог приказујемо вам овај измишљени Критски лавиринт. За његово решавање неће вам требати ни конач, ни чаробан мач, јер је сасвим безопасан.

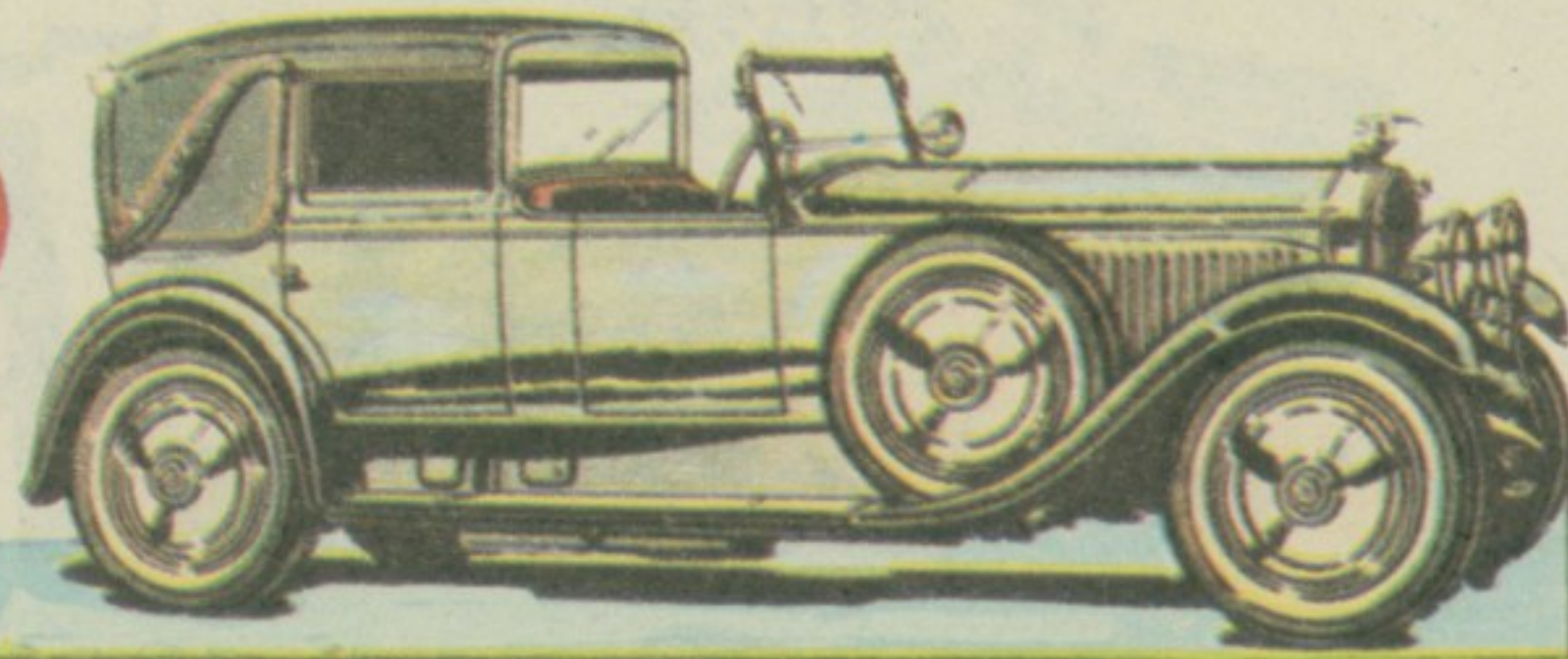

И ГВОЖЂЕ ЈЕ ЗЛАТО

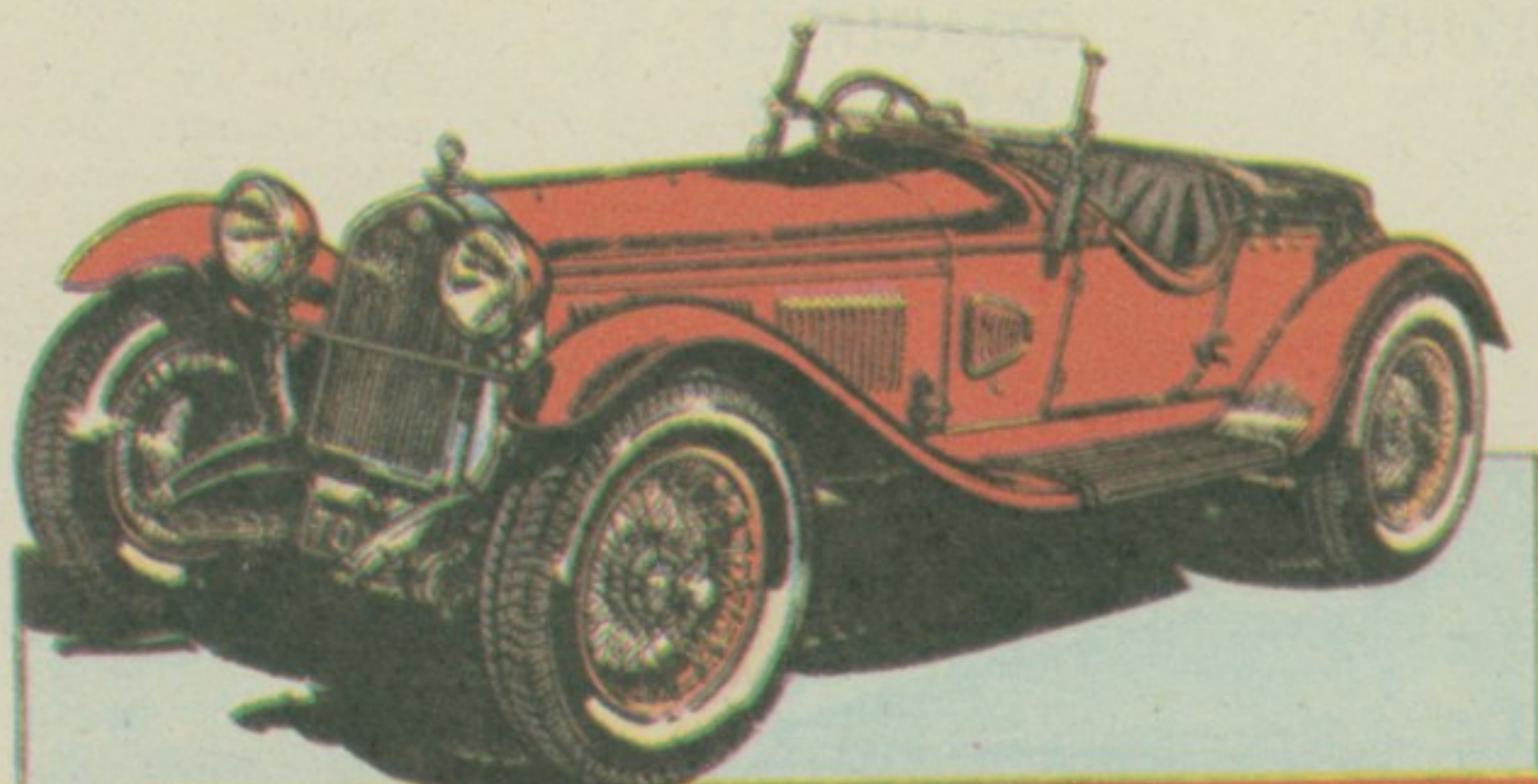

BUGATTI ROYALE 1929/30. — Zapremina 12.700 ccm, jačina 300 KS i brzina 170 km/h. Ova model koji odlikuje originalnost i dobar ukus dobio je nagradu na takmičenju za izbor najotmenijeg vozila u Dovilu. Vlasnik firme Ettore Bugatti takođe je vozio ovaj automobil.

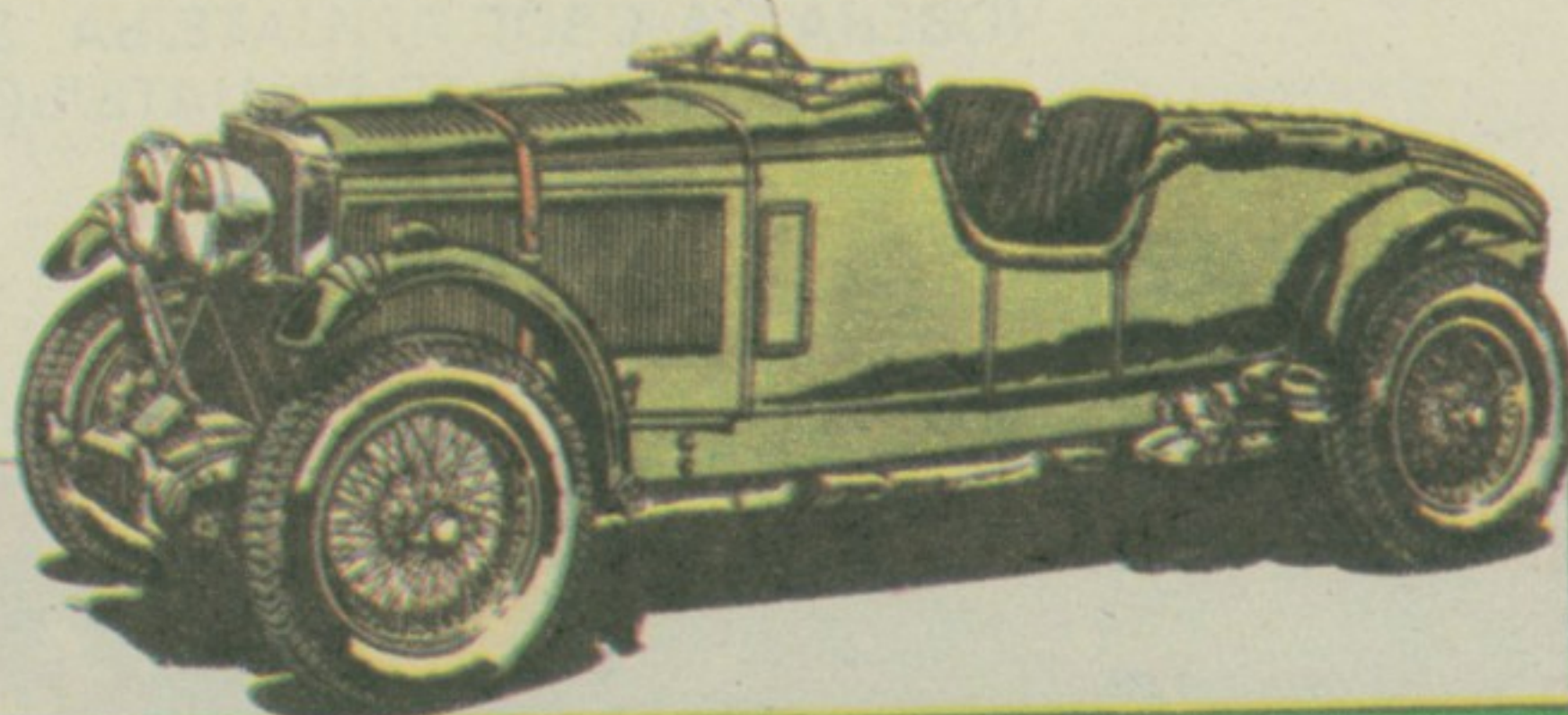
2

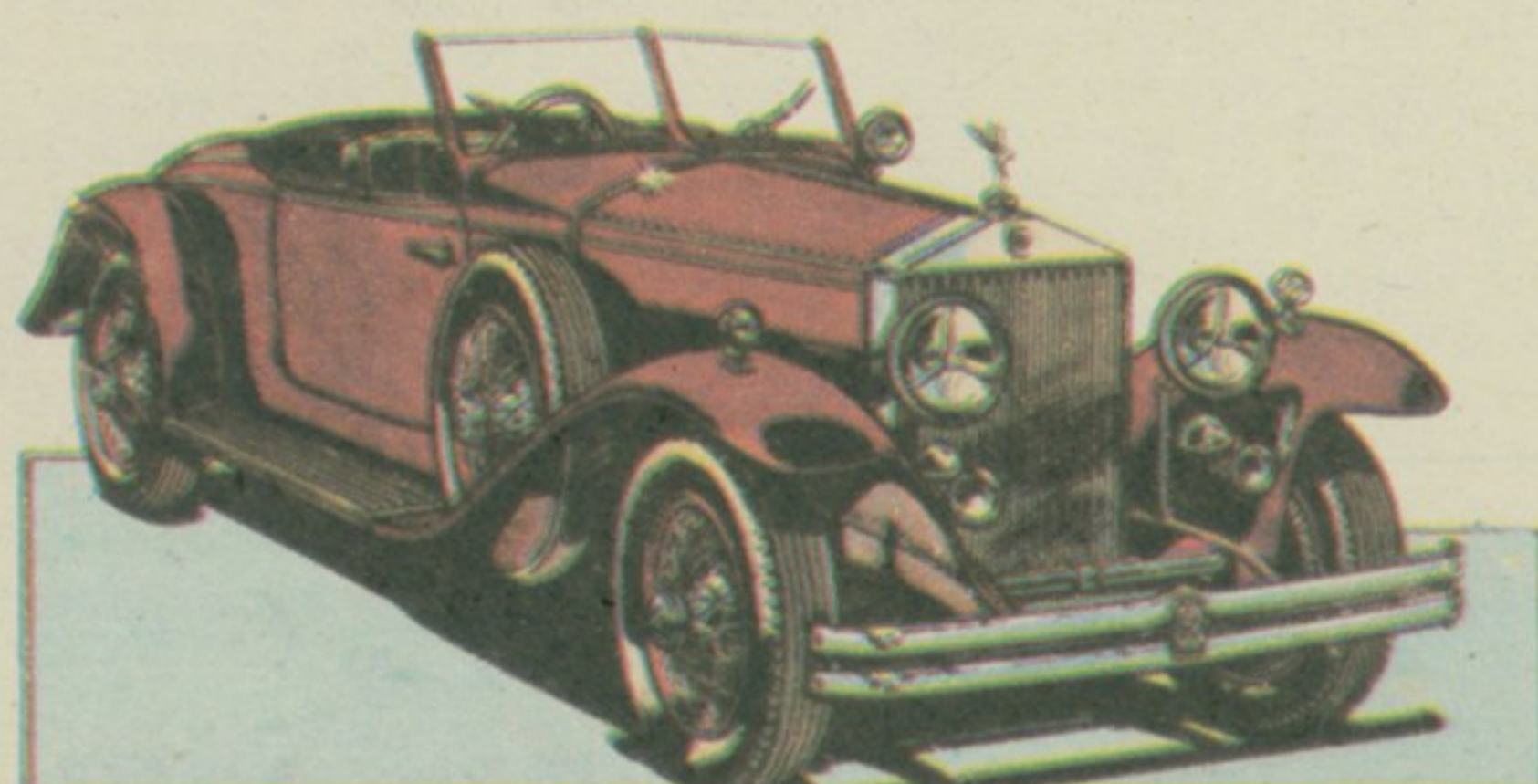
HISPANO-SUIZA 1930. — Ova „kupe“ objedinio je odlike čitave jedne epohe. Motor sa 6 cilindara, jačine 46 KS postizao je brzinu od 140 km/h. Siguran u vožnji i prilično tih „hispano-sviza“ je važio za vozilo prestiža. Danas još jedino Rols-Rojsovi modeli imaju slične odlike.

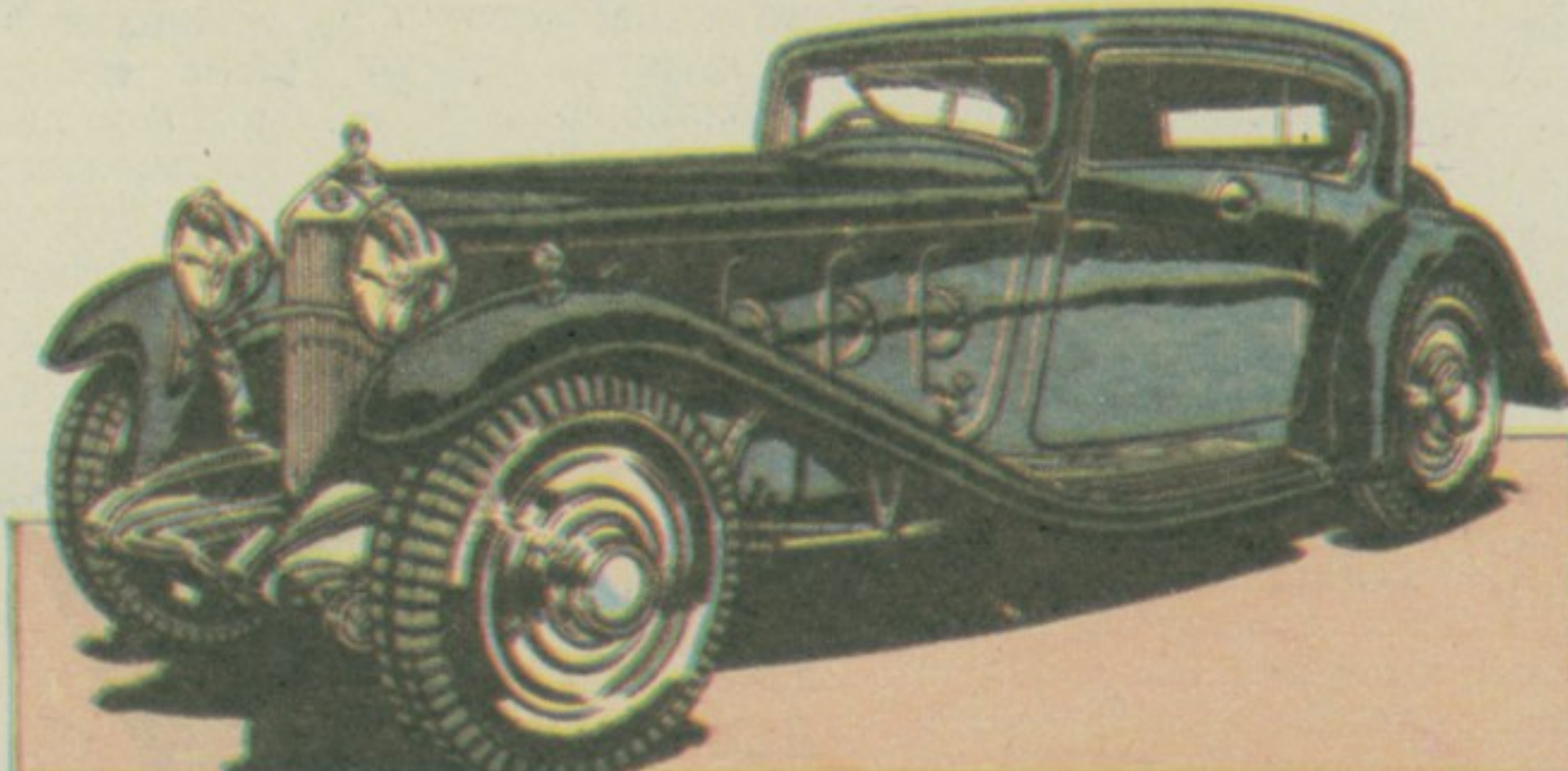
ALFA ROMEO 17/95 1931. — Motori Alfa-Romea važili su za najbolje. U ovaj automobil ugrađen je motor od 1750 kubika sa 4 cilindra i dvije osovine u glavi. Bio je potpuno hromiran. Brzina 185 km/h. Svi se slažu da je 17/95 bio najbolji Alfin automobil svih vremena.

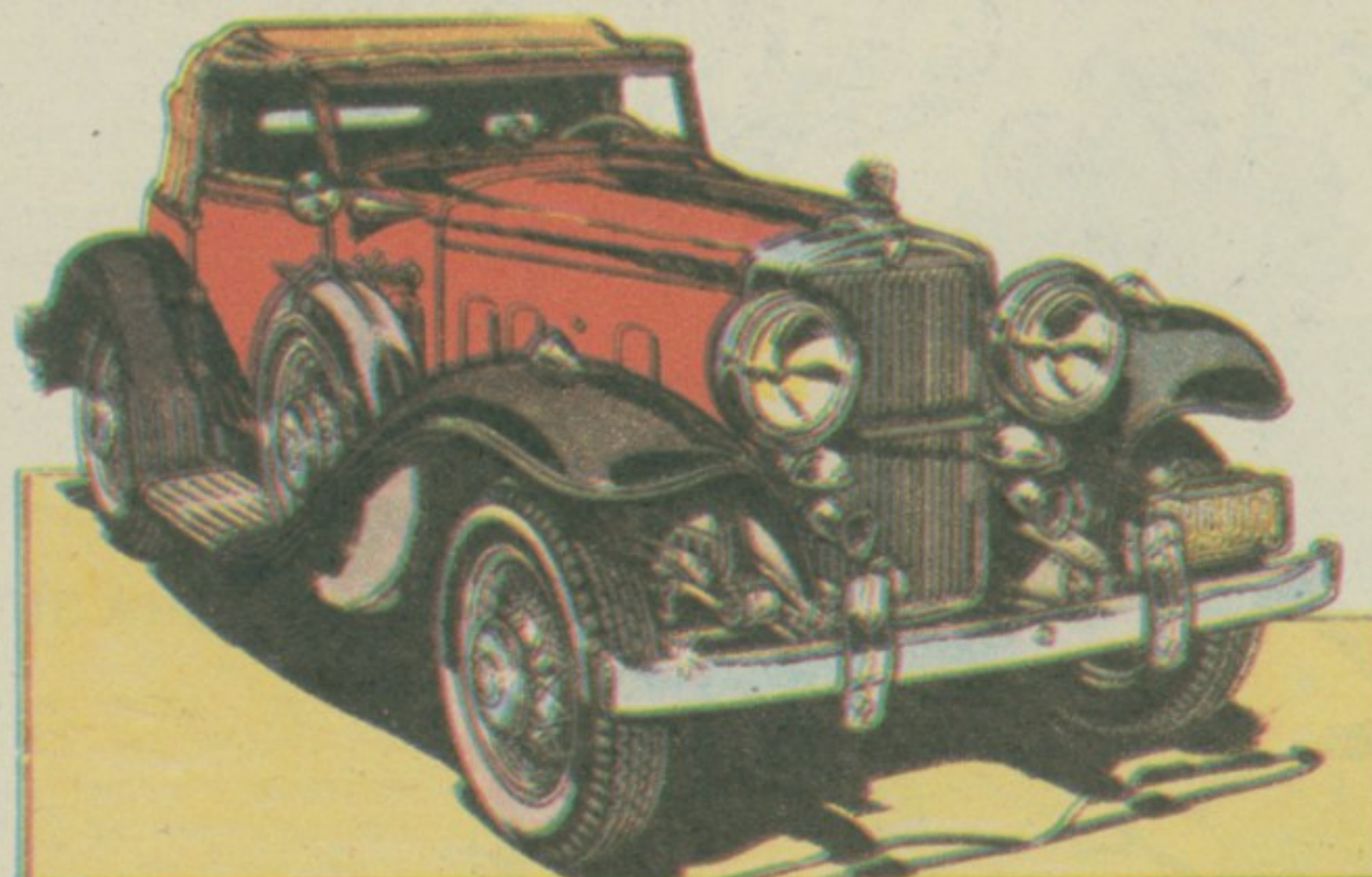
TALBOT TIP »105« 1931. — Ovo je dizajnersko djelo čuvenog Švajcarca Džordža Reša koji je još 1926. godine modelom »75« firmi Talbo otvorio vrata uspjeha. Model »105« smatra se najuspješnijim. Ima četvorocilindrični motor zapremine 2969 kubika i jačine 100 KS. Brzina 200 km/h.

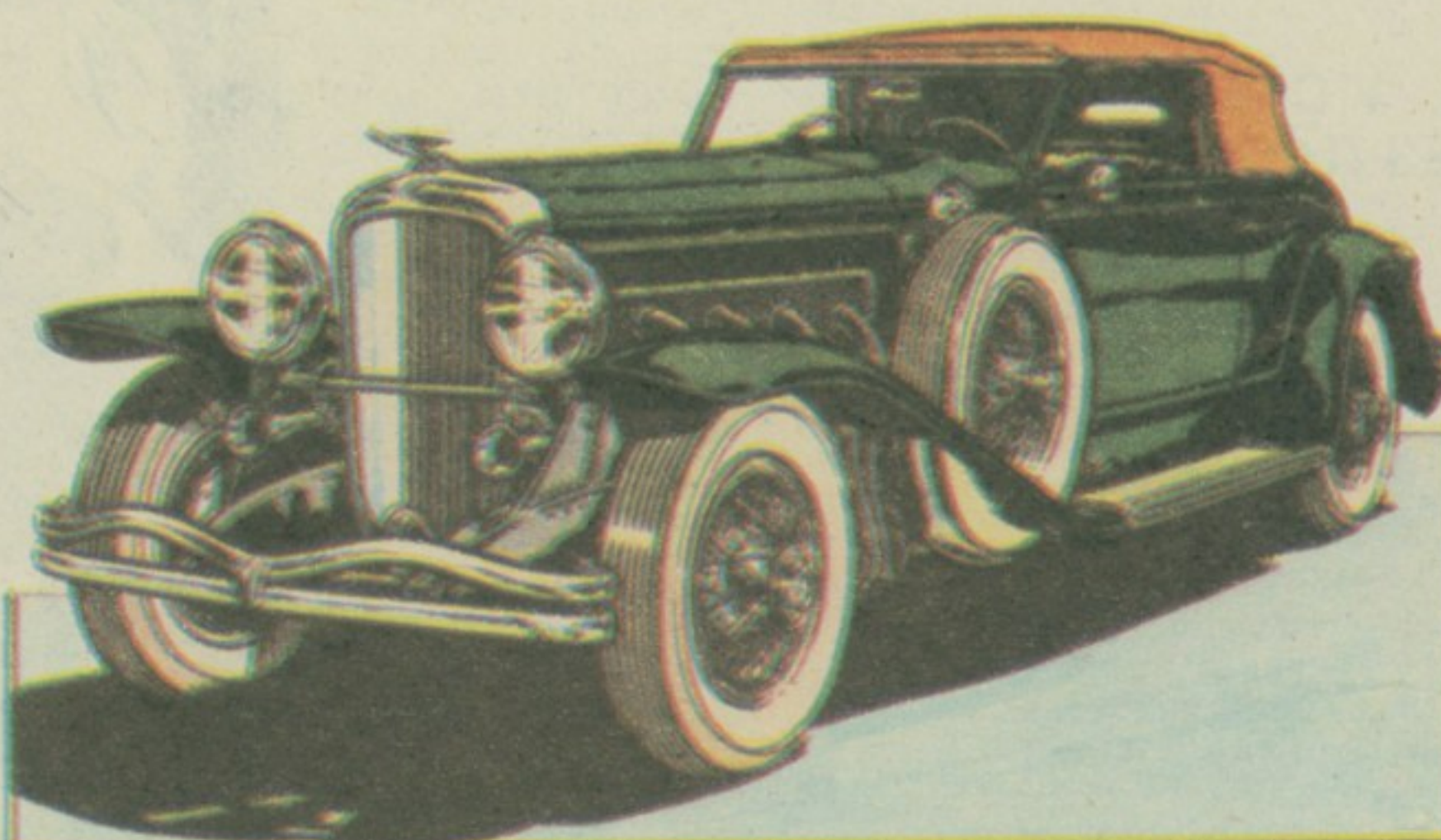
ROLS-ROYCE PHANTOM II 1932. — Svaki model Rols-Rojsa bio je i »prototip« mnogih automobila koji su slijedili. Model sa slike urađen je po narudžbini jednog suverena. Imao je jedan od najboljih motora u svijetu. Zapremina 12 700 (8 cilindara), brzina 145 km/h.

DELAJE D8 1932. — Delaže je uz Talboa bio najpoznatija firma francuske industrije automobila. Model D8 postigao je neponovljiv uspjeh. Odlikovao se jedinstvenim poklopcem motora i širokim bočnim staklom, a motor sa 8 cilindara, brzinom od 140 km/h, lako je vukao 2 tone teško vozilo.

STUTZ DV-32 SUPER BEARCART 1933. — Ovo je najbolji iz serije Stucovih automobila, sa osmocilindričnim motorom zapremine 4700 kubika. U njemu su objedinjene sve mehaničke finese — dupla bregasta osovina u glavi motora i ukupno 32 ventila. Ovaj sistem je kasnije preuzeo Ferrari.

DUESENBERG MODELE SJ 1934. — Ovo je automobil koji se gotovo bešumno kretao brzinom od 200 km/h. I njegova cijena bila je srazmjerna njegovim kvalitetima. Samo je šasija koštala 11.750 dolara. Imao je osmocilindrični motor zapremine 5000 kubika i jačine 200 KS.

ТАЈ
МАЛИ

ДРСКИ ВРАБАЦ

ЦИВЉАН ВРАГОЛАН

Пумпа на нафтоносном пољу источно од Мексикона у Канзасу, САД, радила је пуном паром под будним оком инжењера Џона Течла. Истовремено, два врапчића са храном у устима облетаху су крајеве клаташе полуге и ту негде нестајала. Подстакнут знатно тежељом, Течл је утврдио да врапци тамо подижу своје младе. Три гнезда била су свијена на врху стубова и на крајевима полуге која се сваке четири секунде диже и спушта за пола метра.

Његово запрепашћење било је још веће када је открио да се на свакој од осам оближњих пумпи такође налази по неко гнездо. Заинтересованог инжењера надзорник пумпи је известио да, изузев неких мањих справки, ниједна пумпа у последње две или три године није прегрјала да ради.

Откриће да врапци граде своја гнезда, легу јаја и подижу подмладак чак и на објектима који су у сталном покрету, говори о једној сасвим посебној појави у природи, својственој само овој врсти птица. То је најбољи пример смелости, вештине и довитљивости врапца, тешког свега 35 грама, изузетно способног да се прилагоди променама у природи које изазива човек. И баш захваљујући тој својој осовини, врабац је постао најраспрострањенија птица наше планете.

У СВЕТ БЕЗ ПАСОША

Наш врабац (*Passer domesticus*) припада врсти која, највероватније, води порекло из тропске Африке од пре 10 до 20 милиона година. Неке од ових птица су преко јужне Азије стигле до Далеког истока и развиле се у подврсту шумских врабаца. Друге су се прebile даље, на север и на запад, где се појављују као домаћи и шпански врапци.

Домаћих врабаца има у целој Европи и у великом делу Азије и Африке. У Северну Америку стигли су између 1850. и 1860. године. Донели су их европски ко-

ОД СВИХ ЖИВИХ БИЋА ОВА ПТИЦА, КОЈА ЈЕ ОСВОЈИЛА СВЕТ, ОДАБРАЛА ЈЕ БАШ ЧОВЕКА ЗА СВОГ ПРИЈАТЕЉА. ЗАСЛУЖУ- ЈЕМО ЛИ МИ ТО ПРИЈАТЕЉСТВО?!

лонисти да би се уз њих подсећали на „стари крај“, али и да би их искористили у борби против штетних инсеката. Двадесетак парова врабаца донесених у Буенос Ајресу 1872. године били су први досељеници све врсте у Јужној и Централној Америци.

Око 1870. врапци су стигли у Аустралију и Нови Зеланд.

Дугачак највише 15 цм, несташан, бучан и друштвен истовремено, врабац је птица за коју се може рећи да је „најљудскија“ јер воли друштво човека. Усталом, виши воли да обитава у грађевинама у којима има станара, него у рушевинама и ненастањеним пределима. Његов живот је, баш као и наш, одређен строгим друштвеним нормама и одвија се око централног боравишта — гнезда.

ЗАЈЕДНО ДОКРАЈА

Са дужим данима и лепшим временом, а то значи пред крај фебруара или почетком марта, врапци започињу свој годишњи циклус размножавања. Док млади мужјаци траже погодна места за савијање гнезда, старији остају тамо где су и уживају у пролећном сунцу.

У априлу наступа свадбарска сезона. У свом пролећном руху мужјаци су веома елегантни. Глава им је тамнобраон боје прошарана црним пругама, груди сасвим тамне, леђа сива, кљун плавичасто-црн, а крила беличasto-црвенкаста и у лету се пресијавају. Младомладе скакуће и клања се својој изабраници која, у односу на њега, изгледа сасвим просечно. У свом заносу он спушта крила, као да стоји у ставу „мирно“, а реп шири у лепезу.

За кратко време ту се нађу и конкуренти који такође почињу да скакућу око женке... Ако женка

случајно полети, сви као без главе појуре за њом. Мужјаци често не презају ни од туче како би што пре освојили изабраницу свог срца. Понекад је, међутим, довољно да један од њих одлучно заузме претешки став па да се остали одмах повуку.

За разлику од осталих мањих птица, врапци једно другом остају верни за цео живот. Природњак аматер Мајк Томкис сећа се једног пара који се гнездио изнад прозора његове куће у Лондону. Када је једног дана неопрезоног мужјака шчепала и однела мачка из суседства, женка је данима стајала на прозору с главом увученом у рамена и немом једиковала. Само уз помоћ млека и комадића

куваних јаја, Мајк је успео да ојађеној птици поврати веру у живот.

ОПАСНОСТ У ГНЕЗДУ

У својим прилично неуредним гнездима, која су понекад велика као фудбалска лопта обложена сламом, травом, кончићима, отпацима од тканина, паперјем или сеном, врапци могу да отхране од јелне до четири генерације потомака годишње.

У априлу женка полаже прву групу јаја — 3 до 6 — беле боје, посутих сивим или браон тачкицама. Када се младунци излегу, после 12 до 14 дана, мужјак преузима улогу „главе породице“, обезбеђујући највећи део хране, нарочито у првим данима. После неколико недеље млади су способни за лет и почињу да напуштају гнездо. Родитељи их при том пожурују својим пискавим цвркутањем: женка је већ тада

спремна за полагање нових јаја. Уколико легло није спремно, може се чак догодити да их снесе у неко друго гнездо.

Врапци су добри родитељи. Једном је Томкис приметио да упорно носе храну у гнездо које су млади, како је веровао, одавно напустили. Завирио је унутра и спазео сасвим одраслог врапца заробљеног концем који му се смрктао око ноге. Била је то прилика за занимљив експеримент... Уместо да га напусте, родитељи су са пуно љубави наставили да га још неколико месеци хране.

Ове птице су и необично интелигентне. Психолог Ј. П. Портер их је подвргао тесту сналажења у лавиринту и утврдио да су спретни колико и неки виши кичмењаци — мајмуни, на пример. Једино су врапци у стању да заћуре и пливају под водом на дубини до 30 цм да би избегли замку. Од 820 врабаца, које је орнитолог Денис Самерс похватао ради прстеновања, само 26 је поново ухваћено. Штавише, неки од ових врабаца су од постављених замки извукли корист. Чекали су да нека бржа и спретнија птица, као што је сеница, украде мамца па да је затим напатну и натерају да га испусти. У томе су најчешће и успевали.

Има и других примера чихове довитљивости. Када је у Мериленду саграђен нови, плански део града Колумбија врапци су за свијање гнезда искористили све недостатке нових грађевина, пре свега шупљине на просторима између олука и кровова. Чланови Комисије за пољем и одржавање зграда су на тај начин лакше уочили места са недостацима.

ПОГУБНА ЗИМА

Веома ретко се врапци који живе у парковима, вртovima и на пијацама великих градова удаљавају више од 2 до 3 километра од места рођења, док се они из предграђа често с јесени селе на житна поља одакле се враћају тек после жетве.

Врапцима је зими неопходно склониште јер због

хладноће утину у року од 15 часова. Њихово на изглед весело скакутање око нашег прозора у ствари је очајнички покушај да измаме мало пажње и коју мравицу хлеба.

Живот врабаца несумњиво је изложен многим опасностима. Само један од осам преживи, а у дивљини су веома ретки они који доживе старост. Најстарији врабац за кога се зна прстенован је у Белгији 1920. године — угинуо је после 11 година и 3 месеца живота.

Аутомобили су главни узрочници смртности у врапчијем свету. Најчешће су криви сами врапци, јер трагајући за храном знају да буду веома неопрезни. Соколови, мачке, пси и пацови такође убијају врапце. По неким статистикама, ове птице су главни извор хране совама које живе у пољима на прилазима градова. Многи врапци су жртве слује са крупним градом. Неке у зимским месецима затрпа снег који се обрушава са кровова кућа. Случај врапца кога је на универзитетском крикет игралишту у Кембриџу убила лоптица лансирана великом брзином свакако да није једини, али је зато занимљив као илустрација могуће опасности.

Равнотежа

Врапци се вековима сматрају штетним птицама. Размислимо ли мало схватићемо да немамо због чега да их оптужујемо. Понекад се догоди да искључају понеки цвет у врту (нарочито сне са жутиим латицама), ископају из земље тек посађени грашак, разголите корен неке биљнице или униште понеки пупољак на воћкама — то је све. Главна храна им је семење коровних биљака, а своје млада подижу хранећи их за човека штетним инсектима и њиховим ларвама. Све у свему, корист и штета коју човек има од врабаца стоје у узајамној равнотежи.

Ко би од нас пожелео да живи тамо где нема врабаца? Градови би заиста били сиви и празни без ових крилатих враголана, који нас облећу на пропланцима где сдлазимо на излете, другују с нама у фабрикама где радимо, походе прозоре наших кућа и станова и једу нам из руку чим смете наше добре мере. За стовариштво метрспода врабац је најчешће једина веза са природом. Бучан је и непријатан, али ниједно друго биће из животињског света није у стању да нам подигне морал као што може један обичан, мали „дивљан“. И не заборавимо, од свих живих бића врабац је баш нас изабрао за своје пријатеље.

Д. В.

СИРОМАШНЕ ЖЕТВЕ БИСЕРА

ПРЕ ПЕТНАЕСТ ГОДИНА У ЈАПАНУ ЈЕ БИЛО НА ХИЉАДЕ УЗГАЈИВАЧА БИСЕРНИХ ШКОЉКИ, А ДАНАС ИХ ИМА САМО НЕКОЛИКО СТОТИНА. ЈУКИО СУЗУКИ ЈЕ ЈЕДАН ОД ЊИХ.

ДРАГУЉИ У ПРАХ ПРЕТВОРЕНИ

Сунце се диже иза брда које окружује залив Аго а Јукио Сузуки се у својој минијатурној лађи опремљеној истрошеним једноцилиндричним мотором отискује на море. Сузуки је човек шездесетих година и на његовом избораном лицу царује умор. Његове руке подсећају на клешта крабе а прсти су од мукоотрпног рада искривљени и препуни ожиљака.

Барка се полако провлачи између редова огромних правоугаоних сплавова од бамбуса трске на којима, причвршћене најлоном, висе хиљаде металних кошара. У свакој од њих налази се десетак острига у којима — бар тако Сузуки мисли — расте по један бисер.

Овај од девнина омиљен накит вештачки се узгаја тек од почетка овог века, и то убацивањем страног тела у једну врсту остриге која се назива бисерном.

Пре само петнаест година у Јапану је било на хиљаде самосталних узгајивача, а данас их има само неколико стотина. Сузуки је један од њих.

Потребна је љубав

Док барка излази на чистину, Сузуки нетремице гледа у тамну воду залива, као да се пита шта се доле догађа. Топла струја која сваког пролећа долази из правца

Филипина омогућује бисерној шкољки (*pinctada martensi*) да се размножава. Но, загађене воде индустријализованог Јапана из године у годину повећавају њену смртност.

Неки, међутим, кажу да шкољке којима су металне кошаре већ педесет генерација једино пребивалиште, не могу више да буду јаке и отпорне као некада. Истина је и то да су многа узгајалишта у свету угашена због истребљења шкољки. И није чудо што Сузуки у својим кошарама налази све већи број угуинулих шкољки и све чешће констатује да бисери нису лепи и да су неправилног облика, што свакако утиче на њихову прођу.

Уосталом, у Њујорку је цена јапанског бисера већа него икада; у односу на цене од пре пет-шест година, удвостручена је.

Сузуки стиже до својих сплавова, баца сидро и почиње да извлачи кошаре. Свака кошара има отвор 35 x 50 см и дубину од око 20 см. Старац помно посматра остриге, узима једну у руке и са ње ноктима скида водене наслаге. Затим пажљиво мирише прсте јер мирис може да открије присуство паразита или неку болест.

Сузуки се непогрешиво оријентише; време је да извуче и очисти шкољке из ове зоне. Један сплав од тридесет метара може да држи око 20 хиљада острига, а њихово чишћење (четком) је дуг и

исцрпљујући посао. Обавља се сваких 10 до 15 дана, у периоду јул-септембар. Сузукију је очигледно потребна помоћ.

Помагао му је старији син све док се није запослио у једној електронској фирми у Нагоји. Лепо зарађује, ради четрдесет сати недељно и више не мора да се отискује на море. Сматра непотребним да и даље преузима на себе ризик једног оваквог посла.

Прича се да је Кокичи Микимото, човек који је први почео са вештачким узгајањем бисера, „краљ бисера“, како га и данас зову, често напомињао да је остригама потребна љубав да би стварале бисере. Сузуки у то верује. У пролеће, када се на залив сруче обилне кише, мери салинитет воде и ако је потребно, спушта кошаре на већу дубину да би живот драгоцених шкољки био удобнији.

Кошаре на обалу!

Приближавањем зиме Сузуки помно прати метеоролошке извештаје, и кад наиђе хладне струје, жури да постави остриге на најбољу висину. Када, најзад, стигне зима, сплавове са остригама премешта у топлије воде, око острва Ки, а у пролеће их опет враћа на старо место. Увек је с њима, тим слепим, глумим, хладним и немим бићима која му значе живот.

Сваког априла Сузуки врши „осемењавање“ довољно одраслих острига: завлачи дрвени штапић између љуски и брзином и прецизношћу хирурга убацује у остригу мајушну седефну лоптицу обавијену ткивом неке друге шкољке. Сваког минута кроз његове руке прође пет острига. Што је бржи, боље је. Чак иако све тече по плану, ова операција доноси смрт свакој шестој јединки.

У заливу Аго седефна срж величине три милиметра која се убацује у остриге за три године нарасте до пречника од пет милиметара. Узгајивачи, међутим, често сакупљају бисере већ после годину или две.

Жетва почиње крајем децембра и траје до марта. Кошаре се износе на обалу и Сузуки тада ангажује све расположиве снаге: остриге се отварају и мекано ткиво — чак и кад не садржи бисер — вади се ножем и оставља у кофе у које се затим убацује живи креч да разбије ткиво и омогући бисерима да изроне. Сакупле их, оперу морском водом, истрљају сољу, осуше и стављају у једну кесу.

Обично је 60 одсто сакупљених бисера без боје и форме и зато нема вредности... Један део ових бисера се меље у прах и служи за спразњање пилула са високим дозом калцијума. За трговину остаје 40 одсто бисера, али је свега 3 одсто доброг квалитета.

Д. В.

МАЛА ЧУДА
ВЕЛИКЕ
ПРИРОДЕ
И НАУКЕ

МЕТАЛ КОЈИ ПАМТИ

Познато је да су поједини делови људског језика различито осетљиви у зависности од укуса — слатко, слано, кисело, горко. Док нешто пробамо, једемо или пијемо, надражени нервни завршеци чула укуса шаљу импулсе до центра у мозгу откуд добијамо обавештење о којем се одређеном укусу ради. Познато је да се зависно од

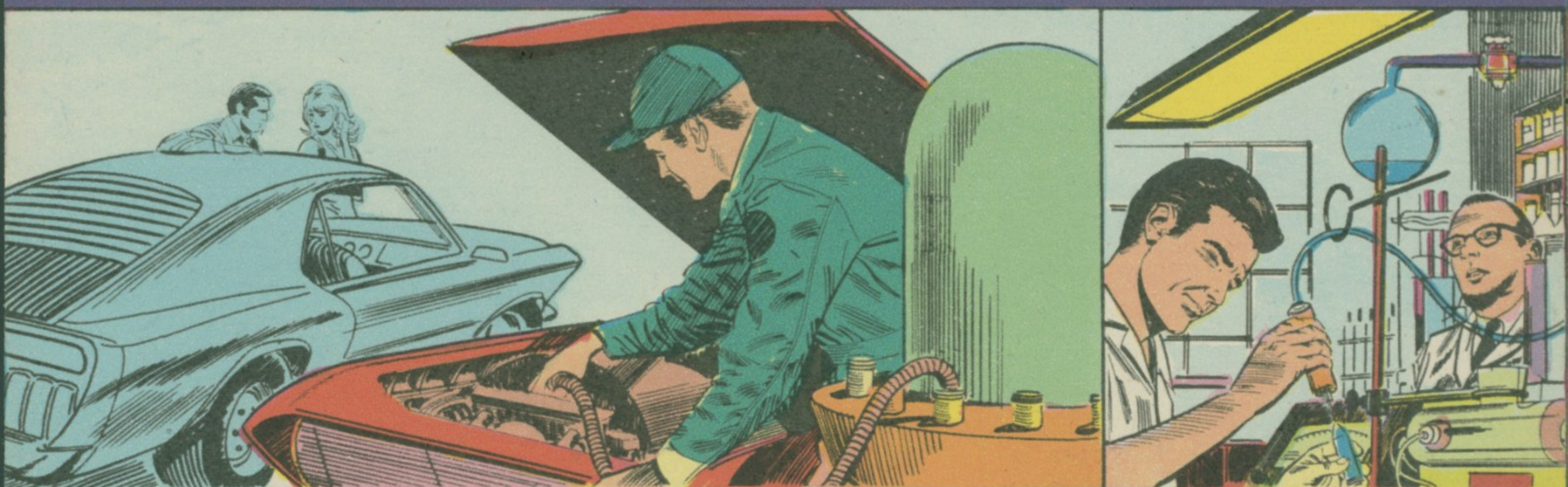
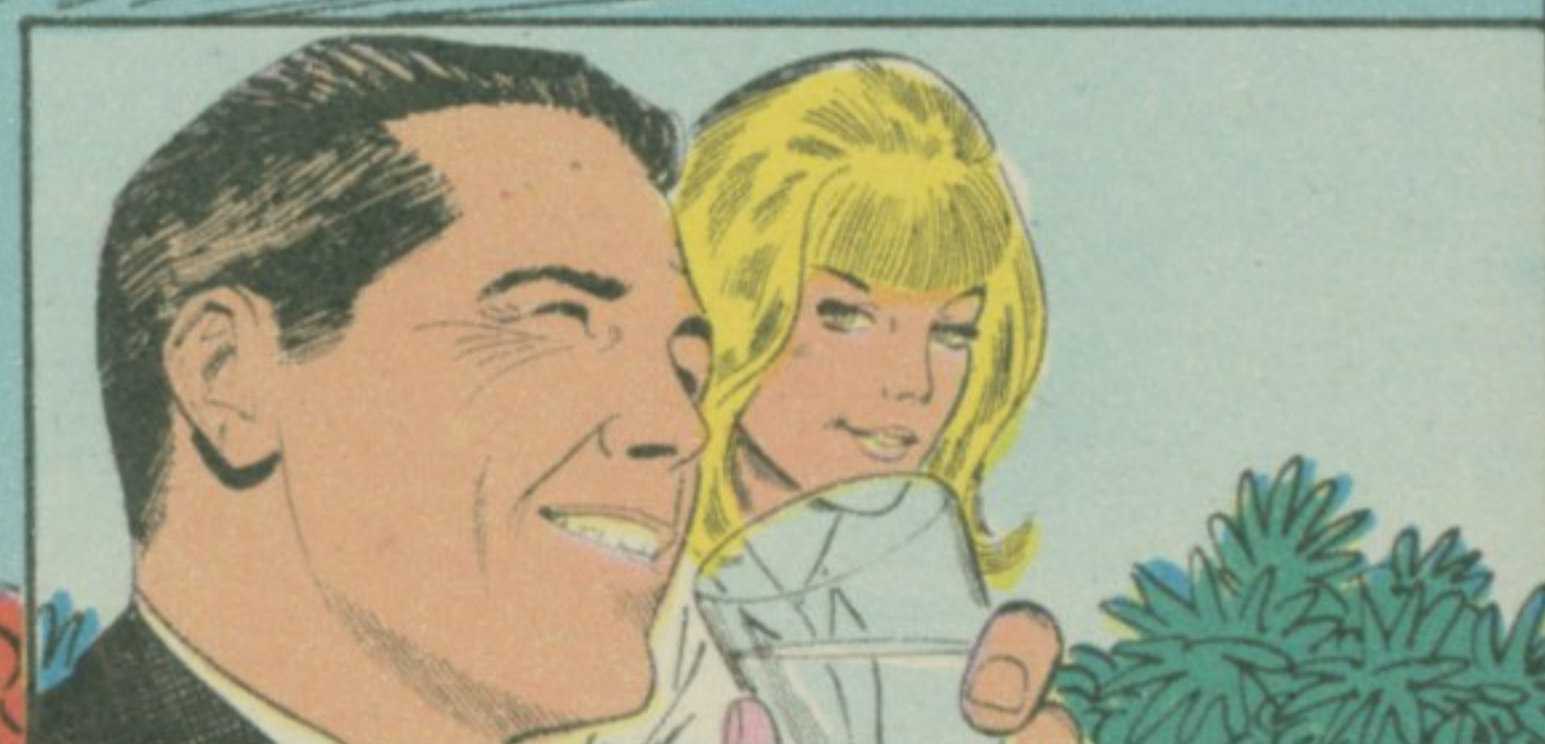
топлоте укуса хране мења. Све ово, међутим, пада у воду када је реч о малој црвеној бобици жбунасте тропске биљке *synsepalum dulcificum*. Становници западне Африке ову воћку употребљавају за заслађивање теста, палмовог вина и пива, док ми храну сладиме шећером или сахарином и тиме утичемо на њен квалитет.

Љод Бидлер и Кенцо Курихара, хемичари са универзитета у Флориди, САД, успели су да из ове необичне биљке издвоје активну материју коју су означили као гликопротеин. Даљим проучавањем утврђено је да, за разлику од других слатких материја, гликопротеин директно утиче на функционисање чула

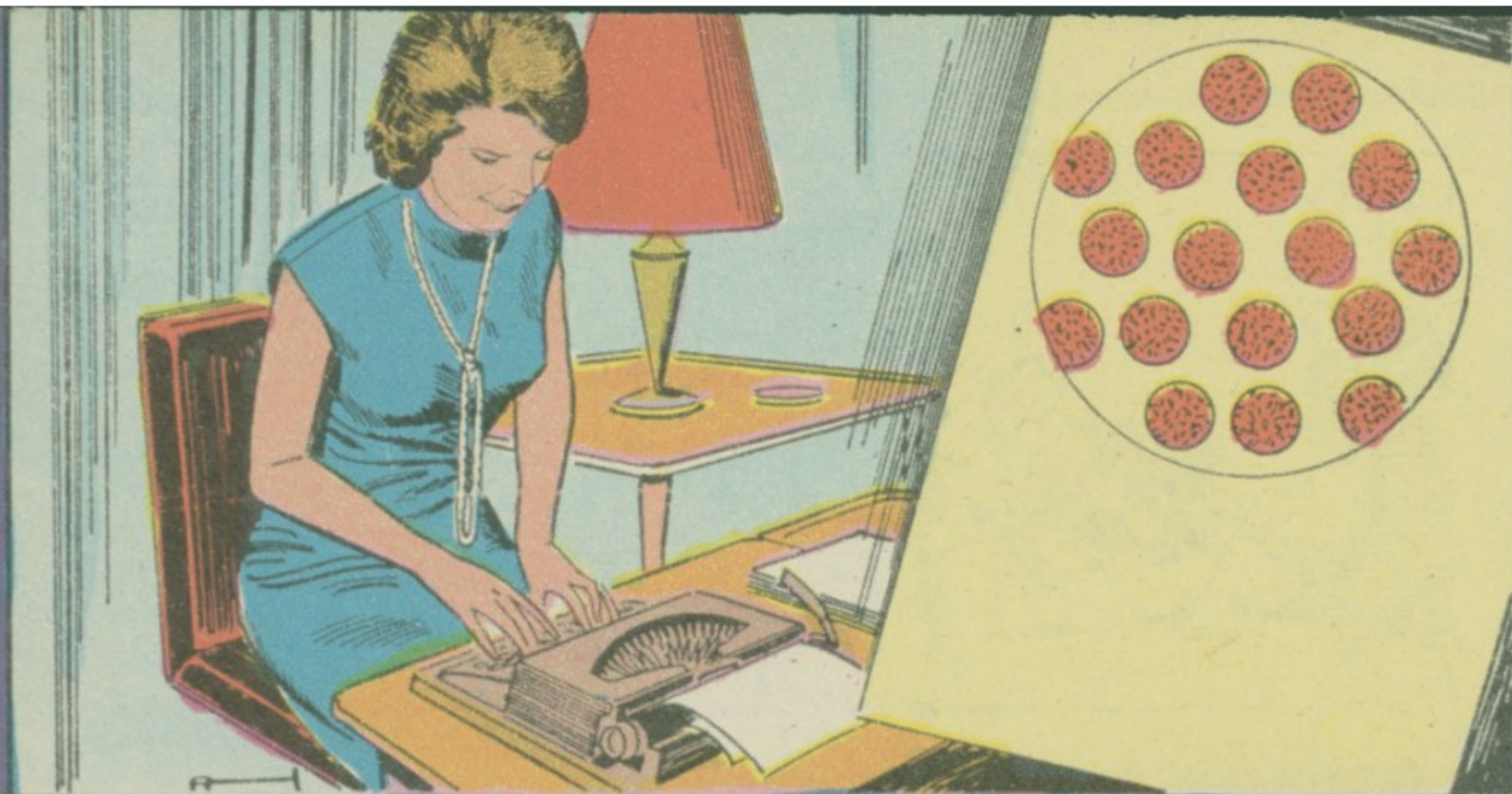
укуса. Једноставно, сва храна која се користи са овом материјом постаје слатка. Тако се и лимун, уколико се претходно са-

жваће таблета са соком „чудотворне“ воћке, чини слатким. Гликопротеин је већ нашао примену у медицини и фармакологији.

И обична вода има неке необичне особине. У њој се раствара већина материја а она сама лако мења агрегатна стања — испарава или се леђи. „Воду која то није“ створили су процесом полимеризације (комбинација молекула која задржава особине основне материје али има већу тежину) совјетски хемичар Федјакин и Дерјагин.

Поливода, како су је назвали, кључа тек на температури од око 600 степени Целзијусових а мрзне се на око 60 степени испод нуле. Већ се размишља о томе да се ова вода искористи као нова врста мазива, антифриз или као специјално гориво за могуће „парне аутомобиле“ будућности.

Семење биљака има своје чауре, махуне, љуске и друге заштитне омотаче. Јаја риба и птица, такође. Њихове љуске штите ембрион а садржај га храни све док младунче не угледа свет. По угледу на ове природне „капсуле“, хемичари су створили такозване „микрокапсуле“ — сићушне лоптице

које садрже корисне течности, чврсте материје и гасове. Још 1954. године микроскопски ситна зрнца испуњена одређеном бојом први пут су употребљена за „пресвлачење“ полеђине хартије која под притиском одштампава копију, без употребе индиго-папира.

Материјал у виду сувог концентрата, припремљен за пуњење микрокапсула, помеша се са желатином или пластиком. Нарочитим поступком — промена температуре или неких других услова — полимерни желатин или пластика се растварају, окружују главну материју а затим очвршћују претварајући се у безброј сићушних лоптица. Поред тога што могу да буду замена за индиго-папир, микрокапсуле налазе примену и у фармакологији: за ублажавање непријатних мириса и укуса, продужење рока трајања појединих лекова, за њихово постепено растварање у организму и слично. Користе се и за суве лекове и уља, бељење рубља и ароматизовање супа и колача „из кесице“. Произведене су чак и брик-пак микрокапсуле које садрже 99 процената газоллина (уља за унутрашње машинско сагоревање).

Још у време опсаде Париза пре сто година, фотографи су преко јединица пруске војске, голубовима и балонима, слали микрофилмоване поруке. Назив микрофилм упућује да се ради о документу који садржи фотографије и штампани материјал у минијатури. Наравно, један овакав документ чита се уз помоћ увеличавајућег стакла. Прву практичну примену микрофилм је нашао у библиотекама где су полице одавно пренатрпане. Ради поређења, треба рећи да је за 20 хиљада књига просечне дебљине потребно више од 600 метара полице. Микрофилмоване, оне заузимају тек педесети део овог простора јер један микрофилм може да забележи 3 хиљаде страница текста. Данас има неколико врста микрофилмова, чак се појављују и у комбинацији са картицама које се компјутерски читају.

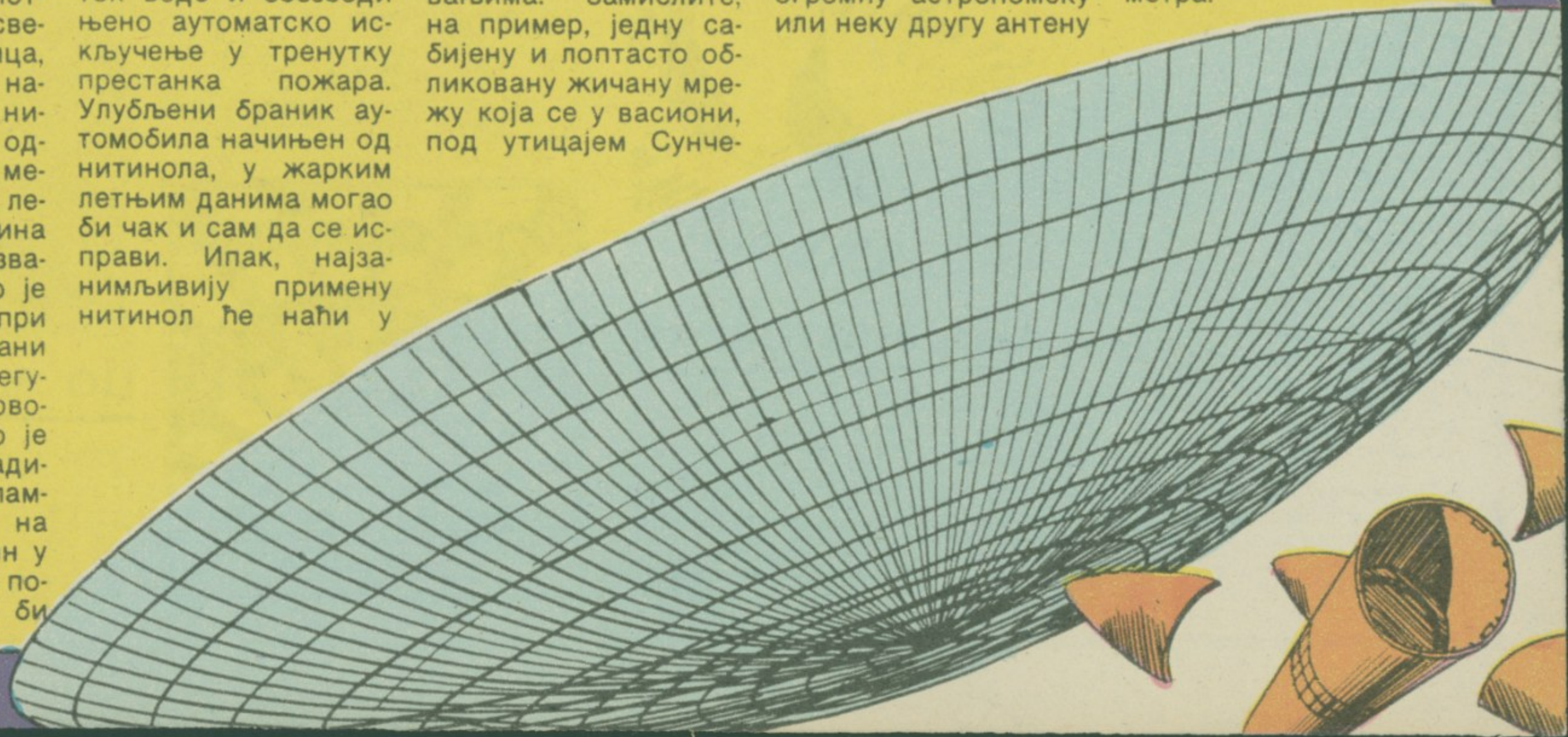
Трагајући за лаким и чврстим металом потребним за израду свемирских летелица, два истраживача начинила су отопину никла и натријума у односу 1:1 и добила метал и еластичну легуру чудних особина коју су касније назвали нитинол. Убрзо је откривено да се при загревању згужвани предмети од ове легуре враћају у свој првобитни облик. Тако је нитинол добио надимак „метал који памти“. Употребљен на одговарајући начин у систему за гашење пожара, овај метал би

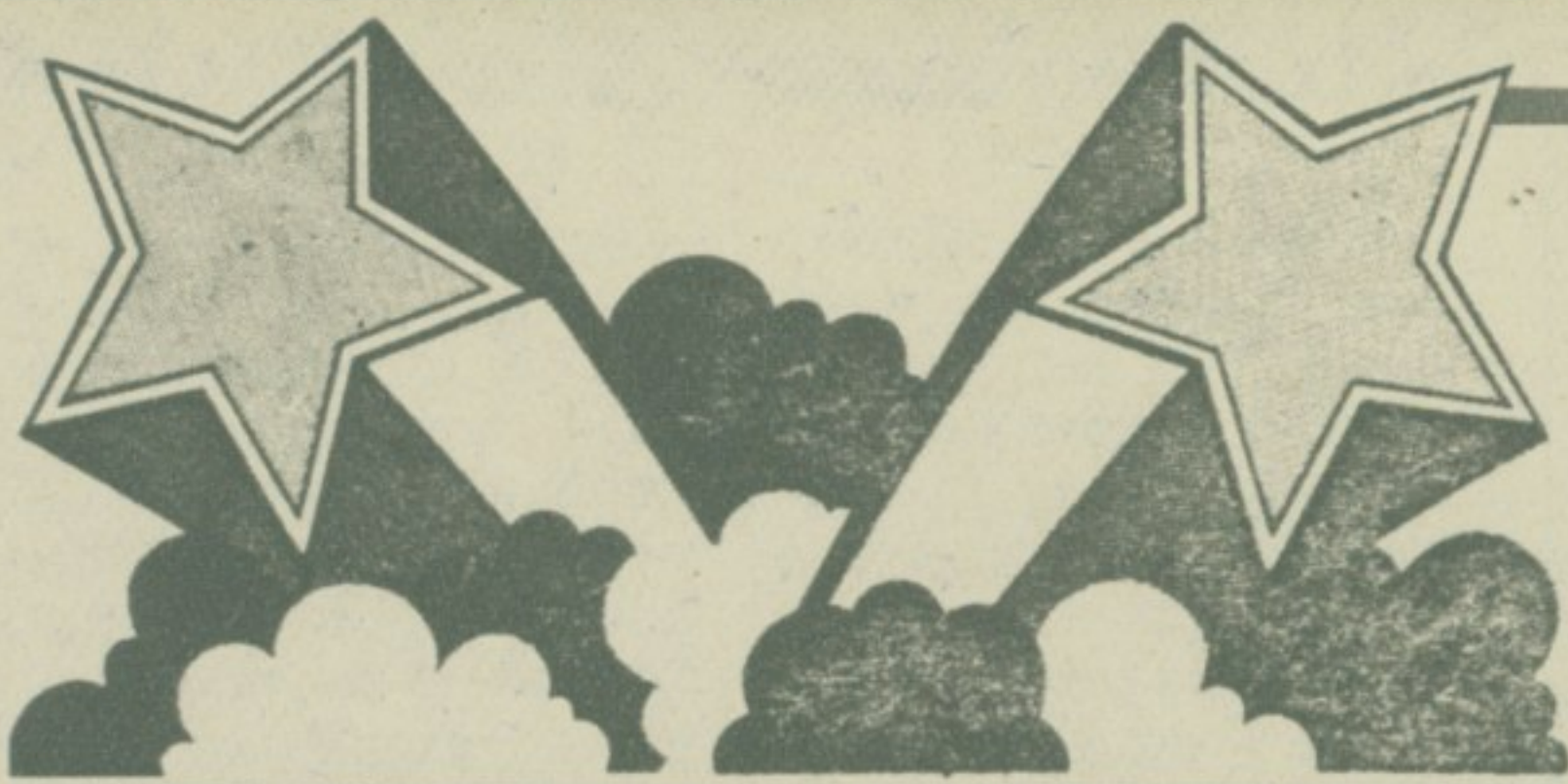
могао да регулише доток воде и обезбеди њено аутоматско искључење у тренутку престанка пожара. Улубљени браник аутомобила начињен од нитинола, у жарким летњим данима могао би чак и сам да се исправи. Ипак, најзанимљивију примену нитинол ће наћи у

свемирским истраживањима. Замислите, на пример, једну сабијену и лоптасто обликовану жичану мрежу која се у васиони, под утицајем Сунче-

вих зрака, развија у огромну астрономску или неку другу антену

широку и до два километра.

ХИТ - СТРАНА

ВРУЋ ВЕТАР

СТИСНИ МАЛО ЗУБЕ

Музика и текст: М. Сокић и З. Тутић

Изводи: ВРУЋ ВЕТАР

Волела ме клинка
луп'о сам јој чврће
после сам схватио
и патио.

У најлепшем добу
дала ми је ногу
а ја сам ћутао
и ћутао.

Рекао сам самом себи:
„Сви велики људи
у почетку губе,
стисни мало зубе,
стисни мало зубе!“

Љубавна је прича
отпочела давно
од првог момента
пропао сам славно,
на прагу живота
згазих јој на живац,
и вечито остах
уцвељени клинац.

Рекао сам самом себи...
Данас док се скитам
пијан себе питам
што сам се мучио
и учио, учио, учио...

После неколико година стагнације и неактивности, рок-сцена у нашем главном граду поново је оживела. Оформљене су нове младе групе, поједини искусни музичари су се вратили, а долазе проверени таленти и из унутрашњости. Сви они све више

чином интерпретирања. Како сами чланови састава кажу, они „представљају новоградску, новоталасну музику без комплекса чији је рок употребе неограничен“. Ускоро ће се и ширем кругу љубитеља ове врсте музике ukazати прилика да да своју оцену о овом саставу по-

истражују и максимално се залажу јер знају да успех не може доћи преко ноћи.

Од група новог таласа треба поменути ВРУЋ ВЕТАР чија је музика и те како „загрејала“ оне који су у протеклих летњих месеци имали прилику да је чују. ВРУЋ ВЕТАР нас је пре свега обрадовао свежином идеја и на-

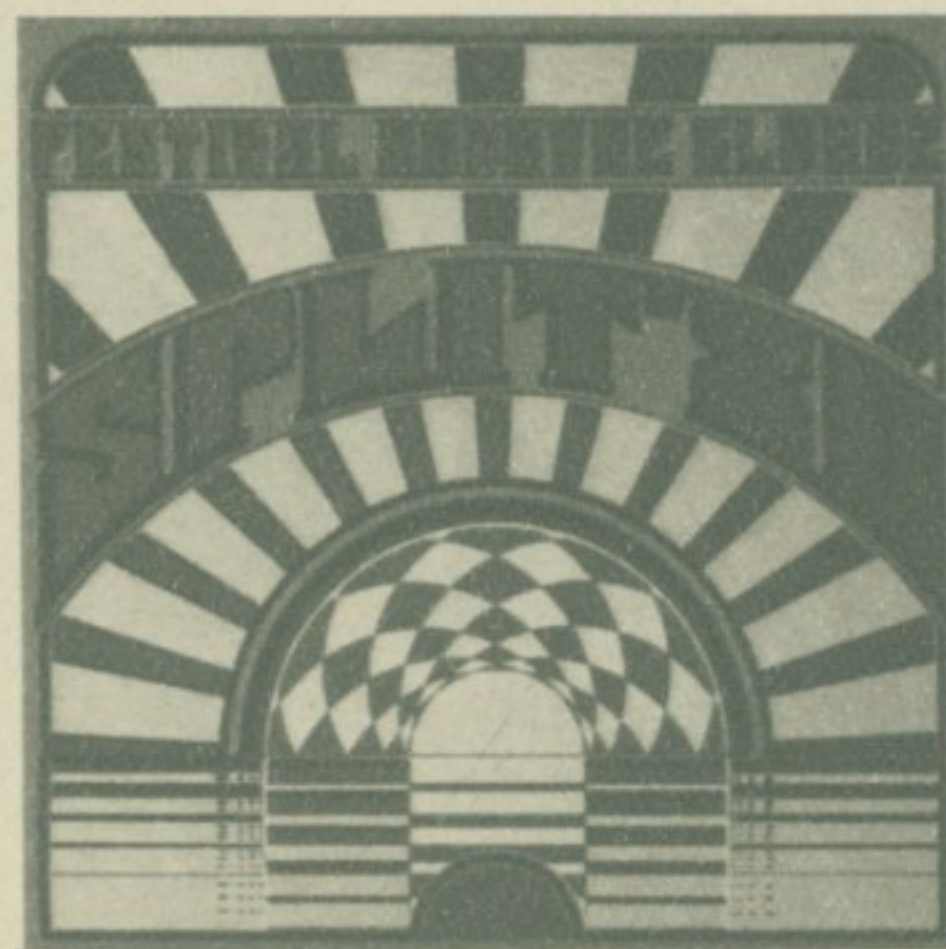
што је ЛП плоча са дванаест нумера већ снимљена.

Група је основана 1. јануара ове године, а сачињавају је Миодраг Бата Сокић, двадесет седмогодишњи професор математике, без запослења у струци, али са вишегодишњим искуством у музици. Наиме, Бата је био члан групе СУНЦОКРЕТ. Свира бас-гитару, а

НОВЕ ПЛОЧЕ

СПЛИТ 80

У издању Продукције плоча и касета РТВ Љубљана појавила се плоча са мелодијама изведеним на фестивалу забавне музике у Сплиту. Десет нумера од десет извођача: ПЕПЕЛ ИН КРИ, Томаж Домицељ, ГРУПА СТ. Иво Патиера, Дитка Хаберл и други својим интерпретацијама дочараће вам део атмосфере ове специфичне фестивалске смотре код нас.

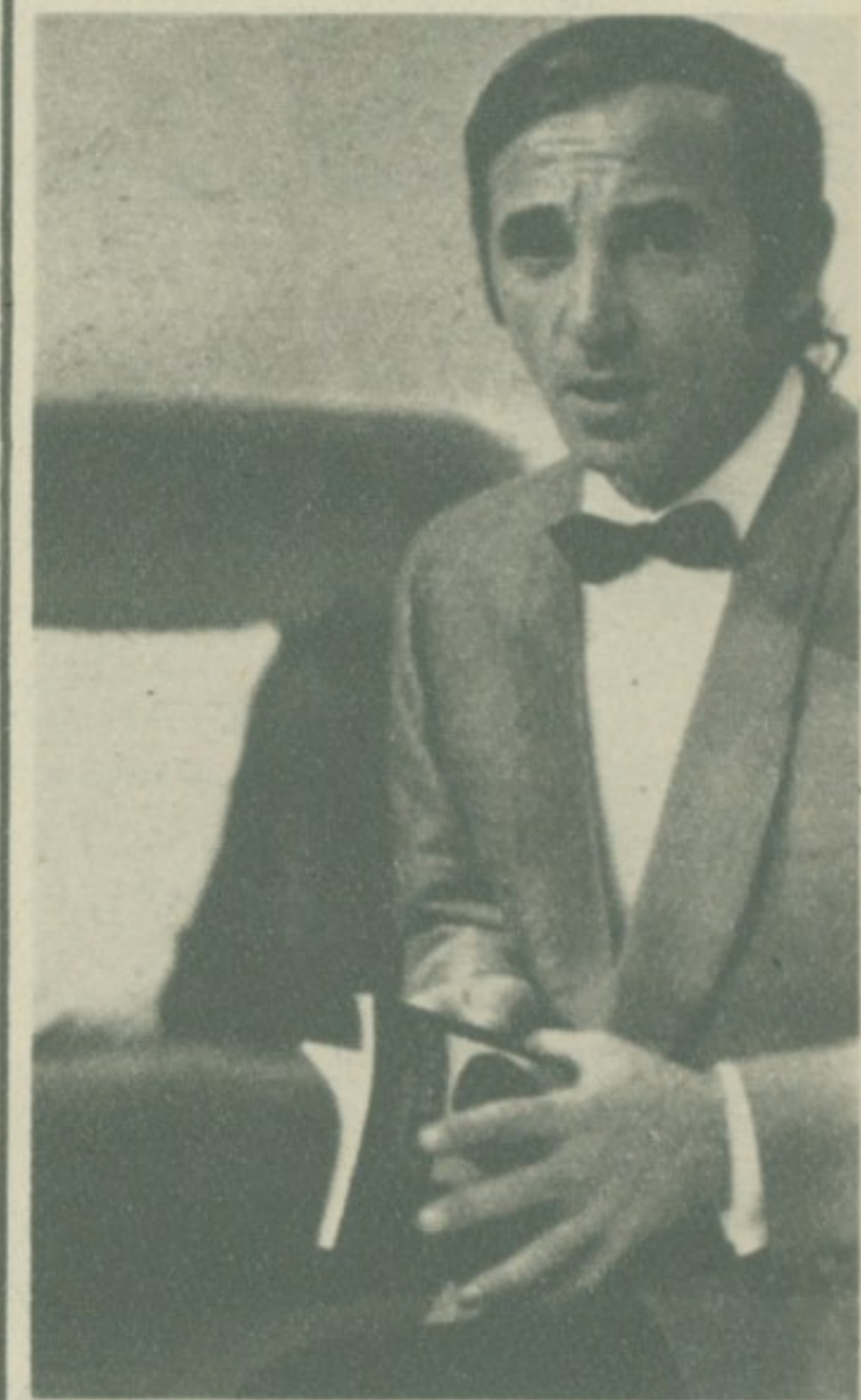

ЛАЗАР РИСТОВСКИ

После успеха велике плоче „Рок циркус“ групе СМАК, Лазар Ристовски нам се представља малом самосталном плочом. На њој су две обрађене композиције аутора Тугомира Видановића „Тражиш опроштај“ и „Анжелика“. Ове песме су некада певали Сенка Велетанлић и Драган Антић на фестивалу Београдско пролеће. У необичном диско-аранжману и прилагођене садашњем тренду, звуче занимљиво и надахнуто.

ШАРЛ АЗНАВУР (Charles Asnavour)

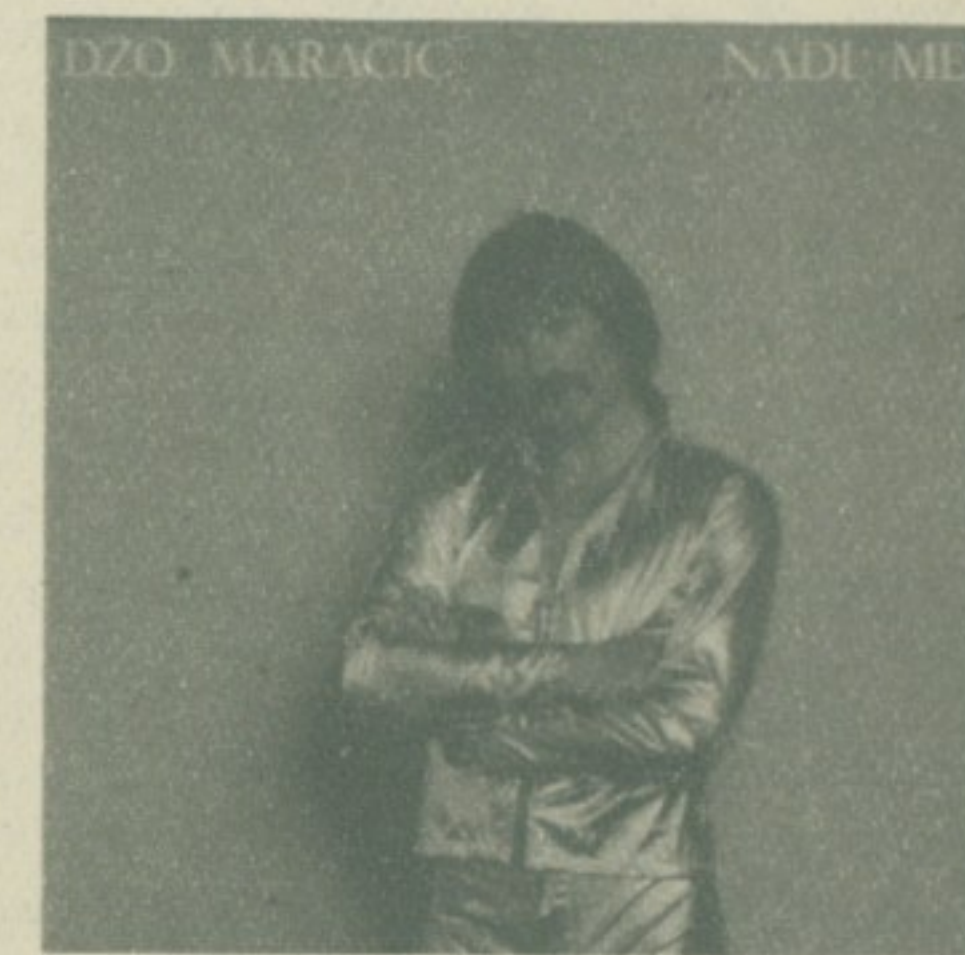
И поред дугог стажа у свету шоу-бизниса, француски шансоњер ШАРЛ АЗНАВУР и даље плени пажњу. Последњих година овај певач приређује добровољне концерте по Европи. Сав приход са тих концерата уплаћује се у корист сиромашне и незбринуте деце. Шарл Азнавур је гостовао и у нашој земљи и пун је хвале за југословенску публику: „У Југославији сам боравио четири пута. Публика је дивна и увек ме је лепо примила. При-

метео сам да Југословени добро познају и музику других земаља.“

Азнавур и даље снима плоче и то на пет језика: француском, енглеском, немачком, италијанском и шпанском, а пошто тренутно учи још неколико језика, нада се да ће ускоро певати и на португалском, руском и јапанском. У последње време снимио је неколико филмова и жеља му је да се том послу много више посвети.

афирмацију је стекао и као успешан композитор и писац текстова. У ВРУЋЕМ ВЕТРУ је још један бивши члан СУНЦОКРЕТА, гитариста Ненад Божић. Има два-

ЏО МАРАЧИЋ

„Нађи ме“ назив је нове велике плоче Џо Марачића који, после неколико запажених дискографских остварења, једно време није снимао. Наиме, Џо Марачић живи у Америци а вратио се у Југославију да би се представио овом веома добром плочом на којој су се нашле композиције познатог хитмејкера Ђорђа Новковића.

БИЧ БОЈСИ (BEACH BOYS)

Ове летње месеце бројни предузимљиви менаџери искористили су да у многим европским градовима организују велике поп-приредбе. Од састава који су до сада одржали запажене концерте, треба поменути ФЛИТВУД МЕК (FLEETWOOD MAC), РОКСИ МУЗИК (ROXY MUSIC) и ПРИТЕНДЕРС (PRETENDERS). Ипак, један састав може посебно да буде задовољан пријемом код публике. Реч је о групи БИЧ БОЈСИ, популарној још седамдесетих година, која сада наступа у измењеном саставу, али ништа није изгубила од квалитета.

Где год су наступили овог лета, БИЧ БОЈСИ су бележили успехе, али посебно треба истаћи њихов наступ у Копенхагену. Спектакуларни концерт ове америчке групе одржан је под ведрим небом, усред парка, пред око 50 хиљада љубитеља рок-музике, док их је више од 10 хиљада остало пред улазом у парк јер су све карте биле распродате неколико недеља унапред. У свом програму који је трајао час и четрдесет пет минута, БИЧ БОЈСИ су још једном доказали да су група са самог врха чију популарност очигледно нису угрозили бројне нове групе.

десет и четири године и такође се успешно окушао као композитор и писац текстова. Зоран Тутић, тридесетогодишњак који је гитару свирао у неколико београдских група, сада је у овом саставу. Двадесет четворогодишњи Драган Миљановић први пут се посветио овом послу и то као певач. Драган свира и инструменте са клавијатурама, а за бубњевима је две године старији Раша Живковић.

БЕРЗА ПЛОЧА

Поклањам по једну плочу сваком оном ко погоди тачан назив албума групе U. K. SUBS. Називи плоче су: »Silver Convention First and Second«, »Sweet Freedom« и »Wonderworld« (URIAN HEER). »The Sadista Sisters« — ово су оригинали, »Смак I«, »Mada in Japan« и »Machine Head« (DEEP PURPLE), »Message from the Country« (MOVE), »YU grupa I«, »Boom Fest 73«, »Imagine« (John Lennon), »Hits of« (BEATLES), »Disco Baby« (Van McCoy) и »Movement« (Issac Hayes).

Зоран Каргић,
Крушевачка 44,
11000 Београд

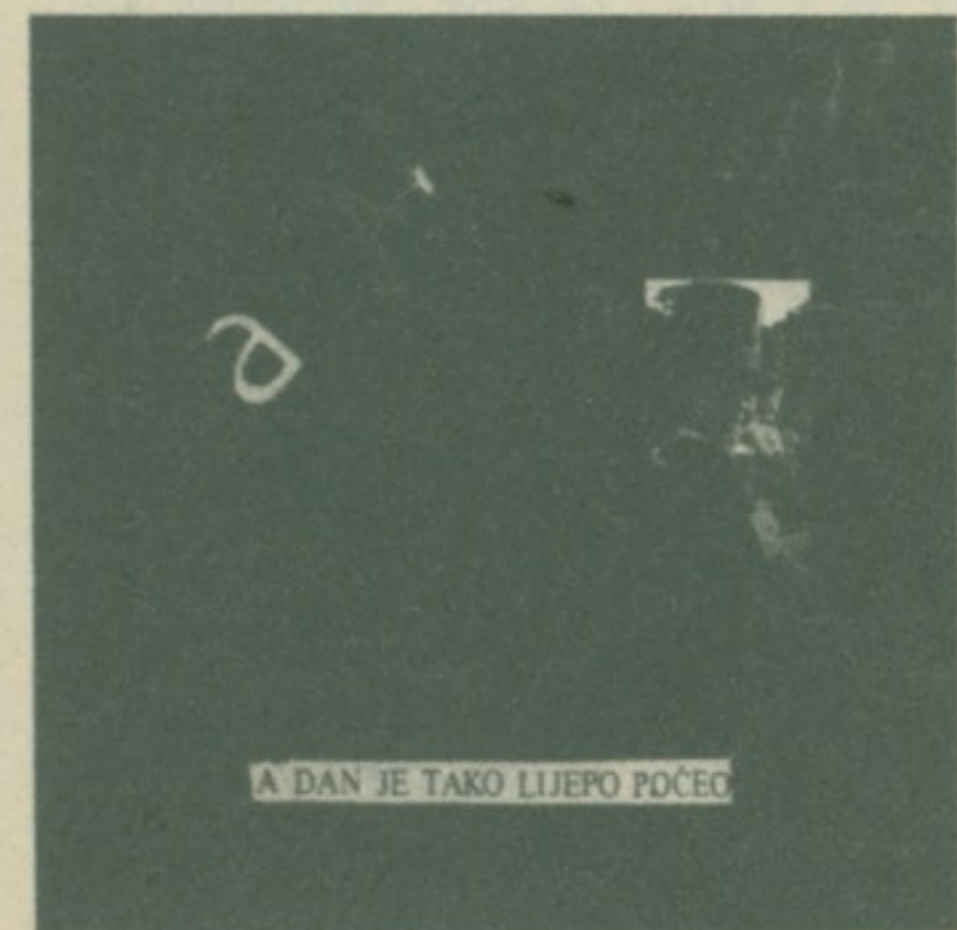

Желио бих да објавите мој списак плоче за продају: »Arrivals«, »Greatest Hits«, »The Very Best of...« — дупли албум, »The Album« и »Voulez Vous« — казета (све од ABEE), »Greatest Hits« (Elton John), »Saturday Night Fever« (BEE GEES), »Ако прићеш« и »Ти и ја« (Здравко Чолић) и »The Muppet Show«.

Бранко Чабрајац,
Иловачка 15,
41040 Загреб

ПАРАФ

„А дан је тако лепо почео“ назив је прве ЛП плоче ријечке групе ПАРАФ која је домаћој музичкој сцени понудила такозвани „њу вејв“ талас. Њихов први сингл постао је права химна младих, присталица новог таласа, па им је зато продуцентска кућа РТВ Љубљана убрзо омогућила и снимање велике плоче. Чланови групе су овим албумом доказали да су заиста изузетни музичари.

A DAN JE TAKO LIPEO POČEO

АМАНДА ЛИР (Amanda Lear)

АМАНДА ЛИР је овог лета имала једну напорну турнеју по свету, а наступала је и код нас и побрала хвале како публике тако и музичких критичара. Та турнеја ју је толико исцрпила да је по завршетку најавила вишемесечни одмор. На припремама за турнеју, Аманда Лир је радила неколико месеци. У Паризу је, на пример, два месеца имала пробе са четворицом играча који јој употпуњују шоу. Девенаест нумера које пева на француском увежбала је са певачем Џонијем Холидејем како би јој изговор и нагласак били што правилнији. Сliku позорнице је сама осмислила. На бину излази из четири метара високе чељусти тигра. Са њом на

сцени су још и музичари, одлично одабрани. Шоу траје око један час и за то време Аманда са четворицом играча обучених у црна кожна одећа изводи свој темпераментни програм. Њена прошлогодишња турнеја лоше је оцењена, пре свега зато што је већину песама певала на плејбек, па је зато овог пута уложила огроман напор и енергију жељећи да докаже своје квалитете и у томе је сасвим успела. Аманда Лир ће ове јесени снимити нову плочу, а посебан успех очекује од композиције коју је сама написала и наменила Тини Тернер, али јој се толико допадала да је одлучила да је сама отисне на плочу.

МОЈ ИЗБОР

СЛАВА МИЛЕНКОВИЋ, студент из Београда, ради као диск-џокеј „Летеће дискотекне стиснавац“ која је овог лета „одлетела“ и до Миоковца да забавља младе на отварању радне бригаде „Здрав“ — истоименог београдског листа. Слава и његова „Летећа дискотекна“ забављају младе не само у нашем главном граду, већ и у мањим местима Србије. Ако желите да летећа дискотекна и вас посети, пишите на адресу: Слава Миленковић, Устаничка 192, Београд.

За „Мој избор“ Слава је одабрао композиције које ће га увек подсећати на дивно дружење с музиком у летећој дискотеци.

ДОМАЋЕ

1. БИТАНГА И ПРИНЦЕЗА — Бијело дугме
2. ЈА САМ ЈОШ ОНА ИСТА БУДАЛА — Рибља чорба
3. БЛУЗ У ПАРКУ — Сман
4. КРВАВА МЕРИ — Азра
5. ТИ И ЈА — Генерација 5

СТРАНЕ

1. SATISFACTION — Rolling Stones

2. LET IT BE — Beatles
3. ALBATROS — Fleetwood Mac
4. LAYLA — Eric Clapton
5. I WAS MADE FOR LOVIN' YOU — Kiss

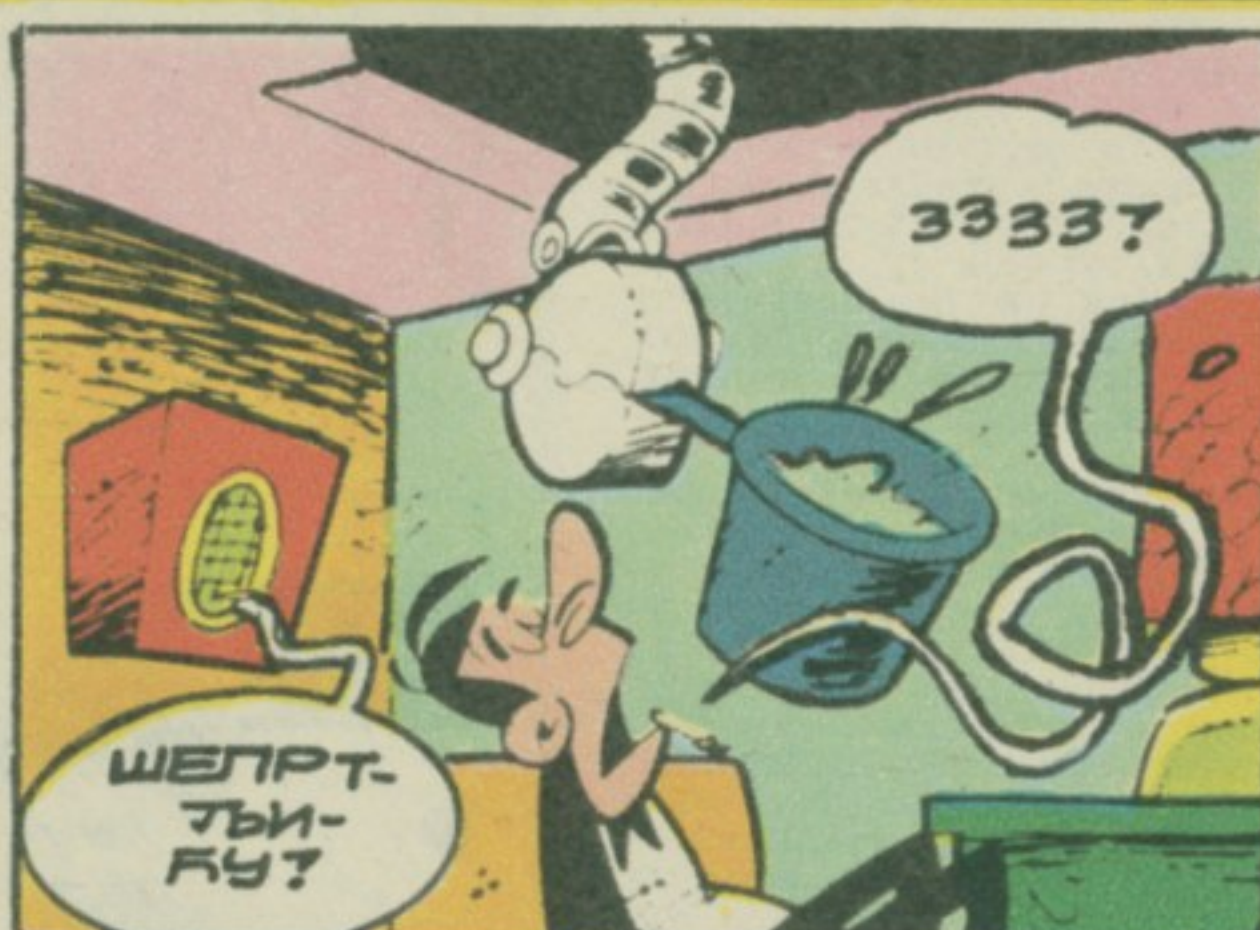
Наша карикатура

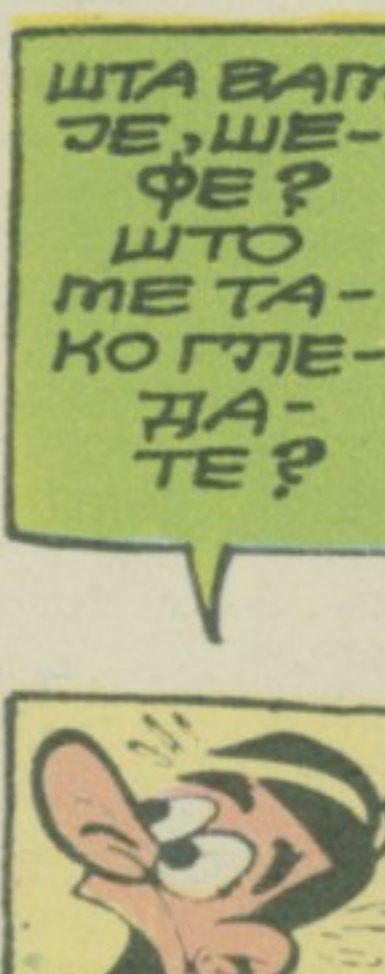
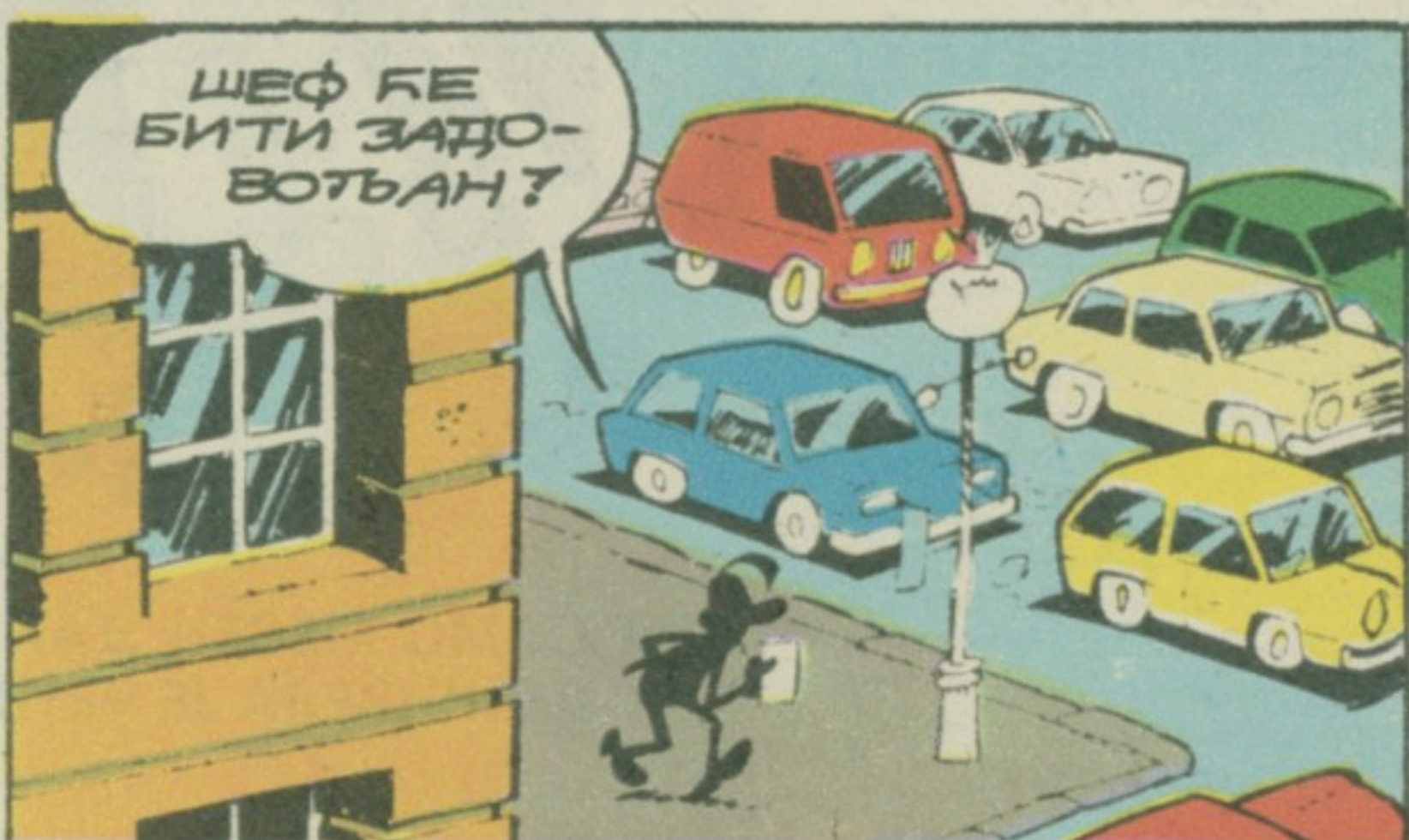

● TOM PETTY AND HEARTBREAKERS ●

ТАЈНИ АГЕНТ ШЕПРТЉУБ

ЧУДО У АРАФУРСКОМ МОРУ

Посада и капетан једрењака „Мармајд“ Семјуел Нолброу никако нису хтели да прихвате чињеницу да се догодило оно што се догодило. Један бродолом — у реду, али извући живу главу и после неколико дана на броду-спасиоцу доживети и другу хаварију било је ипак превише.

— Људи, будите храбри и издржите! — соколио је капетан „Мармајда“ своје морнаре који су петог дана лутања по мору у чамцима за спасавање изгубили сваку наду.

Глад и жеђ чинили су своје. И сунце је исцрпљивало. Капетан Нолброу се тио се дана када је његов једрењак испловио из Сиднеја.

ДА ЛИ ДОНОСИ НЕСРЕЋУ?

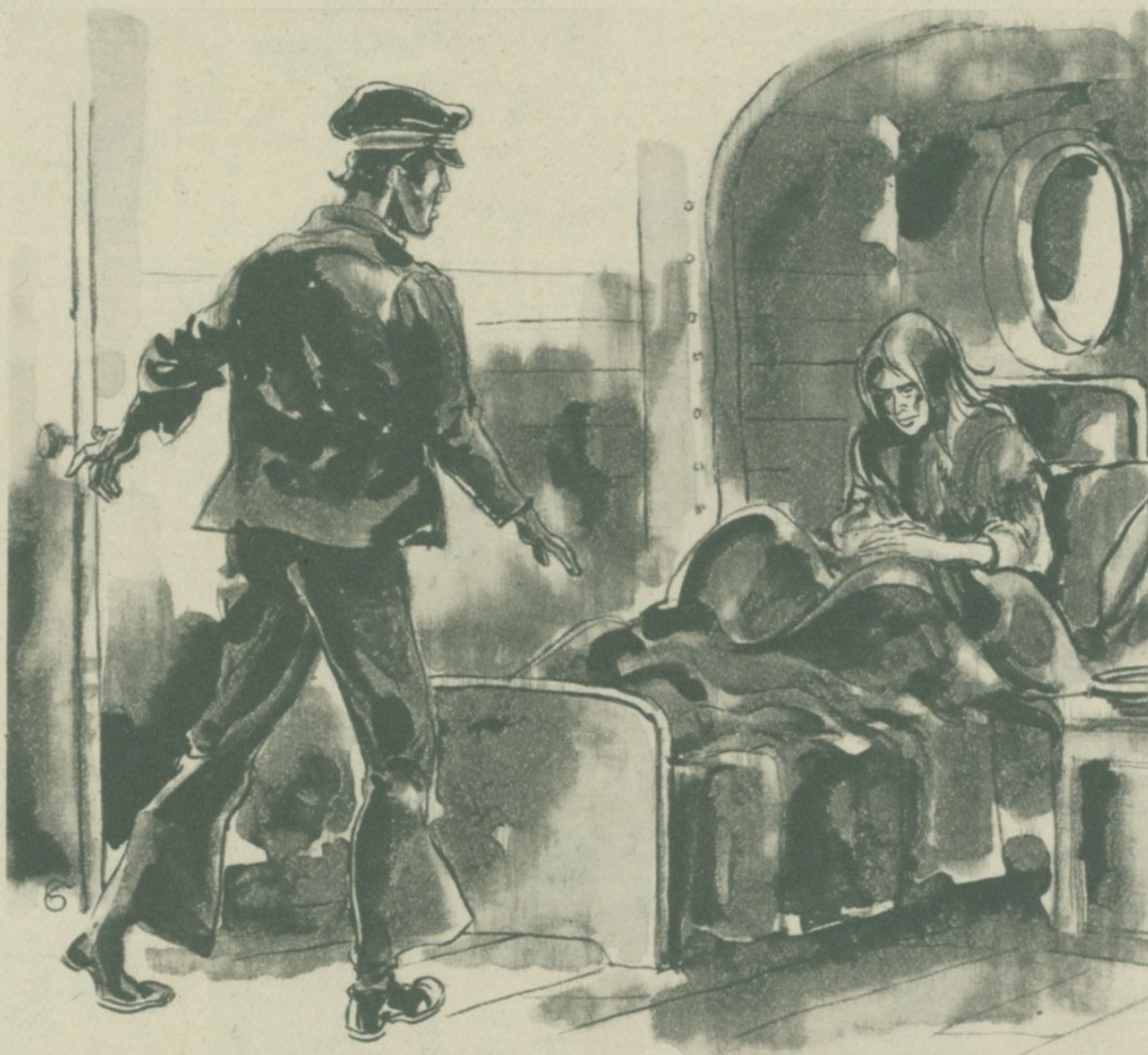
„Мармајд“ се отиснуо на пучину 1. септембра 1892. са седамнаест чланова посаде, добрим, издржљивим и радишним момцима. Нолброу је једино било жао једног старог морског вука с којим је често пловио. Разболео се старина пред испловљавање и препоручио тридесет петогодишњег Питера Ричардсона. Капетан је узео момка разумевши његову жељу да заради коју пару.

После недељу дана „Мармајд“ се нашао у Торесовом пролазу између Нове Гвинеје и аустралијског полуострва Јорк. Пролаз је био опак због мноштва подводних гребена. Кормилар је погинуо и... ту је био крај пловидбе!

Три дана касније наишао је брод „Свифтсур“ и прихватио капетана и свих седамнаест чланова посаде „Мармајда“.

Таман су се бродоломници осушили и мало одморили, кад је „Свифтсур“ налетео на гребен. Кроз огромну рупу покуљала је вода. Броду није било спаса. Његових 14 и „Мармајдових“ 17 морнара укрцало се у чамце за спасавање и препустило људима Арафурског мора.

Прошао је један, други, па трећи дан... Изненада, петог јутра, појавио се једрењак „Говернор“. Несрећници у чамцима махали су рукама, дозивали. Једрењак је прошао, а онда у последњем тренутку неко је са палубе приметио „црне тачке“ на мору и „Говернор“ је променио курс.

ЗА САМО МЕСЕЦ ДАНА ПОСАДА ЈЕДРЕЊАКА „МАРМАЈД“ ДОЖИВЕЛА ЈЕ ЧЕТИРИ БРОДОЛОМА. И НЕ САМО ТО.

Капетан „Говернора“ зачудио се чувши причу морнара са „Мармајда“. Слушао је о многим бродоломима, али да спасена посада доживи нови бродолом само неколико дана касније, е то никада није чуо.

Изнурени бродоломци заспали су чим су завршили с обедом. Тешко би се могло рећи докле би спавали да у поноћ на „Говернору“ није избио пожар. Сви су скочили да гасе ватру. Узалуд, пламен се ширио и за непуну четири часа брод је нестао у огњу!

Сада су се у чамцима за спасавање нашле посаде три брода „Мармајда“, „Свифтсура“ и „Говернора“. Нико није страдао за време пожара, чак није било ни повређених, али су чамци били толико претоварени да су се једва одржавали на води.

Чланови посаде „Мармајда“ нису могли да се отресе мисли о минулим догађајима. Да ли они стварно доносе несрећу? Капетан Семјуел Нолброу као да је погађао њихове мисли.

— Чини ми се да сањам, а није сан већ најсуровија истина за коју знам! — промрсио је више за себе.

КОБ

Морнари са потопљених бродова гледали су на посаду „Мармајда“ као на коб, а ови су, шћућурени у чамцима, ћутали оборене главе. Очекивали су да ће их гневници побацати у море. Срећом, то се није десило.

Четвртог дана наишао је једрењак „Саут Крос“ и прихватио све бродоломнике, укупно 63 човека. Али, авај! Преживели се нису честито ни раскомотили, а налетео је ураган. Брод се накривио. Није потонуо, али је остао у том положају. Лицио је на олупину. Сви морнари су преживели. Опстајали су грчевито се држећи за „Саут Крос“ и чекали спас.

И опет срећа: после 48 часова неизвесности, појавио се клипер „Јупитер“ и преузео страдалнике. Са посадом „Мармајда“ нико више није хтео да разго-

вара. Сви су веровали да она доноси несрећу!

Изгледа невероватно али је жива истина: шестог дана од спасавања бродоломника, „Јупитер“ је налетео на гребен и потонуо! Ни сада нико није страдао, али је то за сујеверну посаду „Мармајда“ већ било превише! Капетан великог путничког брода „Кити оф Лидс“ који је извукао из Арафурског мора посаде свих бродова — учесника овог догађаја — унео је у бродски дневник опаску да такав случај није забележен у историји поморства. Био је у праву.

СУСРЕТ, АЛИ КАНАВ!

Нико није помишљао да то још није крај необичне одисеје. Док су се спасени морнари сушили, наишао је бродски лекар и објаснио им да бродом „Кити оф Лидс“ исељеници из Енглеске путују у Аустралију. Упитао их је да ли међу њима има неког Енглеца из Јоркшира старог око тридесетак година који би глумио.

Јавио се морнар Питер Ричардсон са „Мармајда“, али је одбио да буде глумац објаснивши да му није до забаве. Лекар га је обгрлио око рамена и повео преко палубе.

— Слушај, момче! — започео је благо. — Није забава, већ мука! Имам на броду путницу, старију жену. Болесна је. Стално бунца и дозива сина кога није видела већ осамнаест година. Вели да се зове Питер Ричардсон.

— И ја сам Питер Ричардсон! — узвратио је морнар.

Лекар га је погледао и наставио:

— Е, баш фино! Од тебе се тражи да одеш у њену кабину и да се претвараш да си њен син. Кажу јој нешто што би иначе рекао својој мајци, њој ће од тога бити много боље! Тиме ћеш учинити добро дело, разумеш!

Морнар је климнуо главом. Зашто да не учини лекару и тој жени, зар њега самог нису пет пута за само месец дана спасавали из мора. Чим је ушао у кабину болеснице и бацио поглед на њу, застао је као укопан. Не, то није могуће: у постели је лежала његова рођена мајка која је остала у Енглеској кад се он отиснуо у свет! Притрчао је, клекао и загрлио је. Миловао јој је косу, лице и плакао.

— Мајко — понављао је — чујеш ли ме, ја сам твој Питер!

Остало је записано да је Ричардсонова мајка оздравела у болници после истравања на копно и живела уз сина још двадесет година. Он никада више није крочио на брод.

Бродски дневници „Свифтсура“, „Говернора“, „Јупитера“ и „Кити оф Лидс“ сачувани су и казују о јединственом доживљају посаде „Мармајда“ и њеног члана Питера Ричардсона. Чувају се у архиви аустралијске морнарице у Камбери. Помиње их и Рипли у својој рубрици „Веровали или не“.

М. Т.

КУТИЈА-КЊИГА

Ево једне
лепе кутије
која, када је
затворена,
потсећа на
књигу.
Израђена је
од танке
шпер-плоче.
Уз мало
труда,
можете је
и сами
направити.

ЗАДЊИ ДЕО

ПРЕСЕК
ДАШЧИЦЕ

ДАШЧИЦА
ДЕБЉИНЕ 1cm.
5X20

4X14 cm

4X20 cm.

16X22 cm.

КАРТОН 5,5 X 22 cm.

ОВДЕ ПРИЛЕ-
ПИТИ ПЛАТНО
ДА БИ КУТИЈА
МОГЛА ЛАКО
ДА СЕ ОТВАРА.

ОВАКО ТРЕБА
СКЛОПИТИ
КУТИЈУ

КУТИЈУ УВИЈТЕ У
ХАРТИЈУ, КАО КЊИГУ
АЛИ ТАКО ДА ХАРТИЈУ
ЗАЛЕПИТЕ ЦЕЛОМ
ПОВРШИНОМ.

ЗАДЊИ
ДЕО

У КЊИЖАРАМА
СЕ МОЖЕ НАћи
ЛЕПА ХАРТИЈА ЗА
КОРИЦЕ. НАЈПРЕ
ПРЕСВУЦИТЕ ЗАДЊИ ДЕО КЊИГЕ
КОЈИ НЕ МОРА ДА БУДЕ ИСТЕ
НИЈАНСЕ КАО КОРИЦЕ.

ОВДЕ
ПРИЛЕПИТЕ
ТРАКУ ОД КАРТОНА. НА њОЈ
БЕТЕ ИСЦРТАТИ ЛИНИЈЕ ДА
БИСТЕ ДОЧАРАЛИ ЛИСТОВЕ
КЊИГЕ.

СВЕМИРСКА

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ЏОН БРАНЕР

МИШОЛОВАКА

Пре него што те будем упознао са професором Соренсеном из Месечеве опсерваторије „Коперник“, морам да те упозорим на нешто — рече домаћин забаве Стив свом госту Гелвади, капетану свемирског брода. — Он је несумњиво највећи живи ауторитет за астрофизику, али је помало чудан кад је реч о планетоидима типа **бастер**! Не мрзи га да сатима прича о њима...

— То ми нимало не смета — узврати Гелвада. — Сматрам да човек, по коме је Соренсеново поље у астрофизици добило име, не може да буде стварно досадан. Осим тога, будући да сам још кас млађи официр на „Кастору“ стекао велико богатство кад смо, у право захваљујући Соренсеновом пољу, ухватили једног **бастера** — дугујем му извесну захвалност.

— Како хоћеш, али немој после да ми се жалиш — рече домаћин смећећи се.

Био сам тамо

Кад су се кроз гомилу званица пробили до прозора поред кога је седео старији човек уморног изгледа, домаћин представи госте и одмах се удаљи да би и осталима указао пажњу.

— Професоре, дугујем вам захвалност за **бастера** од кога сам стекао велику добит — рече капетан Гелвада.

— По вашој униформи могу да закључим да сте, упркос стеченом богатству, још увек у активnoj свемирској служби, капетане — примети Соренсен.

— Јединствен случај, признајем — насмеши се Гелвада. — Једноставно, волим свемир и летење.

— Онда су нам склоности сличне — узврати професор. — Последњих 17 година провео сам на Месецу и, веровали или не, тешко ми је да се привикнем не само на силу Земљине тежје, већ и на овдашњи начин живота.

Капетан осети да му се професор допада и, више зато да му причини задовољство, него што га је то заиста занимало, упита:

— Каква је то прича о **бастерима** коју ми је поменуо Стив?

— Био сам на „Алголу“ кад је наишао на **бастера** или, тачније, кад је **бастер** наишао на њега и кад је цела ствар почела — одговори професор, живуши као човек кога мучи жеља да говори о нечему за шта други обично немају ни интересовања ни разумевања.

Басџер на вудуку!

— Колико се сећам, „Алголом“ је тада командовао капетан Блох, зар не? — упита Гелвада.

— Да, али то је дуга прича и не бих желео да вас њоме замарам — рече Соренсен.

— Волео бих да је чујем — узврати капетан љубазно...

Изрека: »Кад мачка није код куће — мишеви коло воде« добила је — у својој космичкој димензији — кобно значење по човечанство.

Код екрана број 3, радарски техничар прве класе задржао је дах, а затим проговорио гласом који је подрхтавао од узбуђења:

— Потпоручниче, **бастер**!!

Ахмед се хитро окрете:

— Где је?

— Тамо — одговори техничар показујући му велику зеленкасту мрљу близу средине екрана. — Појавио се пре десетак секунди.

— Колика је удаљеност? — упита потпоручник.

— Око петнаест километара.

— Израчунај релативну брзину — нареди Ахмед.

Након пет секунди, колико је интегратору било потребно да обрачуна податке, на бројчанику се појави осветљена бројка.

— Шест стотина — саопшти техничар. — Још се није умирио у орбити.

Потпоручник викну у комуникафон:

— Дежурни, дај ми хитно командну кабину!

Када се из комуникафона зачуо глас потпоручника Ахмеда у командној кабини завладало је узбуђење.

— Капетане, **бастер** на видику! Удаљеност 15 километара, релативна брзина око 600, орбита неодређена...

Капетан Блох пресече покликеш оштром командом:

— Сви на своја места! Поручниче Габрилове, дајте телескопској кабини податке о примећеном предмету!

Ускоро се на великом екрану командне кабине појави чудан предмет неправилног округластог облика. Кад га је угледао, капетан одмах нареди преко комуникафона:

— Нека дежурни официр Фишер сместа усмери лејзерски зрак према објекту, а потпоручник Ахмед буде спреман за спектроанализу!

После извесног времена, потпоручник је реферисао:

— Капетане, спектроанализа показује да се предмет састоји од гвожђа, кобалта, никла, сребра, злата, урана, торијума, платине, иридијума...

— Дакле, ипак **бастер**! — радосно узвикну капетан Блох, а у командној кабини и на целом свемирском броду настаде право славље.

Врата кабине професора Соренсена нагло се отворише и у њу упаде поручник Перез.

— Открили смо **бастера**! — узвикну он.

— Знате ли ви шта је у ствари **бастер**, — упита мирно професор.

— Па то нико тачно не зна — рече Перез — осим да се ради о лоптастим грудвама радиоактивне материје које долазе ниоткуда.

Пречник им је тридесетак метара, а садрже фантастично богатство. Првог **бастера** пронашла је посада „Ауроре“ и довукла га у Земљину орбиту. Из његове згуснуте масе извађене су хиљаде тона платине, урана, никла... До данас их је пронађено 45 и сви су били истог типа и састава. Драгоцени метали преплавили су тржиште, али је потражња радиоактивних материја још увек велика и све посаде које су нашле **бастере** заувек су се обогатиле...

— Само тренутак — прекиде га професор. — Зар не примећујете једну чудну околност? Овај „наш“ **бастер** је први који се појављује после неколико година, иако су у оно време бродови проналазили просечно по два примерка месечно? Да ли се сећате датума првог и последњег открића **бастера**?

— Како да не — узврати поручник Перез — „Аурора“ је пронашла првог 27. априла 1996. године, а „Капела“ четрдесет петог

негде средином марта 1998! Али, зашто питате?

— Сада је 2002. — рече професор Соренсен журно се откопчавајући са седиште. — Дакле, већ четири године нема ни трага ни гласа од **бастера**... Зар вам није јасно да постоји нека веза између учесталих нестанака свемирских бродова у последње време и одсуства **бастера**?

Професор Соренсен изјури из кабине, а поручник Перез за њим.

Басџер показује зубе

Ушавши у командну кабину, Соренсен се одмах обрати капетану Блоху:

— Капетане, уместо да ваши људи сањаре о богатом плену, било би боље да размисле о чиње-

ници да већ четири године нема ни трага бастерима, а да је за то време нестало тридесетак свемирских бродова.

— До ђавола, то је тачно! — узвикну поручник Габрилов. — Извините, капетане, али подударност у којој говори професор чини ми се опасном...

— Соренсене, да ли ви то тврдите да би бастер могао да експлодира? — упита капетан.

— Управо то — одговори професор. — Било би кобно ако бисте одлучили да се приближите објекту коју је препун радиоактивног материјала. Мора бити да постоји неки начин да се са безбедне удаљености испита стабилност бастера и да се он истовремено обележи као ваша својина?

— Да, постоји — рече капетан Блох. — Послаћемо му у сусрет електромагнетски дириговани пројектил који ће чврсто прионати уз објекат, пошто у њему има довољно гвозђа. Да бисмо умирли ваше сумње и да не бисмо непотребно ризиковали, држаћемо се на одстојању.

Питајући се да ли и остали чују лупање његовог срца, професор Соренсен је посматрао слику на екрану која је показивала пројектил који се приближавао бастеру.

Предмет на екрану постајао је све већи... пројектил се спуштао на тајанствено тело... сигнали су престали...

— Изгледа да је... — поче поручник Габрилов, али не стиже да заврши мисао. На екрану блесну јака светлост, а затим настаде мрак.

— Каква срећа што смо послушали професора и остали далеко од бастера — примети Габрилов после дужег ћутања. — Експлозија предмета би нас потпуно уништила!

— Није ми јасно шта све то треба да значи — рече капетан Блох. — Да ли су то неке свемирске mine, нека врста оружја невидљивих непријатеља? Али — којих? Да ли се ради о почетку свемирског рата?

— Мислим да није у питању рат, јер Земља није имала великих материјалних губитака — примети професор. Тридесетак уништених бродова нису ништа према свемирској флоти од 3.500 летелица.

— Коначно — настави Соренсен замишљено — зашто би неко располагао тако високом техничком интелигенцијом која му омогућава да по свемиру „сеје“ mine од више хиљада тона згуснуте радио-активне материје, зашто би гај неко губио време на неколико свемирских лађа, када би уместо тога могао да лансира такве mine у србите које би пресецале путању Земље? Зашто би тај неко допустио да толико бастера буде несметано ухваћено и годинама искоришћавано као рудно благо?

— На жалост — закључи професор своје гласно размишљање — све су то непознате у овој свемирској једначини. Биће ми потребно доста времена да је решим...

Чобечансибо у замци

Глас професора Соренсена више се није чуо. Капетан Гелвада био се толико заинтересовао за причу да није ни приметио кад је престала.

— Тако је, значи, почело — рече он после дужег ћутања.

— Да, после вишегодишњих истраживања најзад сам нашао одговор на загонетку, али нико ми

не верује — рече професор посматрајући један пар који је заљубљено гледао кроз прозор у звезде. — Тешко је убедити неког у то да ја жалим све ове људе, све људе на Земљи. Кад мачка није код куће, мишеви коло воде...

Капетан Гелвада помисли да са професором ипак није све у најбољем реду, али се направи да није чуо његову задњу примедбу и упита:

— Каква је практична вредност вашег, то јест Соренсеновог поља?

— Успео сам да конструишем стабилизатор бастера, којим је данас опремљен сваки свемирски брод — рече професор тихо. — Бастери тако могу да се стабилизују у Земљиној орбити онолико времена колико је потребно за коришћење њиховог рудног блага. Свемирске летелице више не ишчежавају, али проблем није у томе. Реците ми, капетане, мислите и ви да је људски род господар своје судбине или само нечије власништво?

— Право да вам кажем, нисам о томе ни размишљао — одговори Гелвада.

— Рећи ћу вам: ми нисмо ничије власништво једноставно зато што нас, у космичким размерама, није вредно ни спомињати, а камоли поседовати. Него, кажите ми, да ли су вам икад досађивали мишеви?

Збуњен, али из чисте пристојности, капетан одговори:

— Кад сам као дечак живео на селу, имали смо подрум пун мишева, али ми никад нису истински досађивали.

— И, како их је ваша мајка истребила? — упита Соренсен.

— Прво смо покушали да их хватамо помоћу мишоловке, али то није дуго потрајало — присећао се Гелвада, зачуђен током разговора. — Били су врло лукави и научили су да избегавају мишоловке, па смо на крају били принуђени да их отрујемо.

— А кад бисте нешто слично хтели да урадите са људима, то јест да их истребите, шта бисте урадили? — инсистирао је професор.

— Па — рече капетан збуњено — као мамац бих употребио нешто корисно и драгоцено.

Капетан са ужасом схвати шта професор хоће да каже:

— Мислите на бастере, зар не? Они су у ствари мишоловке, а ми мишеви? Каква идеја! Али превидите да нигде нема отрова!

— Кад су мишеви почели да избегавају мишоловке, да ли их је ваша мајка одмах и одједном истребила?

— Не, није — одговори Гелвада — оставили смо их неко време на миру. Тек кад су постали стварно досадни употребили смо отров.

— Наравно — рече Соренсен. — Сигуран сам да ће и они, ко год и одакле год били, закључити да њихове мишоловке више не вреде. А онда ће неки наш брод наћи цитовски бастер и довести га у орбиту Земље. Кад радиоактивна материја експлодира — то ће бити отров нама намењен.

Хладна језа спусти се капетану низ кичму док је инстинктивно погледао према звезданом небу.

— Зар нисте чули да је Мохамед Абдул са бродом „Вега“ данас довео у орбиту невиђено великог бастера?

Професор побледе као креч. Баш тада, девојка која је гледала кроз прозор изненађено упита свог младића:

— Драги, колико је сати?

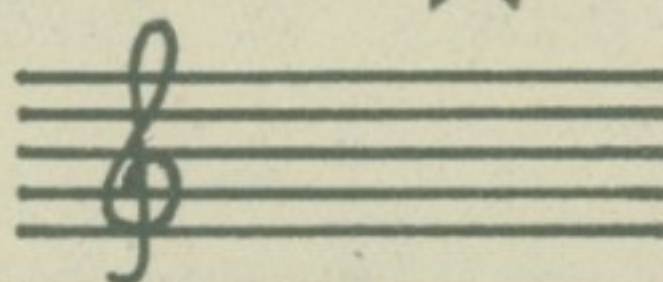
— Два. Зашто?

— Знала сам да још није зора, тамо лево није исток, али погледај како је небо постало жарко црвено...

укрштене речи

ЋУЗЕНЕ ВЕРДИ

Поред Вагнера, италијански композитор Ћузепе Верди је свакако најистакнутији оперски стваралац 19. века. Да би се ова укрштеница лакше решила, потребно је да поред и испод бројева: 1, 2, 3, 4, 5 и 6 упишете називе најпознатијих Вердијевих опера.

АУТОР: ВЕ-МАК	1	2	СА- МРТИН РОПАЦ	МАЈНА ВОЗНА ЈЕДИ- НИЦА	ВРСТА БИЛЖЕ	СПАЈАЊЕ ГЛАСА У С ДРУГИМ ГЛАСОМ	ЈЕДАН КОНТИ- НЕНТ	ЗНАК ЗА ТАНТАЛ	ИМЕ КАРЕ- ЊИНЕ
3									
СТРОГ									
УЧИНИТИ ПО ВОЛИ									СТАРО- ЈЕВРЕЈ- СКИ КРАЈ
НОВАЦ НА ДОЗНА- КА					ВРСТА БИЛЖЕ				4
ТРАГ ДИВЛА- ЧИ (СТР.)					РАДИ- ЈУС				
ХОЛИВУД- СКА ГЛУ- МИЦА ДОРИС					МУШКО ИМЕ				
НАЛИВА- ЈУЕ СИПА- ЈУЕ					ПРЕД- ВАЊЕ				
ГРЧКО СЛОВО					ЗНАК ЗА НАТРИЗМ				КОЊ
					ДОДР- СПОЗ				
									„EAST“
									УРОД, ЛЕТИНА
					ЗОВЕ				„ПЛАУРА“
					ПРВАК				ЗНАК ЗА ШПАНИ- ЈУ
5	6				СТАРИ СЛОВЕН				
					ГРАД У ШПАНИЈИ				
						УЕРЦЕВАН			
						ГРАД У СР НЕМАЧ- КОЈ			
									УЗВИК НА КОРИ- ДИ
									ОСТРВО НА ЈАДРА- НУ
ДВА БОКА					БРАКО- ПЛОВИ				
					НЕГАЦИ- ЈА				
7									
ИМЕ КЛИ- ЗАЧИЦЕ НА ЛЕДУ ПЕЧ						ОПИТ, ПРО- БА			

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: П. музиколог, извојити, Караси, аБ. Инари, Ацо. Јова. Пи. н. е. о. мр. с. ВК. сасник, Зомерфелд, аноксија, База, Лаза, акант. Кил. врисак. Та. НИК. ДЕНИС.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд, Директор НО „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Раде Шошкић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 10 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	110,00 динара
6 месеци	220,00 динара
1 година	440,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	220,00 динара
6 месеци	440,00 динара
1 година	880,00 динара

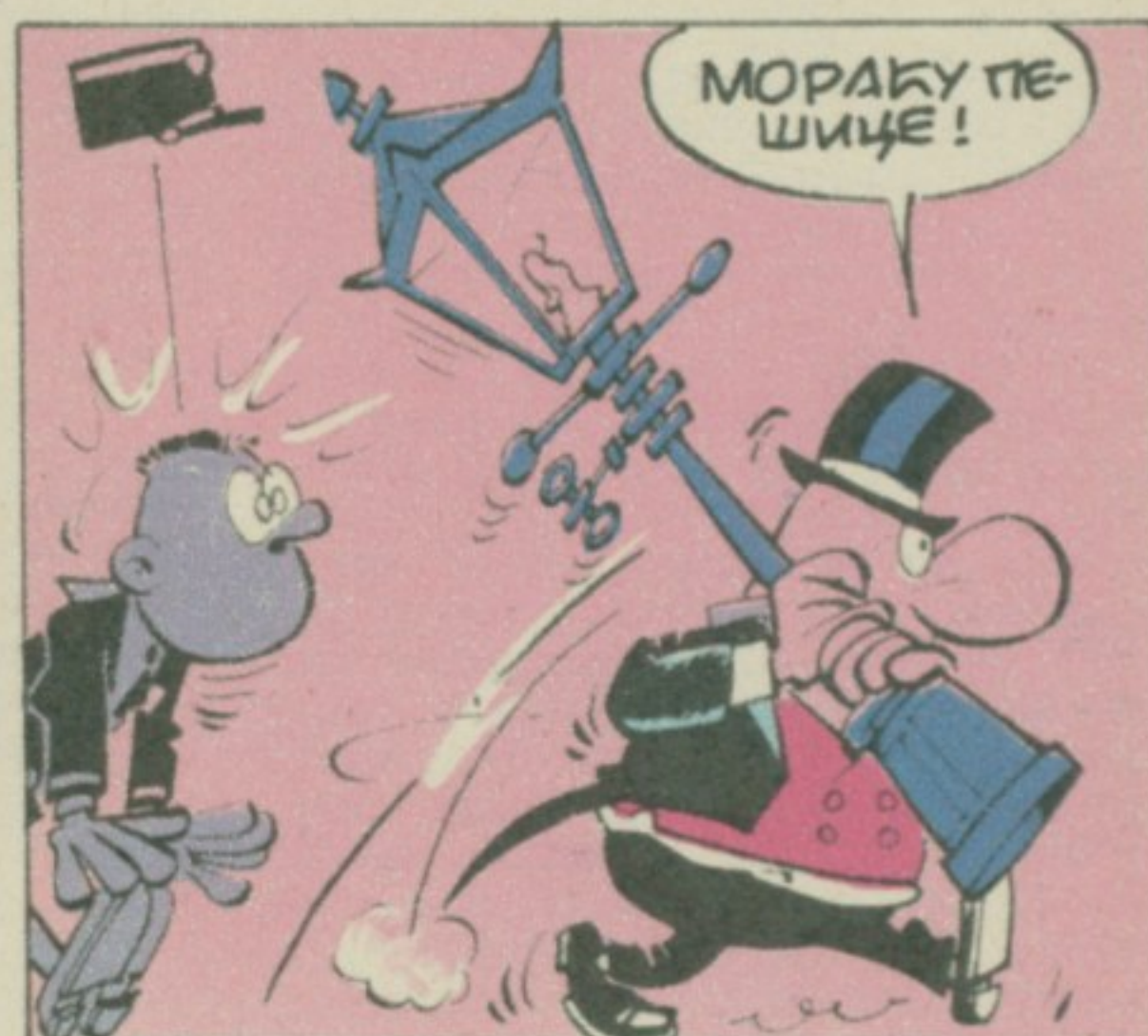
Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29/28 уз обавезу из-знаку — НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР „Продаја“ претплата на лист „По-литички забавник“

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

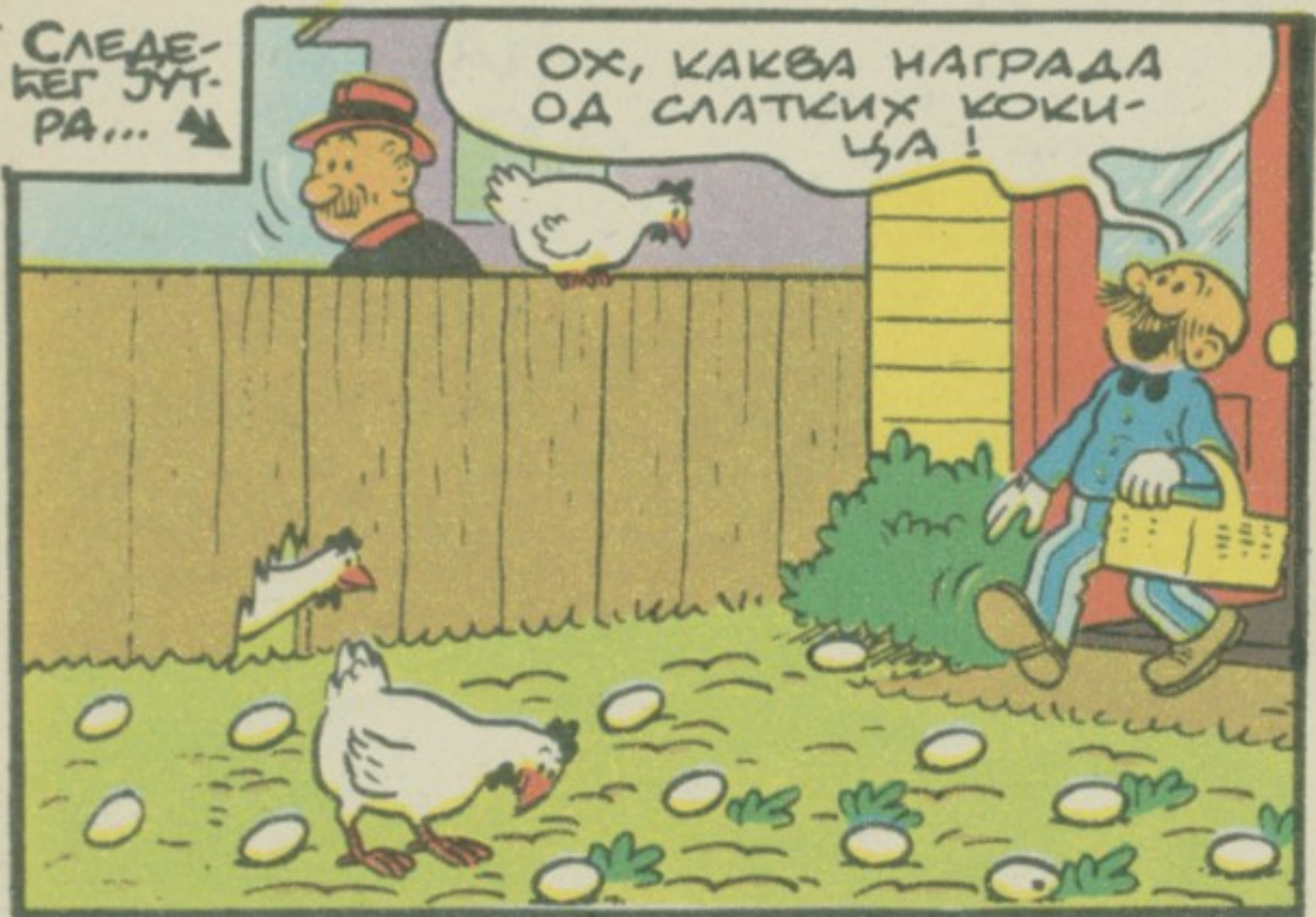
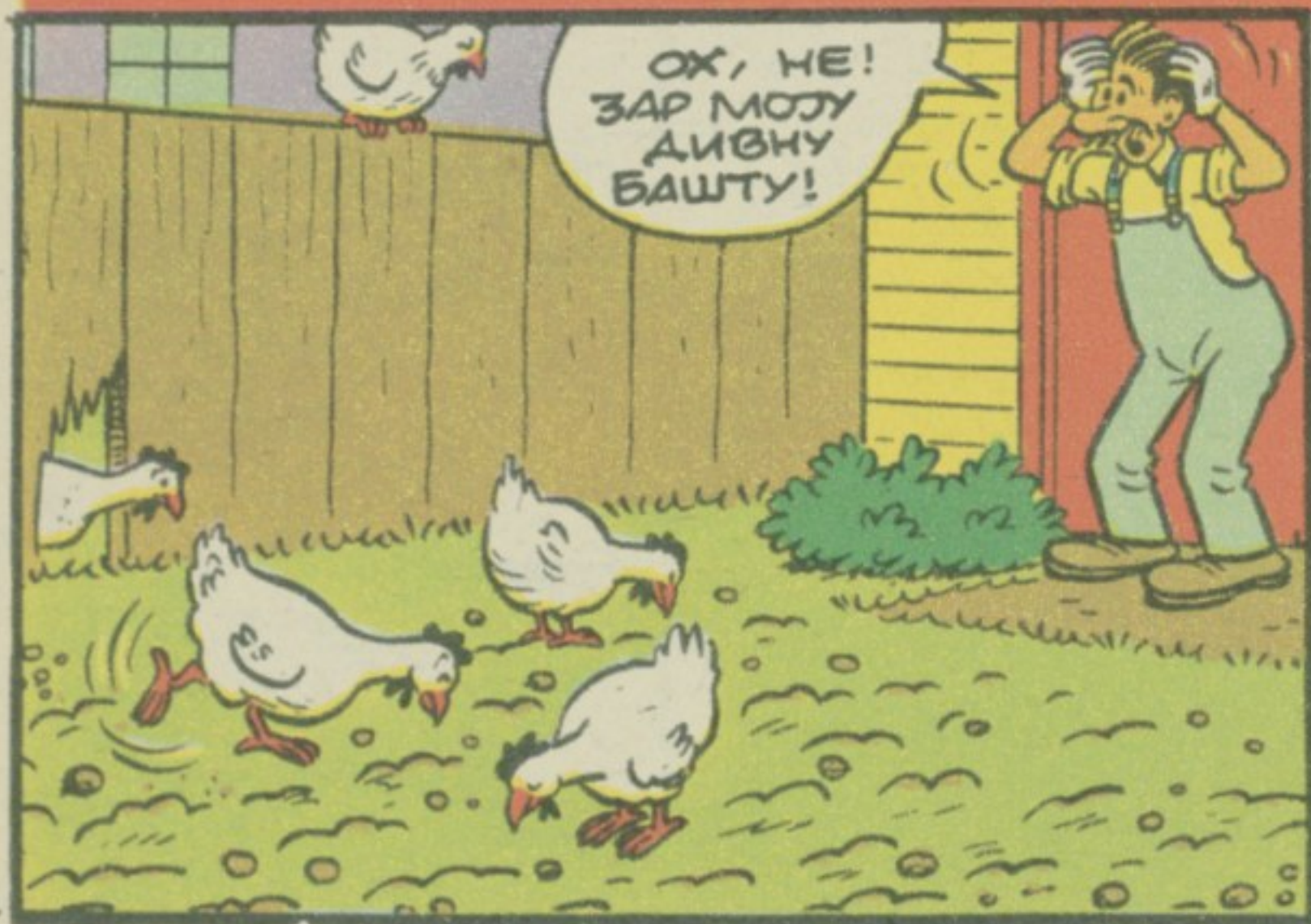
САД	\$ 47 —
СР НЕМАЧКА	DM 83.—
ШВЕДСКА	3kr 195.—
ФРАНЦУСКА	7fr 193.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr 77 —

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „ПОЛИТИКА“ код ИНВЕСТ БАНК — БЕОГРАД, на рачун број 6081-620-53-257300-00033, са обавезом изнаком, претплата на „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ГЛАВНА УЛОГА

РИЛЕ И ГИЛЕ

НОВА ПОГОДНОСТ ЗА ПРИЈАТЕЉЕ T32^a

Драги пријатељи PEZ-а.

Овог пута смо у могућности да ти понудимо PEZ-беџ којим ћеш украсити своју мајицу, а приказан је на слици.

Урадили смо само 5.000 комплета, па због тога пожури са наруџбом.

Наша адреса је: ПРИЈАТЕЉ РЕЗ-а 61111 ЛЈУБЉАНА,
пп 8

Износ од 30 динара, платићеш поштару по пријему бечава.

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

Презиме и име

Улица и кућни број

Место становања

поштански број

кон.

Датум рођења

HP Kólinška

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД

МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавниче,

ЈОШ ЈЕДАН КЛУБ

Моји другови и ја основали смо клуб љубитеља романа (не црта-них већ „правих“) и назвали га „Забавникова колекција романа“. Позивамо све оне који желе да нам се прикључе да се јаве на адресу:

Драгана Калмар,
Милете Јакшића 2-а,
21000 Нови Сад

ХАМИЛКАР МУЊА

Жељела бих да ово моје питање не заврши у кошу и да ми одговориш на два питања. Зашто се у Забавнику не појављује стрип „Семијева тајна дружина“ и ко је био Хамилкар?

Оља В.
Сарајево

„Семијева тајна дружина“ се не појављује стално у Забавнику из простог разлога што постоје и други стрипови и ликови, не мање омиљени. Надамо се да нам не замераш што желимо да изиђемо у сусрет свим читаоцима.

Хамилкар, име феничанског порекла, носило је неколико картагинских војсковођа. Један од њих је био син Хансов (или Хагснор) кога је сиракушки тиранин Гелсн победио у двострукој бици код Хи-мере 480. године пре н. е. Најпознатији Хамилкар је онај с надимком Барка (Муња), Ханибалсов отац. Рођен је око 290. године пре н. е. Погинуо је 229. године опседајући Хелику, пошто је обезбедио спас Ханибалу. У првом Пунском рату Хамилкар Барка је постављен 247. године пре н. е. за команданта картагинских снага на Сицилији, где је вешто развио велику активност у позадини Римљана који су опседали два последња пунска упоришта на острви-

ма Лилибеј и Дрепан. После пораза Картагињана код Егатских острва 242. године, Хамилкар је добио овлашћење да склопи мир којим је издејствовао одлазак са Сицилије картагинских снага са свим војним почастима. Важну, може се рећи чак и пресудну улогу, одиграо је Ханибалов отац у гушењу устанка неисплаћених најамника поробљених народа. Отклонивши ову опасност која је Картагини угрожавала позиције у Африци, Хамилкар је 237. године прешао у Шпанију и тамо повратио поседе изгубљене у првом пунском рату и стекао нове. Упоредо с новим освајањима радио је и на стварању војске која је требало да буде надмоћнија од римске. Њему се приписују идеја о стварању базе у Шпанији одакле ће се кренути копном на Рим. Ту његову замисао, остварио је као што је и познато, Ханибал.

ЗАВИСИ ОД КАТЕГОРИЈЕ

Жељела бих да знам да ли могу да полажем возачки испит иако имам 16 година? Моја другарица тврди да не могу, а ја да могу.

али да ћу дозволу добити кад навршим 18 година.

Ксенија Андрић
Земун

Твоја другарица је у праву кад каже да не можеш да положиш возачки испит са 16 година, под условом да сте мислиле на испит за возњу аутомобила. Једине дозволе које са твојих 16 година можеш да добијеш су за возњу мопеда и мотоцикла до 125 кубика запремине („А“ категорија). За „Б“ и „Ц“ категорију можеш да положиш са навршених 18, а „Д“ са 21 годином.

У АФРИЦИ ИХ НЕМА!

Жељо бих да знам нешто више о индијанским племенима која живе у Африци: чиме се баве, од чега праве оружје, како се хране?

Грујица Петровић,
Доња Омашница

Ти си, Грујице, нешто побркао: у Африци Индијанаца нема!

НЕМА РАЗЛОГА ЗА СТИД

Ове јесени треба да пођем у осми разред основне школе и баш то је проблем који ме мучи. Наиме, веома сам сиромашан и не знам како да набавим све потребне књиге и свеске. Мајка нема новца да их купи, а оца немам. Исто је и са млађим братом, само што ће он моћи да се служи мојим књигама. Упркос сиромаштву и он и ја смо одлични ученици. Молио бих вас да ме посаветујете коме да се обратим и кога да замолим за књиге и сав потребан школски прибор? Адресу вам не шаљем јер ме је срамота, али вас молим да ми одговорите што пре.

Л. С.
Царева Ђуприја

Твој проблем је могао лако да се реши само да си послао адресу. Верујемо да би ти наши читаоци, који су завршили осми разред радо уступили своје уџбенике. Овако једино што можемо да учинимо то је да ти предложимо да се обратиш Центру за социјални рад у твом месту или да замолиш неког од наставника у школи да ти помогне да дођеш до потребних књига. Од такве молбе и помоћи немој да се устежеш. Уверени смо да ће ти наставници радо помоћи тим пре што кажеш да си одличан ученик. Ти, иначе, имаш много више разлога да се поносиш него да се стидиш.

ПРОВЕРИ

Мој друг ми је рекао да купим 6 писама и разгледницу и пошаљем их на било коју адресу. После месец дана добићу разгледнице из целог света. Да ли је то тачно?

Воја из Церовца

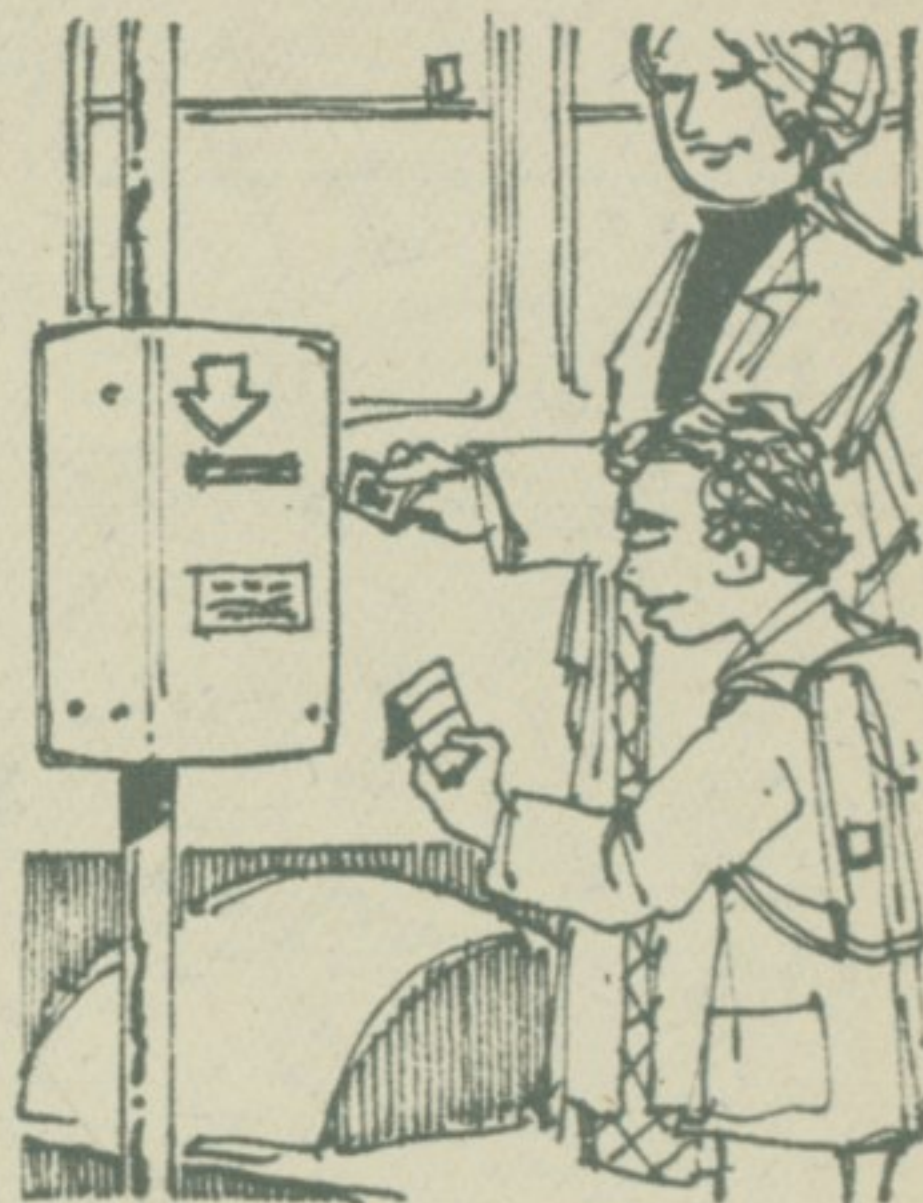
Не знамо. Провери!

ЦЕПНА КЊИГА

Хтео бих да знам да ли има у продаји књига из библиотеке „Цепна књига“? Ако има, молим те да ми наведеш адресу неке књижаре у Београду или Новом Саду.

Никола Новаковић
Сутјеска 88
Рума

У „Југословенској књизи“, Кнез-Михилова 2 у Београду рекли су нам да имају књиге из библиотеке која те интересује.

НАЈЕЗДА АУТОМАТА

Молим те да ми одговориш коју школу треба да завршим да би била кондуктер у аутобусу?

Шејла Свјетлановић
Брчко

На твоје питање није нимало лако одговорити, јер нека ауто-саобраћајна предузећа примају на радна места кондуктера, људе са завршеном основном школом, а нека са средњом. Пошто прецизан одговор не можемо да ти дамо, предлагемо ти да се обратиш кадровској служби ауто-превозника у твом граду и да пратиш конкурсе у штампи у којима је увек, поред осталих услова, назначено и која се школска спрема тражи. И на крају, хтели бисмо да ти скренемо пажњу да тренутно влада права „поплава“ аутомата који се постављају у возила градског саобраћаја.

ПЕРУЋИЦА

Молим те напиши нешто о прашуми Перућници.

Антонио Кречов
П. Чауле 2
Охрид

У саставу националног парка Сутјеска налази се и прашума Перућница, јединствене лепоте. Са 1234 хектара површине спада у највеће у Европи. Прашума Перућница је заправо увала између Маглића, Драгош-седла, Пријево-ра и Снежнице, дугачка око шест и широка три километра. Кроз њу протиче Перућички поток чији се водопад Скакавац обрушава са стене високе 75 метара. Са јужне стране прашуме уздиже се Маглић (2386) највиши врх Босне и Херцеговине.

Шума је веома густа и тешко проходна и у њој могу да се сретну готово сви видови шумских за-

једница што пружа изванредне услове за истраживања из свих области шумарства. Идући од нижих ка вишим пределима срећу се следећи типови заједница: црне и беле јове, храст, обични граб, букве, јеле, смрче, црни граб и црни бор, претпланинске букве и клескови бора. Од врста које изазивају посебну пажњу су јасика, бели бор, сомина и смрча.

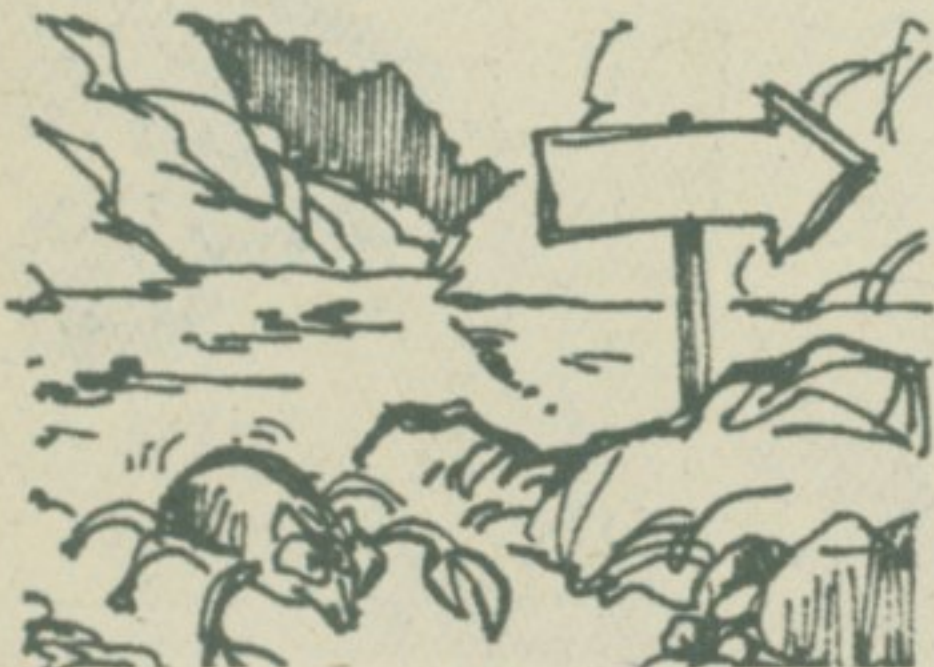
У Перућини живи и читав низ животињских врста: медведи, ди-вокозе, срдаци, дивље свиње, ку-не златице и белице, дивље мачке, лисице, тетреби, сури орлови, кр-сташи, сиви соколи, црвеноре-пери, јаребице камењарке, ље-штарке и друге.

ПРВИ СУ РАЧИЋИ

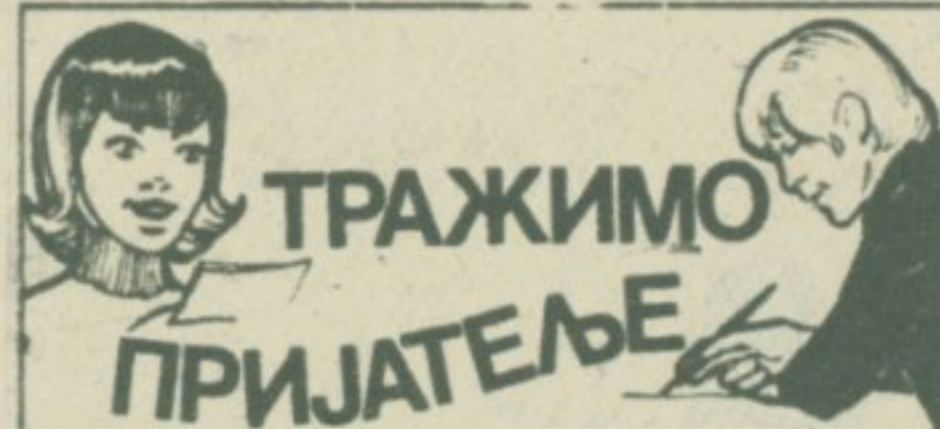
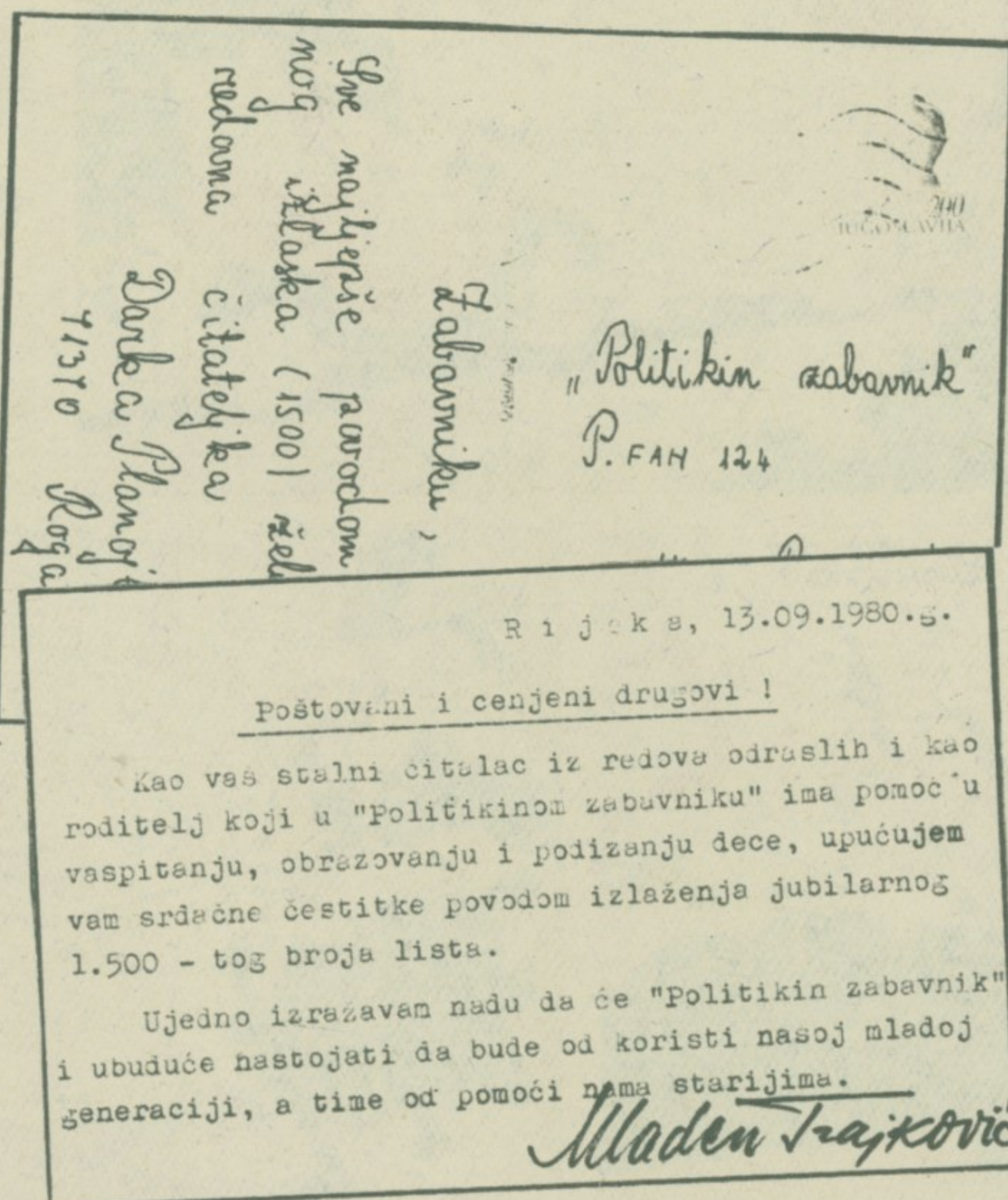
Хтела бих да знам које је прво копнено биће?

Марјана Туфонић
Мајданпек

Први копнени примерци из биљ-ног света су неке врсте папрати и маховина, а из животињског рачи-ћи Trilobiti! зглавкари који при-падају колу бескичмењака.

ПОВОДОМ ИЗЛАСКА 1500. БРОЈА НАШЕГ ЛИСТА ДОБИЛИ СМО
ВЕЛИКИ БРОЈ ЧЕСТИТКИ ПА НА ОВАЈ НАЧИН
ЗАХВАЉУЈЕМО СВИМА НА ДОБРИМ ЖЕЉАМА.

Љубица Антевић, 58212 Ка-
пител Суђурац, Цеста Каштел
Суђурац 262 — 14 година,
воли рок музику

Јасмина Паларац, 22410 Пе-
ћини, СЗО „Миленко Вер-
кић Неша“ — 17 година, воли
музику и спорт

Јасмина Дамњановић, 14243
Горња Топлица, село Дучић
— 13 година, воли забавну
музику и сакупља разглед-
нице

Мирјана Максимовић, 14240
Љиг, Зоре Бранковић 4 — 13
година, воли забавну музику
и сакупља салвете

Влатко Масловарић, 21467
Савино Село, Бранка Ради-
чевића 13а — одговара на
свако писмо

Жељко Стошић, 59000 Шибе-
ник, Братства и јединства 98
— 15 година, воли музику,
сакупља марке, разне слике
и постере група и певача

Славица Трендафилова, 91460
Валандово, Бориса Кидрича
2 — 15 година, сакупља знач-
ке и хемијске оловке, навија
за Црвену звезду, воли за-
бавну музику и филм

Звездана Михајловић, 26000
Панчево, Утвин аеродром А
2/30 — 13 година

Данијела Цвјетковић, 74450
Босански Брод, Јозе Крули-
ца 8 — 13 година, воли музи-
ку и сакупља значке

Софија Зајкова, 91460 Валан-
дово, Бориса Кидрича 3 — 13
година, сакупља значке и
постере, навија за Црвену
звезду, воли спорт и забавну
музику

Слободан Јовановић, 11080
Земун, Кумановска 2 — 10
година, сакупља значке и
разгледнице

Милан Перић, 11000 Београд,
Сићевачка 3 — 14 година, са-
купља значке а хоби му је
филателија, воли забавну
музику

Радмила Вокас, 22320 Инђија,
Пинкијева 7 — 13 година

Наташа Штајцер, 41020 Нови
Загреб, Мартићева 9 — 12
година

Шкелзен Краснић, 38422
Драгаш, село Брезна — воли
забавну музику, сакупља
значке и оловке

ПОЛИТИКЛ Мозаик

СВОЈИМ ЧИТАОЦИМА,
ЉУБИТЕЉИМА ФУДБАЛА,
ПОКЛАЊА

АУТОГРАМ-НАЛЕПНИЦЕ

капитена велике четворке

• у новом броју:

Момчило Вукотић

• у следећем броју:

Боро Приморац

WALT
Disney

МИКИ

